

2. *Handwritten text in a cursive script, likely a letter or document, covering the majority of the page.*

252

June

^A
I
n. 6.

13 end.

S i ð

M i d v i k u d a g a

Þ r é d i k a n i r

á

Þ ö s t u n n i,

Samantæknar

af

Sal. Sýslumanni J. Espólin,

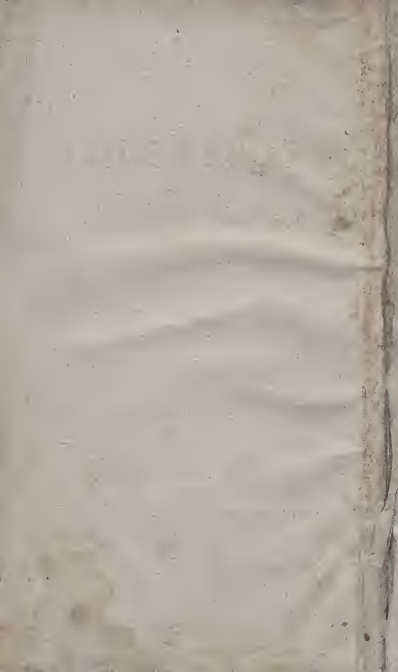
urgæfnar á kostnað Sónar hans

Síra S. Espólins.

Seljað óinnbundnar á Prentspappir 36 s. S. M.

Videyar Klaustri, 1839

Prentaðar af Bókpryncjara Selga Selgasyni.

Syrsta Midvikudags Prædikun í S o s t u.

Náttúra mannsins er nhúngagjörn, segir hinn Latínski orðsháttur, og er hann sannur; enda er þessi tilhneiging í öndverdu eins og aðrar, af Gudi gefin til góðs, hún orkar því að manneskjan leitast við að betra sína kosti, þeckingu og framkvæmd og hefir þarí mikil dunnid; hún gjörir lífsins umbreytingar þolanlegar og allopt yndælar; hún hefur og útbreiddt mannfynid á jörðinni, og uppleitad síðan til enn meiri gagnsemda þjódinnar, og aðstod að útbreidslu þeckingarinnar á Gudi og hans gjæðstu í Jesú Krísto; en því veldur spillíngin, að tilhneiging þessi kómur fram til ills eins hjá mörgum. Til að afleggja hjátruð og hindurvitni, og einkalega vondann vana, þlogar manneskjan að vera hin tregasta, og í allri endurbót lífnadarsins að hata það nýja, hvar þó nhúngagjörnin ætti helst af öllu fram að koma; þarómóti eru allar þær nhúngar sem horfa til síðaspíllirs, sjálfræðis og stórlætis, mörgum yfrib hjætkomnar. Evoleidis hafa vitringar þessarar veraldar á vorum bögum til að sýna sjálfa

sig, og að þeir hafi nokkud framyfir sína forfedur,
 einninn í þekkingunni á Gudi, byrjad að kenna einn
 lærðóm sem að sonu er eins gamall og Selsus,
 Porphyríus og Julianus, og jafnvel í sumu
 einsoð sá forna heidna heimsspeki, en sem þeir gefa þó
 nafn af nýjum vísbómi, til að tæla þá sem eru ný-
 úngagjarnir til hins verra, og fúsir á að eigna
 skínsemi sinni meira enn Guds orði og náðarinn-
 ar opinberun í hans Evangelíó, þegar þeir kenna:
 að Gud útheimti að eins ráðvandt líferni, og mann-
 inum sé sín eigin forþénusta nóg til sálhjálp, en
 ef þvillfir sjálfheilagir óviljandi kunni að hrasa, sé
 þó líflegt að Gud mistuni þeim, þó an þess að
 Jesús hafi forlíkaf fyrir syndirnar, af hverju þeir
 ekki vilja vita að segja — sviptandi ós þann-
 inn allri fullvissu um náð Guds, gjerandi lítið
 edur ekkert úr hans ypparsta mistunarverki, grund-
 vellinum til allrar sálhjálp, og haldandi sáttmál-
 ans blóð almennilegt, en afneitandi Drottni sem þá
 hefur endurleyft, hvað Páulus kallar að fót-troda
 Guds Son og svírýrða náðarinnar anda, Ebr. 10.
 v. 29. Þessi lærðómur er þó nýr í þann máta,
 að þeir segja Jesús hafi þanninn sjálfur kénnt, og
 rángfæra þær mörgu Ritningarinnar greinir sem
 standa þarámóti. Þor upplefni Texti sýnir best
 hvort Jesús var einungis einn víð og góðgjarn
 maður, sem innfigladi sinn síðalærðóm með píslar-
 vætti; hefði svo verid, mundi honum ekki hafa svo
 nærri gængid qvði fyrir daudanum, einkum þar
 hann bæði vissi hann fyrir, og leid hann viljugur,
 þarmed undirlagdi sig í öllu Föðursins vilja með
 óumræðilegri þolinmæði, en var fullvís um að hann

mundi aptur af dauðanum lensast og innganga í dýrdina — já allir píslarvottar, sem þó vóru sér synða og breiðfleika meðvitandi, gengu gladdir í dauðann í hans frapti. Þér þessvegna sem tríum á hans nafn, sjáum berlega að hann erfidar hér í vorum syndum, þegar hann titrar og stélfur, stríðir við dauðann, og sveitist blóðinu af óumræðilegri ángist. O minn Gud! hvað mikid hefur þú fyrir ofs gjört? hvorsu mjög hefur þú elskað ofs, að útgæfa þinn eingétinn Son í þvítíkar píslir? Ó Drottinn Jesús! hvorsu illa þakka mennirnir þinn óútmálanlegann hjærleika, þegar þeir vyrða að engu þína sálar ángist, og þykjast ekkert gott af heimi hafa? Gud varðveiti ofs frá þeirri stélfilegu ólúku, að útstúfa þanninn Guds ráði til vorrar sáluhjálpar, en með því að ofs liggur allt á því, að þekja þetta Guds misfunar ráð réttilega, eptir því sem Gud hefur ofs það opinberað, þá viljum vér í þetta sinn ganga fram hjá því sem aðrir Guds menn hafa fyrir ofs útlístað, um stærð og þunga þeirrar þínu sem vor Endurlausnari leid fyrir ofs í grasgardinum, þótt aldrei verði þar um fullsagt og taka við því með trúnni til vorrar endurlausnar, en þarhjá hugleida í stuttu máli og í tveimur smágreinum: hvað sannur Kristinn dómur sé, og hvær endurlausnin sé innifalinn. Styrk ofs þartil, þú alleina góði Gud! fyrir þína náðargjöf vorn Drottinn Jesúm Kristum, hans blóðsveita og alla aðra þínu í frapt heilags Anda, Amen.

Óá sannri Kristiundómur er að sonnu falinn í dygd-

(1*)

ugu og grandvöru líferni, því án helgunarinnar er ómögulegt Drottinn að sjá, en ekki á það svo að skiljast, að hann sé alleina þarí fölginn, því þá hefði Jesús ekkert annað kennt oss enn Guðs lögmál kénnt, og jafnvel sjálf náttúran, þarll þurfti hann ekki að vera Guðs eingétinn Sonur, ekki að gjöra guddómleg fraptaverk, ekki að sveitast blóðinu, og ekki að líða krossins dauða — heldur er það frítt inndómsins rétti grundvöllur og ástæða, innihald og hjarni, sem vor Endurlausnari kallar eilíft líf; það er eilíft líf, segir hann, að þeir þessi þig alleina einu sannann Guð, og þann þú útsendir Jesús Kristum, Jóh. 17. 3. hann segir þig alleina sannann Guð, sinn himneska Födur, nefnilega: við hvörn hann taladi í bæninni, það að Guð, sá eilífi og einasti, væri hans Fadir, og þar næst að hann væri af honum sendur, ekki eins og spámadur alleina til að kénna, því þó aldrei hefði hans kénning um bygðir og guðlegann lífnad, svo mikil afborð Spámannanna, þá vöru þeir samt af Guði sendir eins og hann, heldur svo sem Frelhari og Endurlausnari, því að í því tilliti var hann alleina sendur, svo sem hann segir í öðrum stað: Svo elstadi Guð heiminn að hann gaf út sinn eingétinn Son, til þess að allir þeir sem á hann trúu ekki skuldu fyrirfarast heldur hafa eilíft líf. Jóh. 3. 16, og þar strax á eftir: hver sem trúir á hann dæmist ekki, en hver sem ekki trúir, hann er nú þegar dæmdur. Hann útleggur eiginna hverja trú hann meini, þegar hann segist útgéfa sitt líf fyrir veröldina, að Mannsins Syni byrji að upphjást eins og eyrunum, að hann útgéfi sinn líkama og blóð til

syndanna fyrirgefningar, hvær orð að eru svo ljós, að ei verða sbrúvissi sklin enn eins og hans Postuli Jóhannes sem honum var handgengnastur, skildi þau, þegar hann kalladi hann forlífun fyrir allar veraldarinnar syndir. 1 Jóh. 2. 2, og Jóhannes Skrifari sem nefndi hann Guds Lamb sem bæri heimshins syndir. Jóh. 1; einninn telur Postulinn Pálus allann Pistilinn til Rómverja í gégnum, trúna á Kristis forlífun að vera einka grundvöll saluhjálparinnar, og öll Ritningin er full af þólikum skýlausum vitnisburðum, hvörninn sem vitringar þessrarar veraldar reina til að aftaka hana. Ad Jesús og hans Postular hafi ekki verið villtir í þessu höfund atviti er sjálfagt, og hitt allteins, að þeir hefði ekki villt heiminn með sínum vitnisburði, hefði hann átt eða mátt á nokturn annann hátt skiljast, enn orðin liggja, sem líka eru svo víða ítrekud á sama máta, og það allt til vorra daga, þá fyrst skýldu upploma þeir sem skildu þau rétt: Língt frá; alla æfi hafa veraldarinnar vitringar strídt á móti þessum lærdómi, fyrst Pharisearnir og Skriflærdir, sem vildu hafa þann Messías er frelsadi þá frá valdi Rómverja, þarnaest óteljandi heidnir Spekingar, mælskumenn og stjórndendur, sem þó allir mæltu með góðum fíðum, og sama gjöra enn í dag vorir nýu kénndur, en öll helvittis mátt hefir til þessa ekki orkud að undirþvinga hann, hvorsu sem hann sýnist fyrir skynseminni furðanlegur. Þetta er sú hulda spekin Guds, sem enginn gat opinberað nema sá eingetni Sonurinn sem er í Föðursins skauti; sú sem Gyðingum varð að hneixlan, en Grikkjum að heimsku, og enn í dag verður þeim

öllum að hneixlan og heimstu, sem sjálfir vilja fremur vita enn Guds orð kénna, en mun þó sigrinum halda, og alla óvini að lyftum undirleggja. Hún undirlagði fyrst Gyðinganna vantrú og brautst í gégnum allar þeirra ofsótnir, þar næst alla villumenn og falska bræður sem innlæddust, og uppá hmiðlegann annann hátt vildu útleggja Guds ráð; þareptir allt hatur heidinna blótgoda, allar grundvallar ástæður þeirra megtugu Rómverja sem móti henni stóðu, allar ofsótnir veraldarinnar drottna, öll mótmæli spekinganna. Þvínæst þegar óvinir mannfynsins og mannanna hreðvísi innleiddi hið þyðvasta og lángvinnasta hjátrúar mirkur, burthreinsaði þessi sama Guds speki öll þau mirkur, allteins og vantrúna fyrur. Hún hefur útbreidt á medal mannanna sanna þessingu á Gudi, eflt sanna heimspeki, hjærleika og góð lög, hvorsu sem fristindómsins óvinir neita því, þar sem allir vitringar gátu þarum engu áorkað, svo til almennilegra nota kjæmi. Þessvegna heitir hún sú heimsta Guds sem monnum er hygguari. Þessi lærdómur gjörir líftid úr allri mannlegri forþénustu, er þessvegna eðli hjá mönnum uppkomin, og eðli mannlegri skynsemi né tilhneigingum gæðfeldur; hann kénna að trúa á forþénustu einrar manneskju í hvörri Gud bjó, og sem var Guds eingétinn Sonur, hann sýnist því að vera á móti skynseminni, og samt hefur hann framgengid í móti öllum hindrunum, og yfirunnid alla óvini, því Kristó byrjar að rífa þartil Gud hefur lagt alla óvini til fótstárar honum. **1 Cor: 15—25.** Þessi er sá eini lærdómur sem er plantan þess himnefta Föðurs, hvör ein mun standa þegar öll

önnur plantan upprættist; hann er það gull sem í eldi er reynt, og sú trú á Jesúm sem hann féunir, þau hvítu klædin sem Jesús bíður englinum af Laodicea, er treisti á sitt egid réttlæti, að kaupa af sér. Dpb: 3. 18. Hann er sú perlan sem madurinn gaf fyrir allt það hann átti. Þanninn er ekki sú kunning sem er fyrir utan Kristum og hans forþenustu, hún þolir ekki hita ófjöfnanna, yfirvinur ekki hjátru né vantru, þarf hvorki kraptaverk né gudlegar opinberanir sér til styrks, hún hefur og enga sama trú með sér, enga innilega elstu til Guds, enga fullvissu um hans náð né sáluhjálpinu. Hana þurfti ekkert sérlegt Guds ráð til að opinbera, og henni hefði ekki mögulegt verið að betra manntýnid, því hún gat ekkert meira tilkynandi þartil haft með sér enn Guds Lögmað, heldur minna, einum fyrir þá sem trúðu að lögmaðid væri af Gudi útgefið, og þó segir Pálus í písl. til Rómv: að fyrir Lögmaðsins verk verði ekkert hold hólpíð, einninn að Lögmaðid verki reidi. Hún gétur ekki géfið neina fullvissu um Guds gjöfku, ekki um uppreisuna né eilíft líf, ekki knúð til bænarinnar edur trausts á Gudi, og allra síst umvendt andvaralaufum, eda huggað sturlaðum. Miklu heldur flýtur af þessum manualærdómi alls háttub vantru, því þetta vörðist mér fljóta hvað af öðru; ef ekki er öldungis víst um Jesú freihægingu, sem er svo margfalðlega sönnud með vitnisburðum Ritningarinnar, þá verður heldur ekki fullvíst um hans uppreisnu og uppstigning, og svo verður allur hans lærðómur óvís, og öll von um uppreisnu manna hverfur í burtu. Pálus segir og að vor trú sé þá og ónít, og þeir framlidnu í Kristó væri þá tapadír. Hversu

ógnarlegt er ekki þanninn að burtkafta því lifanda
 ordi fyrir mannleg heilabrot? hvað vill þar af sljóta?
 Í fyrstu að sonnu dygdugt líferni hið ytra, margra
 sem kénua þann mannlega lærðóm, svo að þeir verði
 ekki rækir meðal kristinna, og gæti leidd því fleiri
 með sér afvega, en með því að elstan til Guðs og trausts-
 id á honum er ekki nema hræfni, og óttinn að engu
 ordinn, fylgir á eftir varandi hjartans vondsla,
 sem afvegaleidir þángadtil stynsemina, að mennirnir
 fyrirgefna sér sjálfum allt, svo að um síðir mun af því
 sljóta söfnudur allra lasta og ódygða; þá mun það í
 sannri raun framkoma sem Pálus segir 2 Tím: 3.
 Þú þú, að á síðustu dögum munu verða fjarlegar tíð-
 ir, þá munu verða menn hjálfsheilagir, ágjarnir, stór-
 ordir, óhöfðfullir, spottarar, foreldrum óhlýðugir, ó-
 þaklátir, vanhæilagir, hjærleikslausir, ósattgjarnir,
 lastarar, lauslátir, frekjufullir sem ekki elsta gott,
 svikarar, frammhleipnir, uppblásnir, sem elsta fram-
 ar sællifi enn Guð, sem háfa yfirstyn gudhræðslunn-
 ar en afneita hennar fræpti. Þvílíkí menn háfa að
 sonnu á öllum tímum tilverid, en Þostulinn segir að
 þeir muni sérilagi á einhverjum hinna síðustu tíða upp-
 koma, og þetta muni þá verða almennt, er það og sýnilegt
 að allt þetta muni afleida, ef Kristilærðómur tapast, og
 noður af þessum kénimerkjum hjást allareidu á sum-
 um þeim er manna lærðóminu elsta, frammar enn á öðrum;
 já tíðirnar sýnast að auka sig í þessum löstum, og munu
 ekki lengi víð sama standa svo ei spillist frammar, með því
 bænin og öll alvörugéfnir tekur til að verða lítils metin
 og er því ekki líflegt að til betrunar fari. Þetta er
 að sonnu hræðilegt um að hugsa, en einfanlega þegar
 menn, aðgjæta hvað Pálus segir 2 Tess: 20, um

Antichristfins tilkomu, hver hann segir að muni þé eptir Satans fraptti, með allrahandu mátti og teiknum og undarlegum gjörningum, lígi fullum, og með allsháttar afvegaleidslu til ránglætis í þeim sem tapast, af því þeir eikudu ekki sannleikann, svo þeir gjæti orðid hólpnir, þarfyrr mun Gud senda þeim fróptugar villur, svo að þeir skulu trúna lígiinni, uppá það þeir verði allir dæmdir sem ekki trúna sannleikanum, en hafa lýst til ránglætisins. O, vor Gud! vertu of náðugur! kómur þetta fortakslausi á eptir, þar sem þitt ord er vanhyrdt og forsmáð? Sammarlega, vér hófum ekki betri kosta að vænta, enn Gyðingar, þeir náttúrulegu qvistirnir, einasta fyrir það þeir forsmáðu Jesú lærðóm straffaði Gud þá margfalda meira enn þeirra forsedur fyrir allar þeirra afgudadýrkunar og alla löstu, hann fyrirfór þeim og brenndi þeirra borg, ofurgaf þá í fráleitt sinni, og undireins undir þrælfan og ofsófnir mannanna í mörg hundrud ár, án þess að líta náðarsamlega til þeirra, allt til þessa dags. Evi mun og náðin frá ofi tekin, og ofi hennar fyrirmunad, en öll tímanleg og eilíf ólucka á eptir fylgja, ef sumir af ofi taka til að útstúfa síns Endurlausnara forþéustu og fridþæging, en aðrir umlíða það gjarnan og samfínna því, ofi sem miklu meiri upplýsingu hófum enn Gyðingar, og miklu meira góðs hófum aðnotid hans danda, og lengur enn þeir, já það mun vætast á ofi sem Pálus skrifar til Ebr. 10. 28—31. ef að nokkur brant Mósi s. Þogmál, mátti hann deya án vægdar eptir tveimur eda þremur vitnum, hvorsu miklu meira straffs meinid þér að fá alitist verdugur, sem hefur fóttródid Guds Son og sáttmálans blóð almennilegt haldid, með hvorsu hann var helgagur, og svóvirdt anda náðar=

innar. Því vér þekjum hann sem sagt hefur, mín er hefndin, eg vil endurgjalda, segir Drottinn, og aptur, Drottinn mun dæma sitt fólk, en hræðilegt er að falla í hendur lifanda Guds. Það kann og ei þdrúvið að vera, enn að þegar Gud hefur umt ös landráðamönnum síns elstulega Sonar og útgéfið hann fyrir ös til að þó'a helvitis qualir og afreka ös þarmed eilífa sælu, meðan vér vörum enn hans óvinir, það kann ei þdrúvið að vera, segi eg, enn að hann tilheili allri sinni hefnd yfir ös, ef vér forsmáum þótfíka elstu, og afneitum Kristó, en höfum að þpotti hans óumræðilegu þínu vor vegna. Þessvegna er einsett vér séum af alhuga búinir við freyðlingartímanum sem koma mun yfir allt jarðríki, til að freyða þeirra sem á jörðu búa. **Op. 3. 10.** svo að vér fáum rífirunnid og setid með Kristó á hans stóli, v. 21. eptir hans fyrirheiti, en þartil hjótum vér sífeldlega að vaka og biðja, eins og Jesús baud sínum Læriföeinum í grasgárdinum, uppá það vér hvorki sporum vorar tilhnegingar, vora vellíðan, vort líf né blóð ef svo skal vera, fyrir vídurkenningu vorð Drottins Jesús sem stríði við dauðann, og sveitist blóðinu vor vegna, og vér mættum síðan segja með Páló: vér erum þess fullvísir að hverki líf né dauði, hvorki þíð nálgaga né ókomna kann að skilja ös við Guds hjærleika í Jesús Kristó. Og þó margt mætti fleira hérum tala, viljum vér í Drottins nafni víkja til hins síðara er eg hét á að minnast, hvað endurlausnin sé, og hvári hún sé innifalin.

Þótt að Ritningin sé full af þeim rofsemdum sem

fanna að Sonur Guðs hafi borid vorar syndir og erfíðad í þeim, meðal hvorra og svo margar flinnast í spádómum gamla Testamentsins, svo sem þegar Esaías segir Kap: 53. 4. sonnarlega bar hann vora sjúkdóma og vorum þínum blóð hann á sig, en vér álitum hann sem þann af Guði væri fleginn og nidurþrycktur, en hann er særður fyrir vorar yfirtroðslur og lemstráður fyrir vora misgjörninga, hegníngin liggur á honum, svo að vér hefsum fríðinn, og fyrir hans benjar erum vér heiðbrygðir orðnir, hvor spádómsgrein upplá engann gétur hlýðt, nema vorn Jesúm — þá þyrftum vér varla annað til að sannfæraft hérum, enn það sem textinn segir: að hann hafi tekið til að hryggjast, stjálfa af hræðslu og harmþrúnginn að verða, og sagt að sín sála væri hrygg allt til dauðans; að hann hafi síðan þrisvar bedid sinn Fædur að taka þennann kaleik frá sér, þó að hans en ekki sínun vilja, og lofsins stríðt við dauðann, og hans sveiti orðid sem blóðhnikflar. Þegar vér nú vitum að píslarvottarnir sem þó voru syndugir menn, gengu fagnandi móti dauðans qvolum í hans nafni, en hann sem var öldúngis án syndar, og hafði ekki að óttast af Guðs réttlæti fyrir sjálfann sig, eins og Fædirinn sjálfur hafði toisvar með einnri röddu af himni yfirhýst að hann væri sinn elstkalegur Sonur, á hvörjum hann hefði velpóðnan, þar með gæft hann viljugur til sinnar þínu, og vissi hana alla fyrir, einninn að hún mundi ekki lengi vara, en þá tæki við upprisan, og inngangur til Guðs eilífu dýrðar; að hann, segi eg, með öllu þessu, þrengist svo stélfílega, hvað gat því öllad nema óþærlileg byrði annarlegra synda, sem hann hafði undirgengið, og ekki af hon-

um létti, fyrir enn hann hafði allt fullkominnað á frófsinum. Vér erum því með öllu móti fullvissir gjörðir um vora friðþægingu við hans þínu, hvortær fullkominun hann með sinni upprisu innsiglad hefur, því hún var vissá uppá að friðþægingin væri gylð og ekkert eptirskilid. En þó vér vitum þetta, og eigum ekki að efa svo fullsannad Guds ráð til vorrar sálshjálpar, enn þótt þess röksemdir yfirgangi vörn skilning, þá er þó ei að síður tilbærilegt, að vér að svo miklu leiti sem Gud hefur viljad öfs opinbera, leidum til þær ástæður sem ljósast liggja fyrir, hvorsvegna Gudi hefur þóeknað þannig að haga vorri endurlausn, með þeim lærdómum sem þaraf fljóta. Það væður og að líkindum, að í þess alvalda Guds ríki séu margir flokkar edur kyn skínfama sképna, hverjum þessvegna er lögmál sett, að þær eru ætlaðar til æðri fullkominunar í eilífdinni, og svo hins, að Guds vísdomur og réttlæti fann ei annars enn heimta reikning af því pundi sem hann hefur nidurlagt, sem er skynsemin, en rentan þaraf er hlýðnin við Elaparan; það liggur og ljóst fyrir að allar þessar sképnur hafa ekki brúkað skynsemina eins, því nokkrar hafa fallid en aðrar stadið í hlýðni; en hvornum Guds ráðstöfun er síðan í tilliti til þeirra, er öfs ei gífir að vita, það nægir að vér vitum hún hlýtur að vera vísdomsfull og góð—einungis kénir Ritunigin öfs að þekja tvönnslags skynsam-ar sképnur, sem öfs eru unnt að vita nokkud um í tilliti til þeirra afdrifa, englana og manneskjurnar. Um englana kénir hún að Gud hafi ekki þyrmt þeim sem syndgudu, og ekki unnt þeim endurlausnar, verður það nærst komist, að með því Guds til-

gángur á þeim uppfylltist, þaræð mikill fjöldi af þeim var Guði hlýðugur og þessvegna eilíflega sæll, en þeir fellnu sýnast af sjálfskapar vitum fallid hafa, og auðid síðan séft sína með illgyrni við aðrar Guðs stépnur, hafi þeirra endurlausn eðli samkvæm verid Guðs vísdómi. En um manninn var öðru máli að gégna, hann var í fyrstu loðadur til syndarinnar, og sem hann var nú fallinn, orsakadi hann öllum sínum eftirkomendum þar með svo mikinn veikleika og spillingu náttúrunnar, að þeir eðli síðan gátu syndlausrir orðid, án þess þeir þó væri meðvitandi eður samsinnandi hans fyrstu synd, hér af flaut að enginn manneskja gat uppfyllt Guðs lögmál, heldur hlaut að syndga og falla síðan æ dýpra og dýpra, og löfsins tortínast, og þanninn varð mædurinn og hans tilvera eðli til annars enn foidæmingar, án þess nokkur af öllu hans kyni gjæti frelsast, eður svo mikid sem vænt nokkurs góðs af Guði, nema hann hefði strax í öndverdu féngid það blefsada fyrirheit um Frelssarann. Þó er þetta eðli svo að stílla, sem Guð hinn alleina sæli, jafnvel þótt hann hefði meiri orsök til að náða mannekynid enn englana, væri í nokurn máta skuldbundinn þartil, því vorfunarlausid var þeim fyrstu mönnum að hlýða eðli freistarann framur enu Guði, og eftirkomendum þeirra mundi ei einasta hafa öllum farid líft þeim, heldur og hafa þeir allir einhverju sinni vitandi brotid Guðs boðord, og hans réttlæti og aðrir guddóms eginlegleikar hefði enga þurð lidid, þótt allt mannekyn hefði þessvegna fyrirfarist, þar með skuldin orðid hjá því en eðli Guði, þó tilgángur mannsins stöpunar í þennann máta ónýtst hefði. En af því að fá eilífi vísdómur fann

hér mögulegt að samankoma gjæðsku og réttlæti manningnum til frelsis, ályftaði hann að senda mannfyrirbætur þann frelsara sem best gægni, og af sínu ómælanlegri elsku gaf út sinn eingetinn Son til þess að tengja sér mannlega náttúru. Eg held og víst, að hafi Guð ekki gæfið vörum fyrstu foreldrum fyrirheitid; hafið enginn maður vogast til að nálægja sig hönum, eða vænta neins af hans gjæðsku, og enginn Guðs dýrkan uppkomid í veröldinni, því þó heidíngjanna Guðsdýrkan og þjónusta væri raung, er hún þó í fyrstuinni upprunnin af forfedranna sögum um Guðs gjæðsku; og því er líklegt að hún hafi fyrir mörgum af þeim verið betur af Guði álitin, enn alls engin, líka hefur hún sett þeirra tilhneigíngum nokkurn taum, og þanninn er fyrirheitid um Kristum orðid jafnvel vankunnandi heidíngjum að góðu hér í heimi. hvorsvegna varla er að efa, að margir af þeimnjóti hans frídægíngar annars heims. Þíð þetta fyrirheit eru og svo fedurnir hóspnir orðnir frammeptir öldunum, þartil sjálfur líkaminn var ofþ gæfinn í Kristó. En vilji menn nú skóða Guð frammar á bakid með Móíse, því að í hans andlit fær enginn sjed, edur þekkt hans ráð áður það frammi kemur, þá gétum vér nokkurnvegin sjed svo mikid af hans gjæðsku og vísdómi í þessu guddómlega misfunarráði til vörvar sálhjálpar, að svo miklu leiti sem Rituníngin ávísar, að auðfundid verður, að þar í er fólgin harla djúpur vísdómur og gjæðska, og að það ekki er uppkomid í mannlegum þánka. Það er vel aðgjætandi, að vér eignum ekki Guði hefngíngri eða reidi víð hina föllu anda edur mannfyrirbætur, þó svo funni að vera talad eptir mannlegum plagíð,

því hvað víðvíkur öndunum, þá fjærlægðu þeir sig
sjálfir Gudi með sínu fráfalli, en þar er öll ó-
lucka og fyrirdæming fólgin, að fjærlægjast Gud,
fann þá hans vísdomur eðli þénanlegt og mætti eðli
megulegt án þvingunar að sanna þeim aptur, en þvingun
umvandan er svo sem engin, og kann ei heldur að
verða varanleg; en hvað menninga snertir, þá sjáum
vér að Gud eískadi þá, þegar þeir voru enn hans ó-
vinir, og það svo mjög, að hann gaf þeim sinn einget-
inn Son, það er þessi vegna eðli svo vel tilfund-
id, þegar sagt hefir verið, að Guds Sonur hafi
bedid Födurinn fyrir oss, áður enn hann tók á sig
vora náttúru, miklu heldur var það Föðursins eilífa
miskunnarráð að gefa oss hann, en með því Sonur-
inn hefur allt af Föðurnum, og hann og Föðirinn
eru eitt, þá var og svo hans vilji sá sami og hans
fjærleiki til reidu að tengja sér vora náttúru; en það
að Ritningin segir, að Kristur bidji fyrir oss síðan
hann settist til Guds hægri handar, er einkum að
skilja eptir hans manndómi, því að í honum birtist
hann fyrir Gudi sem eilífur hófuðpræstur, framber-
andi sjálfann sig í fórn. Ebr: 8. Svó þurfti þá eðli
að forlífa Gud við oss, hann var ætíð reidubúinn að
frelsa mannkynid, hefði það gétad nálaegt sig til hans
eptir fallid, en hvort hann gat fyrirgefíð án forlíf-
unar fyrir sjálfann sig, edur birttefíð afleiðingar
syndariunnar, er honum einum kunnugt. Oss þurfti
að forlífa við Gud, vér höfum frá honum snúist, og
hefum enga djörfíng edur aðgáing til hans, en hefum
æ lengra og lengra frá honum villst, nema hans
gæðska hefði strax eptir fallid að fyrra bragði frelsað
oss og gefíð oss þennann aðgáing með fyrirheitinu,

því segir Ritningin, að í því sé fjærleikurinn, ekki að vér elstodum Gud, heldur að hann elstadi oss og gæf sinn Son út fyrir vorar syndir. 1 Jóh. 4. 10; nú kann einhver að spyrja: ef Gud elstadi oss þegar vér vorum hans óvinir, og var reidubúinn að taka oss til náðar hēðenn vér alleina smíð oss til hans, hvað þurfti þá forlíkunar? hvað þurfti annað en fyrirgefningin af hans síðu, og áminning til vor að vér ei aptur syndgudum víðvitandi; hér uppá viljum vér þessu í fáfræði svara: vér vitum ekki hvað Gud gat gjört í því að burt taka selt syndanna án fridþægingar sjálfur, en stýldi hann hafa líðið að mannshind, af hverju enginn einn hélt hans bódord, samt hefði frelsast, edur noðud af því án fridþægingar, sýnist sem þeir föllnu andar hefði haft orsök til að heimta sama af honum, og hans réttlæti hefði stínd í miklu dauðara ljósi, óteljandi frepnum hans mátté til hneirlunar, fráfalls og eilífs tjóns; fridþægingin var þá náðsýnleg, ef madurinn stýldi frelsast, þó. enkis væri annars vegna enn þessa — en í tilliti til mannsins hafði hún ótal falda nytsemi, og til Guds dýrðar þenadi hún í mesta máta.

Fyrst var það samkvæmt Guds villja, að einhver af öllu mannshinni uppfyllti hans bódord, en það gat enginn, síðst á meðal annara spilltra manna og óteljandi freistinga, nema sá sem Guds freptur án mælingar bjó í, og þetta varð því að vera sá madur, sem Gud edur Guds eilífi Sonur samtengdi sinni náttúru og bjó í hans sálu, sem sálin í líkamanum, og nú þegar oss gæst einn þvillfur, nefnilega vor Jesús, flaut af sér sjálfu, að

hann væri hæfilegur til að fullkomna allt Guds ráð til vörrar sálhjálp, þess vegna lét hann það nú vera sitt fyrsta verk að fullkomna Lögmalid og allann Guds vilja. Þarnaest var það Guds vilji af ádurðöldum orsökum, til síns nafns og síns réttlætis dýrðar, framandi öndum, og fjálfu mannfyninu til sifelðrar ihugunar, að syndga ekki uppá náðina, að láta þennann sinn elskulega líða syndarinnar straff, og með því hann var saklaus og heilagur hvað manndóminum víðveif, en leidd þó samt með hlýðni syndaranna verðlaun, þá hlaut Gud eptir sínu réttlæti að upphesja hans manndóm í hátignina sér til hægri handar, sem Ritningin segir, og það því framar, sem guddómurinn bjó í honum, hér af slaut, að bæði var hans þína álitin svo gýld af Guds hálfu sem allir hans elskendur hefdu líðið, vegna persónunnar háleika sem leidd, og líka var nú mannleg náttúra, komin í tengd víð Gud, og upphafin á hans hástól. Þetta var því framar samkvæmt Guds ráði, sem hann áleit það í mistunni sinni manneskjunnar til einflags málbóta, að allt hennar kyn var brotlegt orðid í fyrstu, fyrir afleidning einö manns syndar, og í sömu mistun að hún mætti því réttlætast fyrir einö manns hlýðni, ef hún elskadi hann, tryði á hann, og leitadist víð að gánga í hans fótspor, einö og hún hafði með syndunum ráðid feril hins fyrra Adams, það segir Postulinn Paulus með berum orðum, Róm. 5—19, einö og af þess eina manns óhlýðni eru þeir mörgu syndugir orðir, einö munu líka þeir mörgu af hins eina hlýðni verða réttlættir.

Þéráeptir fylgdi mannanna hæfilegleiki til að

taka á móti Guds náð, sem án Guds Sonar friðþægingar hefði að lifindum engin orðið, og allri Guds gæðsku orðið spilt á þeim illa. Nú fyrst feingu mennirnir tækifæri að sjá Guds elsku í heimar þrapti og ljóma, og þaraf qufnadi þeirra elska til hans, en elskan er Þegmálsins uppfylling, segir Ritningin, þeir sáu nú hvað þeir voru skyldugir að líða, og játuðu sig að hafa verið máklega til að líða það sem Jesús leid, elskandi svo Gud og hann fyrir uppgjöfina, að þeir nú gjörduft reidubúnað til að líða allt hans vegna; og með því þeir með aumýkt og þaðlátu mettofu nú Guds vörparlegustu ráðstöfun til þeirra frelsis, hvað að er eitt hófund atríði trúarinnar, kunni Gud eptur á móti að taka af þeim viljann fyrir verkið, álíta þá eins og þeir hefði sjálfir lídið, og láta þá svo verða hluttakandi í þeirra Frelsara upprisu, og upphafningu til hans dýrðar, hvortil hann enn frammar tilreiddi þá með því að gefa þeim sinn Nuda. Hérast sjeft að þeir sem annadhvert ekki hýrða um að breyta eptir Jesú, edur og ekki með trúnni meðtaka þessa Guds ráðstöfun, og géta því engann réttann hjærleika feingid til hans, kunna ekki að ná til Jesu friðþægingar offurs, heldur hljóta þeir sjálfir að líða fyrir sínar syndir og deyja í þeim, eins og kénnt er í Nýa Testamentisins bófum allstadar. En þetta sem eg hefi hér framfært, þó í veikleika og fárcæði sé talad um svo háa hluti, vona eg bæði að sé þó Ritningunni samqvæmt, og að þarast megi sjáft, að vor trú á Kristi friðþægingu er enganvegin mótstæðilig skynseminni, heldur ber með sér öll merki guddómlegs vísðóms, hjærleika og almættis, jafnvel þó vér

ekki gétum fjed nema lítinn geisla af þessu himneska
 ljósi, sem Ritningin til vor leidir, og ekki nema í
 spegli og ráðgátu skoðað þennan dýra leindardóm,
 inni hvörn jafnvel Englarnir grynast að flygnast.
 Vér erum þá fullvissir ekki alleina af ádursegðu,
 heldur einkanlega vegnaþess að Guds gæðsta er ofs
 borgun fyrir, að hann hefir gæfid ofs þá sönnu upplýs-
 tangu með vorum Jesú, og hans sannleikur, að hann
 hefur endurleyft ofs með hans bitru pínu og dauda,
 og sett ofs í hans ríki; vér höldum ofs við þetta
 hans eilífa mistunarráð, og vitum að allir aðrir
 sjálfteknir vegir leida til glötunar. Vér snúum ofs
 að endingu til þín, vor elskulegi Frelfari! Því
 að þú hefir svo alvarlega viljað frelsa ofs, að þú sveitt-
 ist fyrir ofs blóðinu, en þig flörtir ekki máttinn að
 draga ofs til þín, þar sem þú nú að afstadinni
 þinni og uppleystum daudans fjötrum situr í hátign-
 inni og stjórnat öllum hlutum með þínum himneska
 Födur. Minnstu á þitt dauda = stríð og blóðsveita,
 og láttu ofs njóta þess; vér erum þínir sofnu og
 ónitu lærisveinar, hverjum svikarinn nálægir sig í
 mikilli grimd; vér gétum ekki vakad og bedid sem
 dugir í þessum hættisömu tíðum, nema þú sjálfur
 styrkir ofs. Hjálpadu ofs öllum sem enn nú trú-
 um á þitt nafn, og haldtu ofs á freistinga tíman-
 um, svo að vér og vor börn mættum verða í tölu
 þeirra hundrad fjöggra og fjörutíu þúsunda, sem
 fengitir eru af jörðunni, og fylgdu þér, þú Lambid
 Guds! eptir á Zions fjalli, teiknadir með þíns Fö-
 urs nafni í sínum ennum, Spínb. b. 14. 1—3.
 Þér viljum vér eptirfylgja hvört sem þú fer, og
 þinnar pínu og forþénustu viljum vér aðnjóta; þér

viljum vér eilíflega þacka fyrir alla þína elsku til vor og þjáningar vor vegna, og engum öðrum hlýða sem þér er óhlýðinn eða þínum ordum mótsæðislegur. Þér með þínum elskulega himneska Födur og heilögum guddóms Anda sé lof og dýrd og veldi og kráftur ad eilífu, Amen.

Önnur Miðviku-dags Prædikan i S o s t u.

Það er rétt hjá Gudi ad endurgjalda þeim hörmúng sem yður hörmúng veita, en yður sem hörmúng líðid hvíld með oss, þegar Drottinn Jesús mun opinberast af himni með Englum síns kráftor, segir Postulinn Páll, 2 Thess. 1. 6—7. Þanninn talar hann til þeirra trúudu, og þeim til hugbrenstingar, sem af ofbeldi veraldarinnar voru, ad síns Endurlausnara bæmi, ossóttir og undirþrycktir fyrir réttlætisins sakir, og segir þeim undireins, ad sá sami Jesús, sem leid af ógudlegum allt hid sama, og enn þá meira enn þessi hans sönuður hafði líðid, sé þó sá Drottinn, sem þeim mun útbíta hvíld og fögnudi, en heiminum, sem hér hefur þó svo mikla makt til ad framfylgja ránglætinu, hefnd og straff; viltu þó heimsins börn, sem ofsækja og hæða Jesú lærdóm taka sér þetta til ihugunar í tíma, og víkja frá þeim ógudlega flokkinum sem hrófar sér af því nærveranda, og þsír gángi sínum, en forsmáir hid ófönnu, frá þeim spottur-

unum sem segja: hvar er fyrirheit hans tilkomu?
 að þessi mætti þó sem fæstir verða; ó! að þeir
 athugudu það, sem Jesús sagði við sína óvini í
 upplefnum Texta: þessi er yðar tími og makt myrkr-
 anna. Gyðingar fögnuðu víst yfir því, þegar þeim
 leyfðist að handtaka hinu saklausu Jesúm og mið-
 þyrma honum, en þeir gjættu þess ekki að þá var
 þeirra tími, en Guds hefndar tími ókominn að eins.
 Hversu stammvinnur varð ekki þeirra fögnundur, og
 hversu laung hrygðin og hefndariunnar tími. Júdas
 órvænti sér á næsta dags morgni, og tapadist ei-
 liflega, hinir aðrir plágudust af heipt og
 grimdaræði þágangadtil þeir sáu vild sína á Jesú,
 og hann andadann, þá uppvaðnadi strax ótti fyrir
 því, að hann kynni upp að rísa, því víssulega hafa
 Hofudprestarnir fundid það í samvitstu sinni, þótt
 ei vildi þeir það meðklennast, einkum eptir teiknin við
 hans dauda, að nokkud þeim þungbært mundi á
 eptir koma, og þessi ótti hefir varid eptir það hann
 var upprifinn; en hefndin jókst smámsaman yfir
 þeim, og varð um síðir hræðileg, óbærileg og enda-
 laus, því þeir mótsóðu andanum, og höldu ekki að
 þeirra vonda samvitsta væri vakin með sannleikans
 röddu. Innvann svo þessi þeirra stammvinna makt á
 þeim stutta tíma sem var þeirra, misfir Guds náðar,
 hræðilega eyðilegging þeirra búsladar, qvöl og þræng-
 ingar, hrakning og forsmán, undirþrykling og offókn-
 ir öllum þeirra atkomendum sem þeirra fótspor gæng-
 id hafa allt til þessa dags, og eilífa fyrirðæmning
 annars heims. Hafi þeir nú fengid svo strángann
 dóm, sem margt af sinni illstu fröndu óvitandi í
 vantrú, þó sjálfstöpud væri, og vóru í endverdu

fyrirheitisins börn, hvort mun þá þyrmt verða þeim sem Gud hefir þrygð af myrkranna valdi og sett í síns Sonar ríki, og látid þeim hann krossfestann fyrir augunum afmála, ef þeir brúka sína tíð eins og hinir, til að framsýlgja makt myrkranna; sjáum því til, kristnir menn! að vér forðumst þeirra dæmi, og af því svo mikid ríður á því að vor tími og makt myrkranna verði ekki samfara, svo vér krossfestum ei Guds Son að nýu á medal vor, þá vil eg í Drottins nafni framtelja: fyrst til víðvörunar nokkur einkenni og eptirdæmi myrkranna maktar, þarnaest taka vorn tíma til stuttrar yfirvegunar. Eilífi Gud! sem gaffi ofþ þinn Son til þess að vér mættum hólpnir verða, og komast til víðurfénningar sannleiksins, hjálpa ofþ þar til fyrir þann sama þinn Son Jesúm Kristum, Amen.

Sú makt myrkranna, elskuleg Guds börn! sem Jesús um talar, er ekkert annað en vantrúarinnar og vanþeckingarinnar yfirráð, og þaraf leiddandi ógudlegt framferði, því hvar sem vantrúlin drottunar, þar eru Guds bod óþyrðt, náttúrunnar lög rángfærd, og mannanna álit alleina gylða látid, þar fylgir með öll vanþecking, og ódygdir, en vilji nokkur þarum vanda, er hann undirþryggtur bæði með valdi og vélum. Ad þanninn hafi verid ástatt í Gyðingalandi, og enkanlega í hófudstæðnum Jerúsalem á Jesú holdsvistar dögum, finnur hver sjá sem með nokkurri aðgjæfslu les Gudspjalla sögurnar; Pharisearnir og hinir Skrifstærðu umhverfðu Guds bodum í mannaþetninga, þeir tñundudu minthu, auðs og klúmen en gleymdu trúnni, dómmum og misfún-

seminni, þeir náðægðust Gud með vörnum með laugum bænum, en undir hylmingu þeirra útsugu þeir hús eðna og fæðurlausra, þeir ætludu Gud mundi láta sér nægja með útvortis síðlæti, þar þeir þó hid innra voru fullir af ráni og allri illstu, að hann mundi hafa þóðnan á offri en eðfi mistun, að sá fyrirheitni Mefsías mundi ve ða veraldlegur drottu-
 ari, þeir hótudu allar adrar þjódir, og forsmæðu alla adra hjá sér, vildu heldur engu trúa, og eðfi þó þeir sæi teikn og stórmærki, nema því sem samkvæmt var þessum þeirra meiningum, og svo sem þeir sfildu rángt alla Ritninguna, svo uppbyggðu þeir leidi hinna fornu Spámanna, en aflsfudu þá sem til sjálfra þeirra voru sendir; og með því að slíf villa drottu-
 adi þá hjá lærifedrum þeirrar einustu þjóðar í heim-
 inum, sem vissi af sonnum Gudi, þá var eðfi að undra þó Jesús tæfi svo til orða, að þá yfirstæði makt myrkrauna. Hann var það sanna ljós sem í heiminn kom til að upplýsa myrkurinn, en samt sem áður hefur, því midur! meðal hans játenda, fyrir manna hrduleysis og vonðra verka sakir sem hata ljósid, myrkrauna veldi á hmsum tíðum ofmjög út-
 breidd orðid, þanninn var ástott á meðal margra þegar í öndverðri kristninni, þegar Simon hinn fjólfunnugi, Gerinthus og Ebson, þeir Gnostici og adrir villumenn innatófu margra sinni, og sneru þeim frá kristindómsins einfeldni með sínum draum-
 órum. Þannig var strax sem kristileg kyrkja féð ró fyrir öfðóknum, þá byrjadi Aríus að þræða um Guds veru, og villa marga frá trúarinnar sanna þrapti, jafnvel þeir sumir hvörjir sem þá voru rétt-
 trúadir kalladir, umsnéru sonnum kristindómi í kapp-

rædur og þráttanir. Þanninn var aflatt yfir heila fríðindóminn undir Páfadómsins myrkrum; þá var Ritningin annaðhvort forlögð edur rángfærd, og allur hennar lærdómur rángfællinn; Þíslarvottarnir og aðrir heilagir menn voru hafdir að árnadar-mönnum, og trúad að þeir gjördu fraptaverk dauðir, en um Jesú forþénustu var ekki skipt sér; dauð bein, bílæti, krossar og margt annað þvílíkt var tilbædd í stad hins sanna Guds, og jafnframt honum, vígslur, sjálggjörðar pintingar, Pílagríms ferdir, og Klaustrurgaungur áttu að forþénamönnum himnaríki, bænar voru lesnar sem enginn skildi, og þeir sem vera áttu Guds orðs þjónar létust eiga ráð á eilífri velferd mannanna, og skapa Jesú líkama þegar þeir vígdu braudid, til þess að offra því Gudi fyrir syndir bæði lifendra og dædra, þetta kossudu þeir mesðu, og héldu það fyrir hina æðstu Guds þjónustu. Páfinn sem heita mátti svímynding for-eyðslunnar standandi í helgum stad, með því hann setti sig yfir fríðindóminn, og létst vera Guds Sonar umbodsmadur, og ráða bæði á himni og jörðu, fyrirbaud að lesa Ritninguna, og bannadi svo mönnum inn í himnaríki, fyrirbaud hjónabandid, og esldi með þeim hætti vöndann lífnad, hjá þeim sem best áttu Gudi að þjóna, seldi fyrirgefningu syndanna og himnaríki, en offékti með báli og brandi alla þá sem sanna Gudsdyrkun kénntu. Þá mátti kalla, að maft myrkranna væri komin á hæðstu tröppu, en Gud leit þá til vor í sinni óþreytanlegri miskun, og dió ofþ enn að nýu frá myrkrinum til ljóssins, frá Þjofulsins og hinnar miklu Vabýlonísku hörkonu valdi, og setti ofþ í síns Sonar

rífi. O! herra Gud! hvað mundi þá hafa orðid af oss, ef þú hefur sendt þinn Son að nýu í þjóns mynd á jörðina, meðan vorir forfedur voru sem blindastir? eg óttast fyrir að oss hefði farid líft og Gendingum, og dregid þarmed yfir oss óflökkvanlega hefnd, því þeir sem oss voru sendir til að upplýsa oss í þínu orði, hefdu vissulega orðid hiuni miklu hörkonu, og þjóðunum sem af hennar víni druknar voru, að bráð, eins og margir þeirra forgaungu menn, nema þín gjæðska hefði hagad því svo, að nockrir af þeim sem meðtöku þeirra lærðóm, vorðu þá með mannlegum asla, og sjálsir vér sem búum í þessu landi, hlutum í fyrstunni að láta neyða oss til að skipta myrkrinu fyrir ljósið; vér meðkennum, vor Gud! með blygðum vors andlitis, að þú hefir, ef mögulegt er, gjört betur við oss, enn þitt egid fólk Gyðingana, þínar áminningar til vor eru enn þá ljósari, og enn þá yduglegri, daglega lætur þú þitt ord fyrir oss prédika, og vér dauðheyrumst við þvi; svo það má jatt játa um oss, að þú útbreidir þínar hendur allanu daginn til eins óhlýðugs fólks. Sjætid yðar nú, frístuir menn! að myrkranna mætt ei enn að nýu útbreidi sig á meðal yðar, svo þér fyllid ekki mælið syndanna. Sjæid hvorsu Födurinn eingétinn Son, það eilífa orðid sem er í hans skauti hefir upplýst veröldina, svo það sem áður var hulið fyrir Spéklingum og vitringum er nú opinberað smælingjum. Hvör veldur því, að vér erum vísari enn Grikkir og Rómverjar? hvör hefur kénnt oss að þekja Guds hjærleika, ástgjafir Sonarins og heilags Anda? hvör hefur frædt oss um eilíft líf, upprifuna og eptirkomandi dóm? hvör hefir kénnt

ofð ad elsta óvini vora og æfa allar dygdir af
 fjærleika til Guds? hvær ad bidja Gud og treista
 honum í öllum mannraunum? hvær ad fá fyrirgef-
 ingu syndanna á réttann hátt? Sá eingétni Son-
 ur Fæðursins hefir kénnt ofð allt þetta, og engin
 mannleg speki var fær um ad opinbera ofð þessa
 huggunarfullu lærdóma, edur adra þeim líka.
 Hvað gjöra þá þeir sem á vorum dögum vilja
 tortryggja guddóm Sonarins og forlífunina, upp-
 risuna og dóminn, bænarinnar og trúarinnar þrapt,
 og vilja treysta egin réttlæti? kénna þeir ekki ein-
 tómann hugguvarlausann mannalærdóm? er ekki ad
 óttast fyrir ad þeir útbreidi ad nýu myrkranna
 makt vor á meðal, nema vér höldum ofð fast við
 þá dýru perluna sem ofð er af hinnum send, og
 kaupum af Jesú það gullid sem reynt er í eldi of-
 sófnanna, og það klæðid sem eiungis er þess um-
 komid ad hylja vora blygðan, spjöllin á voru fram-
 ferdi, hans sjálfs blesaða réttlæti. Sá ekki það
 einasta, krístinir menn! er nóg, ad vér vorum ofð við
 fólftum lærdómi, ad vér ekki söckvum svo djúpt í
 myrkrunum, sem Gyðingar edur Páfans áhángend-
 ur edur spottavarnir, he'dur hljótum vér ad sjá til
 ad vér gaungum í ljósinu. Þjófid flein í myrkrun-
 um og myrkurinn hafa það eigi höndlad, segir
 Gudspjallamaðurinn Jóhannes — Jóh. 1. Þát-
 um ei heldur myrkurinn höndla ofð, og myrkranna
 makt engin yfirráð yfir ofð hafa. Þar eru nokkr-
 ir sem ekki eru svo ljúfir á ad láta sínar syndir
 straffa af Guds orði, þessvegna vilja þeir ekki held-
 ur taka neinum áminningum af mönnunum, og
 jafnvel ekki sínum yfirbodusum, og þó þær séu

fjærleiksfullar. Aldrir vilja þyljast fyrir mönnum
 og lifa síðsamlega útvortis, en geyma með sér í
 hjartanu vondar ghyndir og lesti. Noðrir hræsna
 fyrir sjálfum sér, og vilja ei heimtæra uppá sig
 annara dæmi, edur taka til sín Guds orða advar-
 anir, síst í þeim hlutum sem þeir þykjast þurfa
 að brjóta géd sitt fyrir, og þessir hygg eg séu nærsta
 margir. Þá eru enn noðrir sem svo eru drukk-
 ir af hjátrú og hleipidómum, að þeir treista
 hýmum hégóma betur enn Gudi, og meina að jafn-
 vel fjólkýngi og fyriræli, ef ei er framid í þeirri
 meiningu að gjöra öðrum skada, sé leifilegt og
 nítisamlegt; hafa trú á krossum, grösom, steinum,
 yfirnáttúrlegum fræpti vissra bæna, og annað þvíflegt.
 Slíkir eru með réttu afgudadýrkarar, og meiga ei
 kallast kristnir, en allir þessir hafa meira edur
 minna inni hjá sér af mækt myrkranna. Þar fyrir
 utan er ein skadsamleg grein hinnar sömu mæktar
 allt of almenn á meðal kristinna manna, og auglýsir
 sig í ímíslegu raungu áliti. Hver er nálega sá sem
 ekki vörðir hinn ríka meir enn hinn fátæka, þó hann
 sé síður að manndygd og gudhræðslu, er það ekki
 þvært á móti Postulans Jacobs bði þar hann
 segir; ef í ydra samfundu kémur maður berandi
 gullhring og í dírur klæðum, en annar kémur fátækur
 í lítilmótlegum klædnadi, og þér sæud á þann
 sem dírann klædnad ber, og segduð til hans: sit
 þú hér í góðum sessi, og til hins fátæka: stattu
 þar, eða set þig hjá fótum mínum, gjörð þér þá
 ekki greinarmun með sjálfum yður, og verðið dóm-
 arar í því? Þér gjörð vöndann greinarmun, hefir
 ekki Gud útvalið fátæka þessarar veraldar, þá sem

eru í trúnni ríkir, Jac. 2. 2—5. Hver er nálega sá sem ekki láí öðrum mótgang og armóð, og þakki sjálfum sér og sinni forsjá ef hönum þegnar betur? Hver er sá sem ekki dæmi um annara gjördir eptir útfallinu? svo lítið muna þeir eptir Ritningarinnar orðum sem segir: Gud er sá, sem gjörir ríkann og fátækann, hann er sá, sem nidurþryckir og upphefur. Hver er sá, sem ekki átti það nærveranda meir enn það ókomna edur setji fullkomlega trú til Guds fyrirheita? allt þvílíkt kemur af skammshýni og vanþekkingu, og að menn gefa sér ekki tóm til að bera sínar meiningar saman við Guds ord og skynsemina, en þær hinar sömu geta þó orðid að stórum villudómi, og myrkfranna yfirráðum í þess manns hjarta sem lætur þær taumlausar. Þannig gæf það Gyðingum, þeir dæmdu jafnan eptir ytra áliti, og þessvegna hneisludust þeir á Kristó, þeir eggjudu hann að stíga nidur af krossinum ef hann væri Guds Sonur, því þeir dæmdu eptir holdinu, að gott málefni mundi fá gott útfall, ei síður fyrir mönnum enn Gudi, og að ei mundi hann Guds Sonur vera ef hann hjálpadi ekki sjálfum sér, því þeir vörðtu maktina, en hverki hans heilaga lífni né undanfarið dásendarverk. Að sonnu hefði þeir verid vissir til að eigna það Beelzebub þótt hann hefði nidurstígið, því vantrúin er jafnan sjálfri sér líf, enn þó þeir hefði þá trúad honum, hefði það ekki verid sonn trú, heldur másté fólkid hefði þá viljad gjöra hann að Kóngi, en Pharisearnir og Skriftlærdir hatad hann sem áður; en Jesús var ekki kominn til að sýna sig með þjálfæti; hann var þá dýrðlegastur fyrir Gudi

þegar hann var forsmáunarlegastur fyrir mönnum, og svo hefir það opt verið fyrir hans sönu Lærisveinum. Það er því næsta varúðarverdt að dæma aðra eptir sínum eigin þótta, án þess að taka sér jafnan Guds orð fyrir leidarvísir, þvíad án ljóss Guds orða er hætt við að myrkurinn höndli oss í einu sem öðru, en að ganga fram í myrkrunum er sama sem fallast að vera andlega dædur. Þrisum því Gud fyrir hans heilaga orð, og fleppum því aldrei á meðan vér eigum kost á því; biðjum hann yðuglega og öllu framar að hann taki ekki sinn ljósa = stjarna burt frá oss, svo sem hami hefir tekið hann frá þeim í Asía, og gjörum oss ei sjálfir Guds orðs óverðuga með vantrú og glæpum; gaungum í ljósinu, svo sem á degi, og afleggjum öll myrkuranna verk, léppustum og eptir að útisma úr voru hjarta og vorri umgengni öllu myrkuranna veldi, ofund, hatri, undirhyggju, manngreinaráliti, en byggjum því ekki inn, með því að vana Guds orð, og setja í þess stað mannlegar uppþíftanir, einsog Pharísæi, og þeirra eptirfylgendur; þartil veiti oss Gud himnestrur Fadur, sína náð og miskunsemi í Jesú nafni, Amen.

Yður er ekki unnt að vita tíma og stundir, hvort þeir Fadirinn setti í sjálfs síns vald, sagði Jesús við Lærisveinana, þegar þeir spurdu hann, hvort hann vildi nú á þessum tíma upprétta Ísraels ríki. Þetta talaði hann eptir sína uppreisn, og því gáfur það mér tilefni til, með því hann ekki neitadi spurningu þeirra, en hafði þó áður fyrir sagt Jerúsalems eyðileggingu, að þenkja það, að sú tíð muni að koma, að allur Ísrael eptir holdinu, þekki hann fyr-

ir sinn Messías og fyrirheitinn Frelsara, og að vísu er það ei ómögulegra fyrir Guds óendanlegu gjæðsku enn annað sem vér þekja megum á sjálfum oss, og þartil sýnast Postulans Páls orð að líta, er hann segir: eg vil eigi dylja fyrir yður, Kjærir brædur! þennann leyndann dómi, svo að þér séuð eigi metnadarfullir; forherðing er stén einn þar Ísraels þángáð til tala heidíngjanna er innkomin, og allur Ísrael verði svo hólpinn, eptir því sem skrifad er: útaf Zíon mun koma sá sem frelsar, og umsmýr ógudlegu athæfi af Jacob, og þetta er mitt Testament við þá nær eg burttef þeirra syndir, Róm. 11. 25—26. Þessu er það líkt sem Jesús sjálfur segir: að Jerúsalem muni nidurtrodin verða til þess tímar heidíngjanna uppfyllist, og fleiri spáðómar lýta hér að. En hverfu sem þessu er varid, og hvert Gudi þóðnast að taka Ísrael aptur til náðar eða ekki, þá má með öllum rétti segjast: að verid hafi þeirra óhamíngju tími, þegar þeir útflúfudu sjálfu hjálpræðinu, og tóku Guds Son til fanga, og þó segir Jesús: þessi er nú yðar tími; hvaraf eg ræð, að mahtar og yfirgángs tími hinna ógudlegu, er þeim ekki svo hamíngjusamur sem þeir ætla, og í fljótu áliti sýnist, miklu heldur er þeim þá búin hin stærsta ólucka og hegning, en þarámóti forganna og ofsóknanna tímar Guds börnum hin mesta lucka, því þeir undirbúa þau til að taka móti ómetanlegri sælu, ef þau biða Guds hjálpræðis; heimsins börnum, er að sonnu stöðlegt bæði meðlæti og mótlæti, en þó meðlætið frammar; hinum sem Gud elskar, verða allir hlutir að góðu, bæði blíðt og stríðt, og hið

stríða þó framar; hann hrasar að vísu optlega, en ekki af ásetningi, og þó hann hrasi, þá reisir Gud hann við aftur, því hann þeckir hans hjartans opt-irlaungun, og veit að hann vill þóðnaast honum. Þetta mætti og ætti að vera vor öflug huggun í öllum mannaunum, og undireins að kenna oss að aumka enn hata ekki þá sem sjna oss óforþentar meinajördir, og í því tilliti sýndist mér, vor blefsaði Endurlausnari talad hafa til sinna óvina það orð er Textinn umgétur, að hann kénndi oss þar með að hugga oss við Guds forsjón, sem affamt- ar oss alla vora tíma, bæði lídunar vorrar og veg- sendar. En þar nú Jesús sá heilagi Gud, sem fyrst var nýbúinn að afftanda þá bitrustu sálar- qvöl í Graßgardinum, og síðan þar á ofan svífinn af sínum eginu Þærifvein, og allt þetta með hóg- værd og þolinmædi, gífur sig síðan í hendur sína óvina, hverra misþyrmingar allar við sig allt til síns dauda á krossinum, hann vissi þó fyrir, og þetta gjörir hann án allra hardyrda við þá, - og huggar sjálfann sig og sérilagi sína Þærifveina og alla áhángendur, í öllum þessum óföpum, með Guds síns himneska Föðurs fyrirbyggju, sem taf- markad hafi, á hverjum tíma hinir ógublegu fram- koma stuli ílfu sinni edur ei, og undireins mót- gángstíma sinna barna, hvað kénur þá til að vér viljum fyrirstrífa vorum himneska Föður máta og tíð, hverninn og hvænær hann hjálpa stuli; já! eg ætla það mála sannast, að ef vér mættum sjálfir ráða, mundum vér kjósa oss sífelda gleði án alls mótgángs, að minnsta kosti ætíð jafnstjótt sem mót- gánginn bæri að höndum, þó vér vitum og vita

megum, að Guð leggur ekkert á oss nema til besta. Lídum vér stórt og naud, öllum vér heldur að Herr-
ann vilði veita oss velmeigan, þó vér ættum að
reynast með aðfásti edur óvild annara um sakleysi;
en reynum vér nokkud móðrægt af mönnum, bið-
jum vér Guð að leggja heldur á oss það sem vér
köllum sjálfs hans þrosi, sótt edur sjúkdóm. Komí
þá sjúkdómur og þróm, þjósum vér heldur að vera
heilbrygdir og fátækir; í naudinum öllum vér að
meiga skiljast við lífið, en sjáum vér dauðann koma,
beidumst vér undan honum. Þánninn erum vér
aldrei ánægdir með Guðs tíma og fyrirsjón, og vild-
um helst ekkert líða af hans hendi; hverfu langt
erum vér þá frá að elska Guð sem ber, og leggja
oss undir allan hans vilja, svo ljúflega sem vor
Endurlausnari! Hér sjáum vér vorn eginu dagnad
og vort egid réttlæti, það kemst aldrei lengra þeg-
ar það kemst hæst enn í viljann, og allstjaldann
og í fáum tilfellum sýnir það sig í verkunum, og
þetta þó hjá þeim einum, sem leitast við að elska
Guð og treysta honum, og er þó miklu ábóta
vant í því öllu. Hverfu mundi oss ganga ef vér
ekki trydum að Guðs Sonur hefði af elstu gæfð
lífið út fyrir oss, og lagt út borgun oss til eilífr-
ar endurlausnar, og gengid þanninn sjálfur á und-
an oss í gegnum allar eymdir, til þess vér skyld-
um því fúsari að fylgja honum í gegnum miklu
minni þreyngingar inni hans dýrd; hverfu mundi
oss ganga, segi eg, ef vér ekki trydum þessu?
mundum vér með trausti á voru egin réttlæti,
sem skyldar Guð til að launa, og elstu á honum
fyrir það hann hefir skapað oss, hver elsta hætt

er við að fólki í mótgáninginum, einum ef vér ef-
 udum frapt bænarinnar, mundum vér þanninn á
 ofi komnir, verða betur stíðadur til að umþera Guðs
 tnyttanir, og ekki miklu heldur orðænta, og gripa
 til óleifilegra meðala; vér þykjustum trú og trúum,
 að Jesús hafi svo mjög elskað ofi, að hann hafi
 geingid á undan ofi í líðuninni, að vér eigum
 hans forþénustu að þacka alla vora velferd, og eg-
 um að eptirfylgja honum í dýrdinni ef vér ekki mæl-
 um ofi undan að smacka nokkud á hans kaleif hans
 vegna, og þó er vor trú og vor þolinmæði svo
 veik sem áður er sagt. Jesús loffaung sínum Föð-
 ur rétt áður enn hann gætt úti þær bitru píslir og
 dauðans síro, en vor munnur er strax fullur af
 harmatölum og efafullri óþolinmæði þegar vér sjá-
 um framá eitthvad, sem vér að eins gjordum ofi
 í hug að bágt muni veita. Hann badst þrisvar
 fyrir með sömu ordum: minn Födur! ef mögulegt
 er, þá víki þessi kaleifur frá mér, þó ei hvad eg vil,
 heldur verði þinn vilji, og þá var hann staddur í
 þinni ógnarlegustu neyd; vér komum aldrei í svo
 litla þrengingu, að vér eðt bidjum Guð, þeir af
 ofi sem látast áfalla hann í neydinni, að hann láti
 vörn vilja framgáang fá, og það forordslaut margur
 hver; hann bar umförgun fyrir sínum Læriföð-
 um, þegar hann var sjálfur í mestu höettunni, vér
 berum ei umförgun fyrir öðrum enn sjálfum ofi,
 ef vér komum í nokkra mannaum. Hann kollvarp-
 adi sínum óvinum með einu ordi til jarda, en leifdi
 þeim þó að rísa upp aftur og höndla sig; vér
 heptum ei að eins vora óvildarmenn, þegar vér
 gétum, heldur hefum vor á þeim. Hann bann-

aði Péttri að taka til varna, og vildi láta síns
 Föðurs vilja ganga fram hindumarlauft. Vér vil-
 jum gjarnan afstýra öllu móðrægu, með hverjum
 hætti sem vér megnum, og hugsum ei mikið um
 hvert það muni samkvæmt Guds tilgáangi með oss
 edur ekki, heldur tökum framfyrir hendur á Gudi, ef
 ei fáum á annan hátt afstýrt því sem oss er ó-
 gæðsfelkt. Hann læknadi þann særda þjón, sem var
 einn af hans fiandmönnum, vér verðum því fegn-
 astir að óvinnum vorum komi hæðing, ef ei af
 hefnigræni, þá samt til þess þeir fái ei gjört oss
 mein; hann ávarpaði Júdað blízlega með vinar
 nafni í því hann sveif hann; vér samn vörðla hald-
 id oss frá beistindum við vini vora, ef þeim yfir-
 sjeft nokkud við oss. Hann hughræsti sig og sína,
 við síns Föðurs vilja, eg hann hefði afstamtad síu-
 um óvinnum þeirra tíma; vér viljum ráða tímanum
 þegar Gud skal hjálpa, en ekki fela honum á hend-
 ur vora og vorra óvildarmenna tíð. O! hverfu
 mikið vantar oss ei á að ganga í fótspor vors
 Jesú! vér játum og verðum alshugar fegnir að játa,
 að vort réttlæti dugir ekki og að Jesús hefir fyr-
 ir oss allt réttlæti fullkomnad. En kunni nú ein-
 hver að segja: Jesús vissi hverfu skjótt og ógnar-
 lega óvinnum sínum mundi hefna, það veit eg ekki!
 Þá svara eg: hver ertú, syndugur og glæpasfullur
 fyrir Gudi, sem villt taka þér stærri rétt enn hann?
 Bestu ekki eins vel og Jesús, að Guds réttlæti
 mun hefna alls ránglætis á sínum tíma, eda trúir
 þú honum ekki til að fja þinn hlut ef þú óttast
 hann? eda mun Jesús hafa óflad sínum óvinum
 nokkurrar hefndar framur enn Guds vilji var, hann

sem þó var ekki einasta hreinn og heilagur, heldur hafði sýnt þeim svo marga og stóra velgjörninga? Það hann ekki fyrir þeim í dauðans qvolum staddur? og útvegadi hann þeim ekki þarmed lánngann frest til yfirbótar, já mörg ár, og orkadi og svo með sinni náð á marga af þeim, því Ritningin segir: að margir af Prestunum hafi hlýðnast trúnni. Þeir einir sem hafi höfðu nóg tækifæri, eptir það hann útsendi sinn Anda yfir söfnundinn, til að sjá flögjördir sínar og villu, og ekki fættu því, þeir einir urðu fyrir hefndinni, sem Guds réttlæti mátti ei annars enn útaufa yfir þá, og gæf hún ei yfir þá sem Jesú höfðu misþyrmt. heldur þeirra eptirfomendur sem útskýfudu sannleikanum eptir það hann var enn ljósari ordinn enn á Jesú dögum, hvar af vör sjáum, að ekki hefir hann hughreift sig við neina hefnd yfir óvinum sínum, en það óqvæði að hann hafi óstáð þeim hennar vil og vona að enginn sem kristinn kallast leidi sér í hug. Júda sá glataðist að sonnum, strax eptir sitt niddingaverk, en ekki var það Jesú vilji þó hann sái það hlýti svo að ganga, og að Guds réttlæti, og sjálfs hans samvitka sem honum fylgdi, líði hann ekki óhegndann. Þanninn sjer Jesús um marga aðra, og mun sjálfur dóminn uppqveda yfir þeim í Guds umbodi, að þeir muni fordæmast, af því þeir hafa útskýf- að lausnargjaldinu sjálfu, og eru óhæfir til að taka á móti Guds nóð, og hafa þessir þó eigi misþyrmt edur forráðid sjálfs hans Persónu sem Júda sá gjörði. Og ei að síður hefði bæði Jesús og hans himnesti Faðir viljad að svo þeir, sem Júda sá og hver annar glæpamadur, hefði sáluhópnir orð-

id, og komist til sannleiksins vidurkénningar; en med því það er ósamkvæmt Guds vísðómi að svipta þá friviljanum sem þeim einusinni er gefinn, svo er það og líka ósamkvæmt hans réttlæti og gæðstu, að straffa þá ekki fyrir svo hræðilegg misbrúkun þess sama frivilja, að þeir sóttroða lausnargjaldid, og gjöra þá jafna eða líka hinum, sem þyggja náðina. Svo er nú þá engin hesniðgryni, enginn fegnatyur yfir meðvitund ófara óvina sinna, og engin hughreisting í því tilliti, fundin hjá vorum Jesú, heldur eintóm góðgryni, eintóm hógværd og fjærleiki, eptir hverju vér egum að breyta af fremsta megni, en það sem oss ástortir þegar vér framleggjum vora ítrustu frapta, og þó stundum verði misbrestur á því, þar höfum vér loford fyrir að Jesú fullkomna blýðni, og fullkomna réttlæti taki við, og umbæti fyrir oss, og þetta loford viljum vér fegnir þyggja, því vér finnum hoad mikinn stórt vér höfum á þeirri hrósan sem fyrir Gudi gýldir, en engannveginn stóla uppá vort eigid réttlæti með þeim sjálfsheilögu. Vér viljum leita að Jesú, ekki með hans óvinum til að handtaka hann, ekki með hinu miklu Bábýlon til að hafa hans nafn fyrir stjól illstunnar, ekki með spotturum til að rengja hans sannleik, og krossfesta hann að nýu, heldur til athvarfs og allrar blesunar, og eilífrar endurlausnar. Vér viljum kysa hann, ekki af falsi með Júda, heldur af ást fyrir þann óumræðilega fjærleika, sem hann hesir audsýnt oss að fyrirbragdi. Vér viljum láta vörn tíma vera hans tíma, og biðja hann að auka oss trúna og þolinmæðina á þeirri vondu tíð. Vér viljum um-

flýa alla myrkra mætt; og myrkrauna verk eptir megni, en vort megn er ekki einhlítt, þessvegna vendum vér ofþ til þín, ó Jesú! og biðjum þig; vörðstu eptir þinni gæðsfu sem þú sýndir hér á jörðinni, og hverri síðan ekki hefir apturfarid við Kráptarins hægrí hönd, ei heidur síður von til þú audsýnir ofþ hana nú, sem fyrir þitt blóð erum endurkæmptir, enn þú sýndir þínum óvinum, fyrir þínn krápt sem þú hefir í dýrdinni þíns Fæðurs, og þínn vísdóm með hverjum þú stjórnar þinni kúftni, að efla ofþ og styrkja til framkvæmdar öllum vorum gæðum áfetuþngi; haga þvi svo, Drottinn! að þínn víftjunartími, sé vor náðar og hamíngjutími, og lát ofþ engann tíma í myrkrauna vald falla, heldur frelsa ofþ á háftans tíð, og varduett ofþ eptir þínu fyrirhelti, á freiftíngar tímanum sem koma mun yfir allt jærdrífti, til að freifta þeirra sem á jærðu byggja. Spínþ. b. 3. 10, hver tími vér óttuftum fyrir að nálægur vera kúnni. Og að ftóuftu, á dauðans og dómftins tíð, lát vera vorn tíma að freiftaft, og komaft alfarnir, frá vílludómauna, ftýndanna og hneírlananna, og allra hryggða myrkrum, inni þína eílfu dýrd, sem þú hefir ofþ afreftað, og meíga ftíðan um óendanlega tíð, í fríðaríns ljófti, þrífta þína míftlu eíftu verduglega. Bænþeyr það, ó Jesú! fyrir þína guddómlega eíftu, og alla þína velgjuftuþngi. Þér, með þínum himneftta Fæður, og þínum sannleífts og náðar Ánda. sé dýrd og kráptur, æra og vegftemd frá eílfíð til eílfíðar. Amen.

Þriðja Miðvifudags Þrédikun í S o s t u.

Þegar Drottinn J.ús taladi fyrir sínum Þærisveinum og öðrum tilheyrendum þá dajætu þrédikun á fjallinu, sem rituð stendur hjá Matth: í Sta og fylgjandi Kapítulum, í hverri innifalin. má með réttu kallast allur sannur frístiandómur. og hver svo þekjanleg merki hefir guddómlegs fraptr og sannleika, að jafnvel nekrir af hans kross.óvinum, hafa neyðst til að taka hana fram yfir flest allt annað í Ritningummi, þá byrjar hann á því, hverja hann áliti réttilega sjæla, og eru þeir flestir þeirra, sem af heiminum eru vesælir álitnir; svo mikils þykja honum launin verð sem þeim sannfrístum búin eru, sem þau alleina þekkti, að hann ei að eins álitur mótlætningar þessa heims fyrir réttlætisins sakir, sem enkið verðar á móti þeim, heldur sem sjælu, allti veraldar sjælu æðri. Sælir eru þér, segir hann, meðal annars, þegar mennirnir hallmæla yður og offækja, og tala í gegn yður alla vondsku, fyrir mínns nafns sakir, þó ljúgandi, fagnid þér og verid gladir, því yðar verðkaup er mikid á hinnum. Því segir og Postulinn Páll: að mótlætningar þessara tíma séu eigi verðar þeirrar dýrðar sem við ofi muni opinber verða. Að þetta sé guddómlegur samuleikur, hversu sem maunanna kalda hjarta dauðheyrst við honum, gétur hver skynsamur og gudhræddur maður stílid, sem ímindar sér,

hve lítils allir tilburdir í veröldinni muni verdir þykja, þeim sem einusími er kominn inni hinnefta dýrd, og veit víst að hún er að eins í hönd farandi, en muni aldrei fá enda til elskdar, er þó enginn sá í heiminn borinn, sem í gátur gæti leidd um dýrdarinnar stærð og eiginlegleika, nema hann einn sem hana hefir öð útöegad. O! hversu flammshu, dösín og kaldsinna er þá manneskjan, sem vanhyrdir þessa frambodnu sælu, og afneitar sínum Frelsara, sem þó hefir með sinni pínu endurkeypt hana til sælunnar, og þarhjá sagt: hver sem meðkennir mig fyrir mönnum, þann vil eg meðkenna fyrir mínum hinnefta Födur, en þeim sem afneitar mér fyrir mönnum, vil eg afneita fyrir Födur mínum; afneitar honum, segi eg, vegna tímanlegs munadar, vanhyrdu eður ótta, og metur þanninn hans guddómlegu elsku, hans fáru pínu og dauða, hans afrekada frelsi, og eilífa óumræðilega sælu, minna enu flammvinnann og enkfisverðann hégóma; og samt eru þeir, þó midur! allt of margir í sjálfri kristninni, serra þetta gjöra. Upplesinn partur píslar sögu Drottins gefur öð tilefni til að flöda tvennaslags ólíka sannleiksins vidurkénning, Péturs, sem af ótta afneitadi Jesú sínum Meistara og Frelsara, og Jesú sem játadi sannleikann berlega fyrir sannleiksins óvinum. Vér viljum í Guds nafni flöda: fyrst dæmi Péturs, og önnur vidlík tilfelli og hrasanir syndugra manna, öð til vidvörunar, og þarnaest öð til hugarstyrkingar og eptirbreytnis Jesú dæmi. Styrktu og leiddu vor hugskot, sannleiksins Gud! til að þeckja hid rétta, með þáum

heilaga Anda, fyrir þínu Son, sannleiksins höfund á jörðunni Jesúm Kristum, Amen.

Simon Pétur fylgdi Jesú eptir áleingdar, segir Tertinn, hvørs er annars að vænta af oss syndnum mannstépnunum, enn að vér verðum langt á eptir Jesú? hans gjæðsta mundi það ei heldur stórum misvörðum við oss, ef vér hneirludumst ekki á honum eins og Péttri varð — en ó! hvórsir stór er hér ekki mismunurinn, á Jesú og hans Lærisveini sem þó elskadi hann? Jesús gengur sjálfviljugur frammi fyrir sína haturs menn og ofsóknara, og veit fyrirfram að þeir muni dæma sig til dauða, Pétur fylgir eptir áleingdar, til þess hann sjái hvör endir þar á verði; Jesús játar djærlega sannleikann fyrir Höfund = Prestinum, Pétur neitar honum af hræðslu fyrir Umbáttinni. Jesús staðfestir sína játningu með því að fyrirsegja sína tilkomu í annað sinn. Pétur formælið sér og sver uppá sína neitun. Pétur má með öllum rétti vera spegill morgun þeim sem þó eru einlægir í þeirra Kristindómi, því ekkert er annað á að heyra, en að hann hafi svo verið, og alvara var honum að gefa lífid út fyrir sinn Meistara í Grasgardinum, hvórsu yfird langt þeir eiga eptir á Kristindómsins vegi til að ganga í síns Frelsara fótspor. En þegar vér gjætum að, hvórsu miklu midur Pétur var upplýstur í þeim andlega vísdóminum á þeim tíma, enn flestir Kristnir sem uppreddir eru í sínum barna lærðómi, verður hann miklu affákanlegri enn þeir, svo að eg ætla, að enginu sá Kristinn maður, sem eins afneitadi Frelsara sínum fyrir ótta sakir við mennina, gjæti elskad hann með sama

hjartalagi og Pétur; hann var enn nú ófiðdur um
 Kristi andlega ríki, um tilgáang hans þínu, og
 mannfusins endurlausn sem þaraf slaut, um hans
 tilkomandi upprisu og uppstigning, og hans vald í
 himninum með Gudi, að senda heilagann Anda og
 dæma lifendur og dauða. Að sönnu hafði hann
 jafnað hann að vera Guds Son og hafa orð eilífs
 lífs, en þegar honum brást öll sín von, ei að eins um
 Jesú veraldlega uppheld og uppreisn Ísraels ríkis,
 heldur og um alla vörn fyrir hann; sá sér bannað að
 verja hann í Grasgardinum, og að hann var nú
 kominn í hendur sinna óvina, sem hann vissi fyrir
 víst að ei mundi hlífa honum, var ei annars von
 enn þess, að hans holdlega cetlan mundi verða hon-
 um til hneirlunar, þessvegna komst nú inn hjá hon-
 um svo mikill ótti, að allir hans fyrri þáttar um
 Jesúm gleymdust þarvid, því líklegt er að hann
 hafi sjálfur eigi vitad hvað hann átti nú að halda,
 Jesús hafði að sönnu sagt honum sína þínu, dauða
 og upprisu fyrirfram, en honum hafði ei stílist það
 betur enn svo, að hann sagði: Herra! þyrm sjálfum
 þér, að þetta hendi þig eigi. Samt og áður var
 hans brot og yfirsjón mikid, þar hann jafnvel, þó
 Jesús advaradi hann nógsamlega qvöldid sama, lét
 ótta fyrir monnum koma sér til að gleyma allri
 hans ástísemi og staðfesta ósannindi með endum. Hér
 af sjáum vér, að stór og hryggileg var hans misgjörð
 en þó mundi sú stærri vera, ef kristnir menn, hvor-
 jum Jesús er þínur og upprifinn fyrir augunum af-
 máladur, neitudu honum og hans lærðómi á sama
 hátt og Pétur, af ótta fyrir þeim sem ei geta dæmt
 nema líkamann, hvorsvegna þessi Jesús orð: hvor-

juni sem afneitar mér fyrir mönnum, þeim mun eg afneita fyrir mínum himneska Föður, sýnast enkanlegast að ná til þeirra, sem þekka grannst alla hans ómetanlegu velgjörninga, og frammar enn Þétur þekkti þá. Ei að síður vitum vér hvorsu stóð hættu honum var búin, nema vor Frelsari, sem þekkti hans hjarta, hefði beðið fyrir honum, og af sinni óseigjanlegri gjæðflu reist hann á fætur aptur, þar hann einnir hafði útvalið hann til síns vitnis og verkfæris í útbreiðslu kristnibodsins, og Þétur féll síðan, eptir það hans þekking frammar jókst, svo brennandi ást á sínum Frelsara, að hann brást honum aldrei þaðan af, og lét að hlytum lífi fyrir hans víðurléuningu með óvalafallum danda, gæf hann þá svo viljugur og auðmjúkur til sinnar krossfestingar, eptir því sem kristni sögurnar herma, að hann taldi sig óverðugan með sama hætti að krossfestast og hans Meistari, og bad þess að höfudid væri látið nidurhanga. Hvað yrðist yður, kristnir menn? mundi það vera sama fyrir oss sem fyrir Þetri, ef vér afneitum þorum Endurlausnara af ótta fyrir voru lífi? höfum vér nokkurt fyrirheit af honum, að hann samt vildi bjóða sinn himneska Föður fyrir oss? mundum vér, ef hann fyrirgjæfi oss þá synd, ydrast hennar alla æfi sem Þétur gjörði, útbreida Jesú ríki, og láta lofsins lífið fyrir það? að vissu mátti, líft ættum vér undir náð Guds, en hvorsu hræðilegt væri að sýngða þanninn uppá náðina? Það fé langt frá mér að efa Guds gjæðflu, hann kani að hafa mistúmad mörgum þeim sem í ósiðknanna tíðum urðu seðdir frá sinni játningu með píslum og pínslum, því þó Jesú kærleiki skuldbindi oss, sem

ekki þóttist ofgóður að líða heilvitis qualir vor vana, til að afreka oss eilífa dýrd, þá er hann lífasamur, og veit hvada verkefni vör erum. En þar á er ekki að stóla, hann einn veit hverja frapta hann hefir hverjum gæfid, og hvert þeim er ofbodid ledur ei. Hann varðveitti oss frá öllum ótrúleik við voru þrælsara í hans bleisada nafni— Amen.

Hér kómur mér nú í hug það sem Ritafingur segir: ef sá réttláti verður naumlega hólpinn, hvor mun þá syndariinn og hinn ógudlegi hirtast? Pétur var á Guds vegi, þó hann væri veikur, svo er og ráð fyrir gjört að hinir kunnir að vera, sem af ótta falla frá á freistingartímanum; en þat fyrir utan eru hinir munnskifnu, þeir hálfvolgu hræsnarar, sem veröldin er full af; þessir afneita Kristó með mörghmóti, þó þeir látið vera límir hans skulegu þyrkju. Noðrir eru þeir sem að raunarlausu ganga í flokk spottaranna; til að umflýa þeirra ámceli, en fá afhald heimisins; þessum þýfir ekkert fyrir að afneita trúinni, þeir eru hryðulousir sem Esau um sína frumgétning og selja Jesúm fyrir lítid með Júða. Þessum eru þeir líkir sem ekki vilja berlega vidurkenna Jesúm af ótta fyrir háði veraðarinnar, edur að það muni sitja þeim fyrir áliti edur audæfum, þýliskir skipta gjarnan Kristó fyrir svinin með Gergesenis, þeim mun argari þessum, sem þeir hafa þeim betri þekkingu á því er þeir affaka sér; þá eru enn noðrir, sem af raungum fortolum, hvorjum þeir hafa ei grundvöll nógann í hjartanu til að móttanda, þó kristilegann lærðóm inndrúkkid hafi, láta með tímalengðinni villa sig eptir heiminum, þessum er hinn góði Gud laungum líkjasamur, og

ann þeim umvendunar, ef þeir annars elsta sann-
leifann, og eru ljúfir á að gjöra Guds vilja, en
þeim hinum er eg fyrri gát, sem fyrir veraldlegð
ávinningss edur vörðingar sakir útstúfa Kristó,
veit eg hvörgi fyrirheit gæfid um sáluhjálpinu ed-
ur sanna umvendun, miklu heldur talar Þóskullinn
í Þistlinum til Ebr. 6ta og 10da Kap: á þann
hátt um þá sem að raunarlausu falla frá trúnni,
sem þeir muni ekki apturkvæmt til umvendunar eiga,
hafi þeir annars áður haft fulla þeckingu á Guds
nád og endurlausninni, en sú almennilegasta afneitan
Kristi nafns, á heima hjá hinum munnkristnu, það
er þeim, sem eru skirðir og játa kristna trú, en lifa
þó hvorki eptir Jesús lærðemi né eptirdæmi, af því-
líkum afneitendum er flest í heiminum, þeir afneita
med veikunum því sem munnurinn játar, og eru
illgjarnir, heiptæknir, ósidsamir, ránglátir, dramb-
samir, ágjarnir, taunlaust eptir því sem hvor þeirra
er flapi farinn; en þó þessir séu í raun réttir,
öðrum verri, ef þeir ekki láta Guds ord og að-
varanir leidrétta sig í tíma, og þeim mun stáð-
legri sem þeir eru hræfniðfyllri og fleiri, þá er
þeim öllum náðin framboðin á meðan þar segist
ennú í dag, og áður þeir eru með öllu forherdt-
ir orðnir; veldur það því að þeir hafa margir
hvörjir ekki smáðad hið góða Guds ord og krapt ept-
irfomandi aldar, og þessvegna ekki þegid svo mikla
nád til umvendunar, þó þeir séu skirðir og kristn-
ir að kalla, syndga því meir af hryduleysi og van-
þeckingu, þó sá vanþecking sé sjálfstæpud, enn af
því þeir forsmái Guds náð í Kristó í sjálfri sér, en Gud
vill að allir menn verði sáluhólpnir, og komist til sann-

leifsins vidurkénningar, og það er orsökinn hversvegna hann hefir svo mörgum af þessum gæfid endurvíftun til umvendunar og lausnar úr Djöfulsins snorum, sem ekki vilja áfram halda í æði sinna gyrnda, og þuggja að þeir séu vaktir af sínum ívesni. Samt sem áður viti hver og einn sem meinar sig og þekkir á villustigum ganga, og engann hug leggur ad heldur á sína betran, að hans blustípti mun verða með hælarnarum og lygararum, og þeim sem forakta Guds miklu náð í Krísto, í eldsins diki, nema hann umvendist í tína. En svo eg komi til hins er eg fyrir umgat, um þá sem afneita Krísto og hans forþenustu viljandi með munnum, fyrir einhvers tímanlegs hagnadar sakir, en hafa þó fengið fulla þekkingu á hans endurlausn, þá verður þeirra dómur svo þungur fyrir þá soð, að þeir útstífa sjálfu lausnargjaldinu, og forsmá Guds gjæðstu, Jesú óseiganlegu elstu, bitru píslir og dýra dauda, fyrir sína smámun, og veraldarinnar gyrndir, sem Gudi eru mótsæðilegar og Jesú ríki fjærlæggar. Láttum þessa fara, Guds börn! og þeirra líka, en afhendum hina Guds óseigjanlegri náð og hjærleiksfullri umönnun, sem annaðhvort falla fyrir hita ófóðnanna, eður leiddir verða á villustigu heimsins, á þeim hástalegu tímum, um hverja Jesús segir, að þá muni í villu leidast, ef ské mætti, einninn útvaldir, og láttum ofþ það sagt vera, að fráfallid kann aldrei að verða svo affakalegt, hverfu sem ástatt er, að ekki sé það hinn mesti sálarvodi, samt að Gud tekur þó einlægni vora fyrir fullt, þó ekki reyni á hinar þingstu freistingar fyrir ofþ, og væri víð til að gefa ofþ nógann fyrir

þótt á reyndi, og he'zt þeim er minnst trensta sínum eginu fræptum, því hann er máttugur í góðum vilja, og hans fræptur fullkomnost í veikleikanum; þessvegna hæfir ofs og öllum fristnum mönnum, að gæta tefid undir með Þóttulanum; er segir: vér erum ekki af þeim sem frávíkja, og fyrirðæmdir verða, heldur ef þeim sem tíða og sálunni bjarga, Ebr. 10. 39; og í öðrum stad: eg er þess fullöruggur, að hverki dauði né líf, hverki Engill né höfðingastéttir, eda mækt, hverki hið nálæga né hið ókomna, eigi hæd eda dhýtt eda noður önnur sképna, fær ofs skilid við Guds hjærleika, sem er í Drottnei vorum Jesú Krístó, Róm. 8. 38—39. Margt væri fleira þarfamlegt um þetta efni að tala, fyrir þannu sem hefði þartil tíð, fræpta og tækifæri, svo uálega yrði ekki ofvel útmálad fyrir fristnum mönnum, eigi síst á þessum hættu- og freistinga-fernu, döfnu og hálfvoolgu tímum, þá svo margir hafa yfirliit gudlegs athæfis, en afneita öllum þess fræpti, og vilja miklu heldur hafa lofstýr hjá mönnum enn hjá Gudi, en vér viljum nú í himni síðari grein stuttlega yfirskoda vörð Jesú aðferð í hans þínu, og taka ofs þaraf huggun og eptirðænni.

Marga hafa noðurntíma þeir ógúdlegu samfagnad meira hver öðrum, enn þá þeir þóttust fangad að hafa hið saklausu Guds Lamb, því sagan segir, að undir eins og Jesús var bundinn leiddur inní hús þess hypparsta Prests, voru þar samankomnir með honum allir Presta- höfðingjar, Skriftlærdir og Döðingar. Þeir höfðu lengi vidleitast að fá hann í sitt vald, og nú voru þeir líka samankomnir til að sjá vild sína á honum, þessvegna hlaut

nú Jesús undir eins að líða tvönnflogs hugraun, sem hver fyrir sig er hin stærsta sem verða má; nú var hin forri, að óvinir hans hrófustu nú sigri yfir honum, en hin síðari, að vinir hans og Lærifveinar höfðu frá honum flúið; og fá eini sem stöðugastur þótti vera, afneitadi honum jafnframt, er hann var það allt með ósigrandi þolinmæði; með því hefir hann kennt ofis að umbera allt það illa sem vér líða hljófum fyrir sakleysfisins og samleifans sakir, án þess að mæla á móti Gudi, edur atyrða menninga, því ekki megum vér áttlast til, ef vér viljum honum eftirfólga, að vér ekki þurfum á hinum sama falið að smækka, sem honum var borinn, en þó næsta ólíkt, hann leid saklaus, vér sefir, og er þó svo fyrir ofis álltíð sem vér líðum hans vegna, hann leid fyrir ofis þá hann mátti vel sælu hafa, vér til þess að verða betur stíðadur til að njóta sjálfir eilífrar sælu, hann af fjærleika til vor dandra í syndunum og Guds óvina, sem einkis áttum úrkosti nema að tortýnast eilíflega, vér í þacklæti styni, fyrir hans guddómlega fjærleika er hann sýndi ofis að fyrri bragdi, hann tæmdi hinn fleitifulla falið Guds reidi, sviptur allri huggun, vér smökkum varla á honum, og njótum freptugrar huggunar heilags Anda þegar vér líðum nokkuð hans vegna. Vér viljum framvegis heyra hvað þeir gjöra nú við vörn Herra. Prestahöfðinginn spurdi hann, segir Textinn, um hans Lærifveina og hans kénningu, en Jesús skírskotadi til þeirra sem það heyrir höfðu, með því hann hefði opinberlega kénnt í Musterinu og ekkert í leynum talad; með þessu kénnt hann sínum játendum, að ekki sé það

Gudi þóðkanlegt að gefa sig frammar þórfum og af eintómri frammgynni í dauða fyrir Evangelii sannleika sem nokkrir Kristnir gjördu í óssóknanna tíð, þessvegna vilði Jesús ekki með barmælum gefa sínum óvinum tæðiræri til að framhleipa illflu þeirra, sem efalcuð hefði stéð, ef hann þá í stad hefði játad fyrir þeim, að hann hefði straffad þeirra hræfni, tekið bersynduga til náðar, fyrirgefð syndirnar, sagt sig að vera Guds Son, og upphafid Kirkjufidi Gyðinganna, en mótmælt þeirra sjálfra setningum, því þetta var ímtak hans kénninga. Parámóti vissadi hann til þeirra sem það heyrð höfdu, hvarmed hann undireins játadi sannleikann, og kénndi ós Kristilega forsjálni og rétta aðferð, því það er jafnan óhættara, bæði fyrir þann, sem sæk er áborinn og dómaram, að heyrð séu vitni um hvert mál, enn egin meðkénning einsaman; fyrir þessa skinsamlegu og kjarleiksfullu aðferð, má þó vor Frelfari líða einn kinnhest af Prestahöfðingjans þénara hvaraf vér sjáum, að hann enganvegin gat svo hógad sér, að þeir blóðþyrstu hundar ekki misþyrmdu honum þar fyrir, ei að síður assakadi hann sig hógværlega, og setti þessum óhlutvanda manni fyrir sjónir hversu órétt hann gjörði. Í þessu sýndi vor Endurlausnari sína frábæru hógværd miklu frammar enn þótt hann hefði þagad við högginu, því hann endurgaldr illt með góðu, og gaf ós þarmed eitt blefsað dæmi stillingar og kjarleika. Ei að síður fær ekkert af þessu mykt þá illgjörnu Höfudpresta. Þeir héldu fram sinni uppsetkt, og spörudu ekkert til að fyrirfoma hinum saklausfa, svo að þeir leitudu ljúgvitna í móti honum,

ad þeir gjæti honum í hel komid; en með því ad vitniðburðirnir urðu ekki samhjóða, og ei heldur þeirra falsvotta er síðast uppkóðu, og þóttust hafa heyrt hann segja: eg kann og vil nidurbjóta þetta Músteri Guds sem með höndum er gjört, og á þrem dögum uppbyggja. annad það ei er með höndum gjört, þá tekur Hofudpresturinnu enn ad nýu ad spyrja Jesúm, þó vill vor Frelfari engu svara, því hans sakleysi var nú svo ljóft orðid, ad enkis forsvars þurfti framay vid. Þér var þá allt ráðabugg hinna ógudlegu til skammar orðid, og Jesú sakleysi varð með engu hveft, hvað ráðinu mun hafa legid í þúngu rúmi, og því tekur Caiphas það til bragðs, er hann ætladi ad duga þyni, hann krefur sannleikans af Jesú, í Guds nafni, um það, hvort hann sé Guds Sonur, hverju svarar nú Jesús? hann varð með engu áfelldur, og átti því hægt med ad fría sig frá öllum mannlegum dómi, þó ei hefði hann þartil brúka viljad almætti sitt, hann vissi líka ad á játningu sinni mundi grundvalladur verða sinn dandadómur, og honum mátti sýnast í sjálfs valdi, ad þegja ennúu, þar engin von var á ad þeir mundu trúa honum, og þá hefði hann ei afhendtur orðid heidíngjum, því varla er líflegt hans óvinir hefðu það vogad sér, ef Öldunga-ráðid hefði ekkert yfirskyn haft til ad dæma hann dauda sekann áður. Samt þegir nú Jesús ekki lengur, þegar það gylldi Guds nafns vörðingu, heldur játabi þá skýlaust ad hann Guds Sonur væri, og fyrir sagdi undir eins sína vegsemd med Gudi, og straff Gvdinganna, þegar Jerúsalem var eyðilögð, hvað hann sérslági kallar sína tilkomu, og sem

er undanfari hans síðari tilkomu að dæma lifendur og dauða. Með þessu gaf hann öf eptirdæmi til að bera sannleikanum vitni þegar öndu skal, hvað sem á eptirfémur, því rímslan kénur; að á þessu grundvölludu þeir hans dautu dóm. Gyðingar neitudu aldrei að þeirra fyrirheitni Messías, sem sérilagi kallast Mannsins Sonur hjá Daniel, hvörju nafni Jesús og svo nefndi sig hér, til að gefa tilkynna hvað hann meinti, væri Guds Sonur, þessvegna var það samnefni hjá mörgum af þeim, Guds Sonur og Messías, en Messías og Kóngur Gyðinga voru samnefni, þar fyrir sjáum vér og að Hofudprestarnir áflegudu ekki Jesum fyrir Pílató, fyrir það hann segdist Gud vera, eður Gud og maður sem vér trúum hann sé, heldur fyrir það hann segdi sig að vera Kónginn Kristum eður Messías; Guds spjallamennirnir kalla það líka að upphýfir hans höfði hafi fest verið hans dauðasöf, að þar var skrifað Jesús af Madzareth, Kóngur Gyðinga. Af þessu er auðsært, að þetta er allteitt og hið sama eptir Gyðinganna talshætti, Guds Sonur, Messías eður Kristur Drottins, og Kóngur Gyðinga, sá Kóngur nefnilega, sem Gyðingar eptirvæntu og Ritningarnar unspáðu. Þessu er samhjóða það svar sem Jesús gaf Gyðingum er þeir vildu grýta hann, og sögdu: fyrir gott verð grýtum vér þig eigi, heldur fyrir gudlöstun, að þú sem ert maður, gjörir sjálfann þig að Gudi, en hann sagði: Ritningin kallar þá Gudi til hvorra Guds ord eru skéð, en við þann sem Fadirinn hefir helgað, segid þér: þú Gudlastar, af því eg sagði eg em Guds Sonur. Það er ekki líklegt að Gyðingar hafi líklega vit-

ad, ad guddómur og manndómur mundi samteingjast í einni persónu hjá Messía, þetta sannadi Kristur fyrst með sinni upprisu, uppstigningu og sendingu heilags Anda, hvarum þeir ekkert leiddu sér í hug, hitt hafa þeir orðid að stífa af Spádómunum, að Messías mundi uppi sérlegann hátt Gudi handgenginn verda, og másté meir enn einfaldur maður, en Jesúm vildu þeir ekki fyrir Messías þekja, og þessvegna fölludu þeir það gudlöstun, er hann sagdist vera Guds helgadur og sá fyrirheitni Messías. Kaíphas hefði líka mátt sýnast nokkur vorkun þótt hann hefði hneirlast á því, ef Jesús hefði þá þegar sagt sig Gud og mann vera, vér finnum því hvörgi að Jesús hafi það um sig sagt í viddtali hans við Gyðinga, hann lét sér nægja að benda þeim til spádóms Davíds: Drottinn sagði mínum Drottni, sit þú mér til hægri handar, og í annann tíma sagði hann: svo sem Fadirinn uppvækur dauða og gjörir lifandi, svo lifgar og Sonurinn hvörn hann vill, og Fadirinn hefir gífur Syninum að hafa lífid í sjálfum sér. Með þessu bendti hann Gyðingum til sinna fraptaverka, og vildi vekja þá til eptirþánka, en aldrei sagði hann þeim berlega að hann væri Sonur Guds, sá lærðómur var geimdur, þartil heilagur Andi kom yfir hans fríðni, að því fráteknú sem hann upphýst hafði sína Postula þarum, svo sem þá hann sagði: Fadirinn er í mér og ég í Föðurnum, hvör sem sjer mig hann sjer Föðurinn, og annað þvílíkt. Hverja orsök hafði þá Kaíphas að rífa sín klæði, og kenna honum um gudlöstun þótt hann segdist vera Guds Sonur? Sammarlega mátti hann sjá, ef hann hefði ei af illgyrni sinni

blindadur verid, að sá sem hégværliga svaradi öllum áreitningum, þagði við öllum lygum, og víldi heldur stírknota til sjónar og heyrnarvotta, enn afsaka sig sjálfur, en ansaði þó jafnskjótt og hann var í Guds nafni sannleikans krasinn, að þvítíkur maður mundi þá satt segja, og það svo miklu framar, sem Jesús gat umflúid sinn dæðadóm ef hann hefði þá enn þagad — eða hveršvegna gat Jesús ei Messías verid einövel og hinir aðrir sem Gyðingar voru svo gjárnir á að taka á móti? Hann einn gjörði þó furduverk, og þau miklu meir enn nokkur Spámadur gjört hafði, og þeir vissu að Gud er alleina sá sem dæjendarverkin gjörir, því var andvitað að Gud var með honum; ekki heldur voru Ráðgjafar hans kraptaverð ófönnug, því þeirra vegna var það sem hann óttadist fyrir að allir mundu á Jesúm trúa, og þessvegna lagði það til, að láta hann einninn deyja fyrir fólkið, þegar Eldingarnir hræddust Rómverja, að þeir mundu koma og þraungva kostum þeirra fyrir þessar sakir. Andsært er, að það var illgyrni sem hér réði fyrir, og eigid gagn Höfudprestanta. Þeir hefðu gláðir tekið þann fyrir Messías sem gjört hefði sig að veraldlegum Róningi, og sett sig á móti Rómverjum, en þess var ekki að vænta af Jesú, þeir vildu hafa þann sem stóðt hefði þeirra vald og álit hjá alþjóðinni, en Jesús straffaði þeirra hræðni og illsku. Þeir gyrintuð þann höfðingja sem mikill væri í augum veraldarinnar, harðráður við útlenda, en tignaði þeirra síðu; en Jesús var fátækur og yfirleislaus, sýndi öllum hjærleika sem þess leitudu og helzt viðpurstu, en mótmælti setningum Elding-

anna. Þetta voru sakirnar, þessvegna gáfu þeir sér ekki stundir til að rannsaka hans lærðóm, né yfirvega hans misfunarverk og undrunarlega gjörninga; þessvegna hétudu þeir hann og ofjöftu, létu fanga hann og færa fyrir sitt ráð, leitudu ljúgvotta í gegn honum, og lofsins þegar enginn vitnisburdur gat honum til falls komid, gjördu þeir hans sannleiks játun að gublöstun, og grundvolludu þar á hans dæðadóm. Allt þetta kom mi fram við Jesúm, án þess nokkur væri sá sem huggaði hann edur tæki hans málsstad, þvert á móti bættist það strax ofaná hans dæðadóm, að Pétur affór hann og afneitadi honum í þridja sinn, en við allt það gremst hann ekki né klagar, heldur sýnir eintómis gjæðstu og mildi, lítur með viðqvæmni til síns fallna Lærisveins og leidir hann á réttann veg. En með allri hans höggværd, þögn við óréttinum, og allri síani hjærleiksfullu aðferð, fær hann þó ekki mýlt harðvæði Hofudprestanna og þeirra þræla. Þeir taka það meinlausu Lamb Guds, og hafa í frammi allsins misþyrmingar, þeir láta sér ekki nægja að hann var til dæða dæmdur, heldur segir Textinn: að nokkrir hafi tekið til að spíta í hans ásjónu, berjja hann með knesum, byrgja hans andlit og spotta hann segjandi: spá þú oss, Kriste! hver er sá þig fló, og niargt annað háðuglegt. Sjáðu hér, kristin sála! þann frídasta meðal manna Sona, þinn einasta saklausu bróður frá veraldar upphafi, þann sem ekki vissi af synd; hversu hann er útleifinn, og allt þetta líður hann þegjandi. Hann er yfirgefinn af sínum, afvarinn af Péttri, afsakadur af ljúgvottum, fordæmdur af Hofudprestum, síð-

an er honum haldið af þrælunum, hræft í hans andlit, laminn og margvíslega spottadur; þeir bríxla honum um hans játningu, fyrir það, að hann til að vörða Guds nafn, sagði sannleikann er hann var tilkrafinn, og játadi að hann væri Guds Sonur, hvað þeir hafa álitid hid sama, sem hann segdist Messías vera edur Kristur, því segja þeir, spá þú ofþ, Kriste! hver er sá þig sló? Þessir blindu stálkar hafa meint sér leyfoist flest illt að gjöra þeim sem ránglega þættist vera Messías, þar þó slíkur einn hefði frammar verid aumtunarverdur, en ef hann sagði sannleikann, sem þeir máttu þó láta sig ugga, edur gruna nokkud um, hversu hræðilegt vör þá ei að fasta þanninn með vanþacklæti og háðungum Guds mistunargjöf svo að segja í hans ásjónu, og misþörma sjálfu hjálpræðinu svo herfílega. Speigli hér sig allir þeir sem ofsjækja edur forakta þann naudstadda, allir þeir sem vanbyrða þann meínlausa, en tigna hofmóðinn, allir þeir sem hlaupa eptir veraldarinnar áliti, flódi þeir Gyðingana og þeirra Hofud-presta og þræla þeirra, þar finna þeir sína brædur, og vörur vífir til að hafa gjört allt hid sama og þeir, ef lifað hefði á þeirra dögum og í þeirra jelskapi, já, gjöra enn nú allt hid sama í því sem þeir orka. En þú, ó Herra Jesú! hver gétur stílid hvað mikid þú máttir líða undir þessari grimdarfullu meðferð; þér var haldið undir slögurum, og þó mundir þú ekki hafa úr fangi brotist án þess, þú leidst högg og hraða í þitt andlit og allskyns háðungar af þrælum, og þó mun ei þitt mistunarhjarta hafa minna, tilfundid þeirra vegna, og annara þiuna blindudu landsmanna, þinna eg-

inn sem þecktu þig ekki, enn sjálfs þín, já, hver veit
 hvað margar og margslags hugraunir hafa legid á
 þinni sálu. Þyrfeypit var þér sú játningin, er þú
 gjördir fyrir vorar sakir, fyrst fyrir Kaípha og
 síðan fyrir Pílató, að þú værir af Gudi send-
 ur mannfýninu til fielsis og Róngur sannleiksins,
 hún var þín eina dauðasök, svo er hún og orsök
 til vorrar eilífrar velferðar, ef vér fylgjum þér ept-
 ir, og vidurfénum þig í ordi og verki að vera vorn
 Frelsara. Þyrirgefðu okk vorar myndir sem þér hafa
 armæduna orsakað, og gefðu okk frapt til að sýna
 þér verdukt þacklæti; minnstu ekki þó vér opt höf-
 um afneitad þér í verkunum, og varðveit okk frá
 það verði héreptir. Bid fyrir okk að vér aldrei
 neitum þér af ótta fyrir mönnum, og ef okk vill
 nokkud þvillift til, þá missluna okk eins og Péttri;
 og varðveit okk frá þeirri óútmálanlegu ólúcku, að
 vér af léttúð, og fyrir tímanlegs ávinningss sakir
 nokkurntíma afneitum þér, og styrk okk á þeirri vondu
 tíð. Þát, ætíð þína elsku og þíns Föðurs guddóm-
 lega kjærleika vera lifandi og vakandi í vorum hjort-
 um og leidrættu alla þá sem ekki af ásettu ráði vill-
 ast frá sannleiksins vegi. Þát ekki þína stóru og
 ómefanlegu velgjörninga svo fyrnast í kristninni, að
 ekki verði jafnan eptir margir af þínum sönnu játn-
 endum, allt þágangtil Gud þinn Gud hefir lagt alla
 óvini þína til skarar sóta þinna, svo vér mættum ó-
 fleckadir geymast til þíns tilkomubogs. Bænheyr okk
 af þínu hátígnar sæti! Þér sé dýrd, heidur og æra,
 vald og fraptur að eilífu, Amen.

Sjórda Midvikudags Prædikun. í S o s t u.

Þarla hefir nokkur ódæðamadur, svo illa meðhöndladur verid undir sinn dóm og dauda, sem vor meinlausí Frelfari í upplefnum Terta; það er og ei heldur væntanlegt, því flestum sakamennum er hlíft fyrir öðru enn þeirra löglega straffi, einkum ef þeir sýna ekki af sér þvermóðsku né hrecki; en hitt hefir opt stéð, að þeir sem hafa fallid í hendur síma fjandmanna, hafa mátt líða mörgvíslegar misþyrmingar af hatri þeirra, þótt saklitir verid hafi; enginn hefir þó svo saklaus verid sem Jesús, og enginn þó mætt meiri haturs árásum; en því meir og víðar sem hans óvinir Hófuðprestarnir hröktu hann og hrjádu, því meir framstéin hans sakleysi. Hófuðprestarnir hófu alíftad: hann er daudans sekur, og ætludust til að allir þeir sem þeir hröktu hann á milli, skyldu stöðfesta þá ályktun; en Gud hagadi því svo, að sjálfur svíkarinn Júdas, Heródes, Pílatus og hans húsfrið, ræninginn, og lofsins hinn heidni Hófuðsmadur, vitnadi samdóma á móti þeim um hans sakleysi og réttlæti. Þetta er vor æðsta huggan, að hann var saklaus sem leid, því þessvegna leid hann fyrir ofs en ekki sjálfann sig, og bætti þar með vort ránglæti. Hann uppþyrjadi sitt ríki með þínunni, ístadian þess að veraldlegir Konungar uppþyrja sitt með makt og yfirlæti, og sýndi

þarmed að það var andlegt og ekki af heiminum, því svo sem jördarinnar höfðingjar undirleggja sér með vopnum og ofræði lönd, og útvega sér þarmed undirfáta, þegar þeir hefja nokkurt nýtt ríki, svo útvegadi vor Jesús sér einninn þegna, en með öllum öðrum og gagnstæðum hætti, hann keypti þá með sinni þínu og dauða, og lét síðan loða þá til að þekkjast sín yfirráð, með sömu aðferð sem hann hafði sjálfur brúkað, Guds orði og þolinmæðinni, sakleysinu og bæninni, með þessu móti hófst hans ríki, og með sama móti útbreiddist það, hvaraf sjeft, að hans réttu þegnar, og þeir sem æðstir eru í þessu ríki, eru þeir sem hönum sjálfum eru líkastir í þessari aðferð. Og hvorsu sem þetta ríki er veraldarinnar anda mótsæðilegt, hefir Gud þó útbreidt það undrunarlega, og mun útbreida til heimsins enda. Vör viljum hugleida: þetta Jesú kross ríki, ásamt þeim atvikaum sem Textinn ávíkur, og þarad lúta; þartil gefi oss Gud Faðir allrar misfunar, sinn anda og náð fyrir hinn sama vörn Endurlausnara Jesum Kristum. Amen.

Es vér eigum að geta skrifad undir með þeim sem halda að Jesús hafi ekki kennt annað enn hreinann Síða = Lærdóm, og lídð og dáið til að innfígla hann, þá er ekki stílanlegt hvorsvegna hann játadi fyrir Pílató, að hann væri Konungur, því Sócrates dó fyrir samleikann og var þó ekki Konungur, Jesú Píslarvottar dóu og fyrir hinn sama guddómlega sannleik sem Jesús, og þó kallast þeir hvernig Konungar. Vilji nokkur segja að Jesús sé

því Konungur kalladur, að hann hafi fyrstur dæð fyrir sannleiksins vidunfénning á Gyðingalandi, þá fer sá villt, því Eðalas og fleiri Spámenn höfðu kennt áður á móti síns fólks ósýndum, og verið fyrir það líflátnir, og voru þó ekki Konungar sannleiksins. Jesús hafði að sonnu einstökusínum, kennt þann Síða-lærdóm sem áður var ekki svo stílmertilega á loft kominn, svo sem innilegann hjærleika og forlífunarsémi, hjartans audmýkt fyrir Gudi og högværd við mennina, en fyrir þetta þurfti hann ei Konungur að kallast, enkum þar þessir lærdómar voru ei öldungis framandi fyrir gúðhræddum mönnum meðal Gyðinga. Sá lærdómur um uppreisuna var og alþunnur fyrir hans daga. Þit að kenna þetta og bera vitni af þessum sannleika, þurfti ekki sjálfur hinn heilagi Guðs að fæðast og í heiminn að berast, ekki að gjöra þvillt teikn og stórmærki sem enginn hafði gjört, ekki að þínast né líflátast; ekki heldur gat hann inníglad sannleikann með sínum dauda, því margur þessir látið lífið fyrir villudóm og rángar meiningar, og enginn var vissari í að hann hefði kennt sannleik en ei ósannindi, nema hann hefði uppreisid. Miklu síður kunní Jesús midt í þíflunum að kalla sig sannleiksins Konung, nema hann hefði verið viss um sína uppreisu, og útbreiðslu og þfirráð síns lærdóms í heiminum, ei heldur kunní hann að jata sig til þess fæddann og í heiminn kominn að vitna um þann sannleik sem fleiri hefði kennt og veröldinni var hægt að trúia, þvíáð hreinum Síða-lærdómi trúdu heidnir spekingar, og allir stýnsamir menn án teikna og stórmærja, fyrir

hann hefði hverki Jesús né hans Postular, ei heldur hinir fyrstu Kristnu fram eptir. öldunum, ofsóktir, húðstrýktir og kröfsfestir verid; það þurfti ekki að kosta líf og velferd að sameina hann með Heimspékinganna lærðómi. Hvor er þá sá sannleikur sem Kristur er í heiminni kominn til að vitna um? það er sá, sem ekki hafði auga sjed, og ekki eyra heyrt, og engum manni hafði í hug komid, að Guð elskadi svo heiminn að hann gaf út sinn Son, þann eingétna, til að forlíka heiminn við sjálfann sig fyrir hans blód, þína og dauða, og að þeir sem á hann tryddi skyldu hafa eilíft líf, að fyrir þennann lærðóm skyldu hans elskendur útgæfa lífid og alla tímanlega velferd. Þessa lærðóms höfundur og Konungur var Jesús, og með honum útbreiddist hans ríki, og hefir útbreidd og viðhaldið til þessa dags, og hvar sem hann er ekki þar er ekki Krists ríki. Látum nú svo um stundarkorn, sem skóð gétu að þeir hafi satt að mæla, sem halda að Jesús hafi af Gudi útvalinn og sendur verid, alleina til að kenna hinn hreinasta og besta Eida-lærðóm, en ei til að úthella sínu blóði til syndanna fyrirgefningar, og hans ord hafi ránglega þanninn tekin verid af hans eptirfylgjurum, látum svo vera; þeir játa, að hann hafi af Gudi útvalinn verid (því við þá sem ekki líta til forsjónar hins almáttuga í svo mikilvægum efnum, vil' eg ekki í þessu finni tala) var það þá ekki, má eg spyrja, miklu samkvæmara Guðs vísdómi, að þessi sannleiksbodi hefði útbúið verid með allri veraldlegri makt, og öllum lærðómum, og þorid þarí svo mikid af öllum öðrum, sem hann bar það í

fraptaverkunum? Þá hefði Guds fólk ekki hneirlast á sínum Messía, því hann hefði þá orðid líkur því sem þeir eptirvæntu, og með því að réttum og skynsamum Síða-lærdómi hefði aldrei móttand veitt verid af hinum visu í heiminum, helst ef hann er samfara þeim æðsta lærdómi og heimspeki, miklu heldur eru slíkir menn hvervetna upphafdir, hvað mundi þá ei orðid hafa mikil vörðing þessa lærdóms, ef lærarinn ásamt hefði orðid einvalds Konungur jarðarinnar, auðveldt hefði honum orðid að affaka allann heidindóm og flúrgoda villu, allann ófrid og vopnaburd, öll rángindi og útvortis ófriðu, og hvørsu fúslega mundu ei allir menn í heiminum gjörst hafa hans Lærisveinar. Þá mundu allir þeir sem hneirlast á fraptaverkum og leindardómum trúgrinnar, fúsir orðid hafa til að trúa um slíkan sendiboda, að í honum væri guds-dómlegur andi, og hvørsu miklu illu hefði þá ekki verid afflýrt? hvað mundi nú Gudi alvitrunn hafa gengid til að láta sinn Son heldur verda Gyðingum að hneirlan en Griekjum að heimflu, ef það gat ódrúvisi verid? hvað mundi hafa dregid hann til að láta hann heldur verda svo inorgum að ásteitingu? hvör orsök gat verid svo máttug? engin nema sú eina, að án þess Guds Sonur gjæfi sig undir fátækt og ofsóknir, þínu og dauda, gat enginn maður orðid hólpinn. Heimurinn hefði aldrei kunnað að verda svo vel síðadur, að nokkur hefði þar með réttlætst fyrir Gudi; þartil úttheimti hans Sonur þína, og hans undirfatar gátu ekki verid aðrir eun hans kross eptirfylgjendur. Hans ríki mátti ekki vera af heiminum, og hans þegnar

eðli veraldlega finnadir; þeir máttu eðli lifa í höfðlegri sæld, ef þeir áttu að stunda til hans himneska ríkis og elska hann öllu framar. Þessvegna segir Jesús: að sitt ríki sé eðli af heiminum; hefði það verið ríki maktar, lærðoma, heimispeki, síðalærdóms, og allrar góðrar veraldlegrar einingar, þá hefði það að sonnu verið ágjætt ríki, og vottur Guðs gjæðsku hér í heimi, en þó hefði það mátt fallast af veröldinni, er og líklegt það hefði bundid ös heldur fast vid heiminn, en eptirfíllid ös huggunarlausu á banasænginni, þegar vér hefðum átt að koma fram með vort egid réttlæti; en Guð hefur gjört ös miklu betur til, og sett ös í síns Sonar himneska ríki, sem að sonnu er ördugt adgaungu, en er æ því yndislegra sem einn er lengur búinn að vera þarí sannur undirfáti, og fullkomnast lofsins í eilífri gleði og sælu. En svo sem nú þessi vor himneski Konungur hlaut margt og mikid að líða vor vegna, áður enn hann inngæf í sína dýrd, svo hljótum vér og honum að eptirfylgja, ef vér viljum með honum dýrdlegir verða. Hann var hrættur og harinn í sína ássönu, vér megum og búast vid að mæta bráðum og vanvörðu vöndra manna, meðan vér erum í hans þjónustu, og eigum þá að breyta eptir honum í þólmæðinni. Hann var kráfinn undir ransak af hinum yppurstu Prestum, og meðléundi þá sannleikann; vér eigum og að meðléunna hans kross sannleika fyrir hans óvinum. Hann var fyrir þessa meðlénnngu dæmdur til dauða, vér megum og vænta dómsáfellis fyrir hina sömu. Hann var atlagadur hardlega fyrir Pílató, vér megum og búast vid rauhugum átjær-

um. Hann þagði við allri álýgi, en talaði þegar hann átti að byta Guds dýrd; vér flulum gjöra slíkt hið sama. Hann var spöttaður af Heróde og hans vildarmönnum, jafnvel þó hann væri af þeim saklaus alitinn; vér megum vænta hins sama af veröldinni fyrir hans sakir; þótt hún gæti engin illhyrki uppá oss sannad, vonvörðir hún oss fyrir vora trú og vort líferni, og þykir einfisverdt um oss, ef vér erum sammir Krists Lærisveinar. Hann var af sínum fjandmonnum alitinn verri enn mörðinginn Barrabas, vér megum og trúa því, að vér litum verr út í heimans augum enn sakamenn, þegar vér erum vorum Endurlausnará trúir; hann var húðstrýktur og þyrnum fórnadur; vér megum og vera viðbúinir miðþyrmingum og spotti, ef vér meðfénnum hann óskilfðir fyrir ógudlegum. Að sonnu þurfum vér ekki að líða þær qualir og hugraunir sem Jesús leid, en þó megum vér ekki flóra oss undan nokkru þvilíku, ef til þess fjæmi, því eigi er Lærisveinninn yfir sínum Meistara, miklu síður megum vér undanteljast að smækka nokkud af þeim fátækt sem hann aferað vor vegna. Jesús leid mest í þínunni, saklaus og fyrir aðra, það sama kémur skjaldann fyrir hans trúada að líða, og eiga þeir þó að líða það viljugir fyrir hans sakir, en alla æfi var Jesús fátækur, lastadur og hatadur af mörgum. Hversu vel og þolinmédlega ættum vér því að taka, þó það fjæmi að á stundum, á þorri æfi, ef Gud vill svo vera láta, en að það sé Guds vilji ef það framkémur á oss, þurfum vér ekki að efa, því ef einn titlingur fellur ekki á jord án hans vilja, hversu miklu síður mun oss

þvílíft ské, nema eptir hans forsjá, ef vér e'stum hann og treystum honum; já, þó vort mótlæti væri í einhvern máta sjálfum oss að klæna, sem jafnan er, þá verður það oss allt að Jesú krossi ef vér fyrir hans sakir berum það þolinmóðlega. Vér vitum ekki hvort vér höfum frapta til að þola ofsóknir og líftjón fyrir Jesú nafns vidurkænuingu, látum þá Gud, sem hlífir oss við þóslíku, ráða sjálfann, með hverjum hætti vér skulum hann dýka og áudhnum oss trúshnda í því sem til vor kemsur, og vér megnum, svo að vér megum verða vors andlega Konungs réttir þegnar, þótt ekki séum vér verdugir með hans útvöldu hetjum, að sitja á stólnum, og dæma kynqvislir jafdarinnar. Þegar hann finnur með oss góðann vilja, kann hans náð að auka oss þanninn fraptana, að vér gjætum stadið í ofsóknunum, þótt oss að höndum bæri. Hann jóf Péttri trúna, þótt hann væri óstyrkur í fyrstu og enn er honum ekki apturfarid við fraptarins hægri hönd, hann hefir og heitid, að vera með sinni kriftni til veraldar enda, og því nær hann til að esla oss í trúnni. Enginn kann tveimur Herrum að þjóna, Gudi og Mammona, svo kann og enginn að bindast undireins Krifto og veröldinni, sem ekkert á ftyldt við hans ríki, látum því aldrei villa oss álit veraldarinnar, heynar vyðingu, forsmán, velvild, hatur, sæid edur andstreymi, þar sem Guds dýrd og Jesú lærðómur er annarsvegur, því fyrir utan það, að það ffrloir þverlínis á móti vorri ftyldu, vorri ást og þacklæti við Jesúm, sem mest er verdt, þá hefir Gud ekki lagt meiri þólvun við nokkurn hlut í Gamla Testamentinu enn þann,

að taka mennina frammyfir hann, en Kristur segir
 í því Nýja: hvort sem kemur til mín, og hatar eigi
 föður og móður, konu og börn, bræður og systur,
 og þartil sitt egið líf, hann fær elgi minn Læris-
 sveinn verid; og enn aftur: hvort sem blygdast við
 nafn Mannsins Sonar fyrir mönnum, fyrir
 þann sama mun Mannsins Sonur blygdast fyrir
 Englum Guds, og ef þér meðkennid mig fyrir
 mönnum, þá vil eg meðkenna yður fyrir mín-
 um himneska Föður. Af slíku er allvíða nóg að
 finna í Nýja-Testamentisins bókum. Eg má enn
 aftur spyrja: munu nokkur þeir sem gjöra Kristi
 lærdóm að lærdómi mannlegrar skynsemi, edur því-
 líkum sem skynsemin að fullu grípur, munu þeir,
 segi eg, gefa, sitt líf út fyrir hann, þó áreynði; eg
 hygg að þeir séu flestir hvíkulari enn svo, og þótt
 ei væri, þá eru þeir óhultir fyrir ósóknun heim-
 ins, því þeir eru af heiminum, og heimurinn elst-
 ar þá; en Jesús hefir sett kénimerki uppá sína
 þegna og sagt: þér erud eðli af heiminum, þar
 fyrir hatar heimurinn yður; en þaraf skulu allir
 þekja að þér séu mínir Lærissveinar, að þér elstid
 hvort annann. Eðli bjóur hann þeim að elsta
 heiminn; Jóhannes segir þarámóti: elstid eðli
 heiminn, og Jesús segist í bæninni til síns Föðurs
 eðli biðja fyrir heiminum. Að sonnu elgum vér
 að elsta alla menn; Jesús elstadi og alla, því hann
 gaf sitt líf út fyrir alla, hann bad og fyrir sínum
 óvinum, og hið sama gjordi Stephanus, að
 hans dæmi, og það elga allir kristnir að gjöra, en
 sú bæn á að ósta þeim ógudlegu umvendunar, og
 nadar af Gudi, ef þeir svo gjöra, en framar eðli,

og elskan til heimisins barna, á að vera innifalin í sammarlegri þelvíld, en ekki í sameiningu hjartans, sem er Jesús rétta elska, því Kristi ríki og heimurinn á ekki saman. Vér sem trúum á Kristi forþénustu, og leitumst við að breyta eptir honum, þótt í veikleika sé, vér erum hans undirfatar ef vér elskum hann. Vér sem vidurkennum hans nafn og hans ord fyrir hans óvinum, og reyrum til að lifa þar eptir, vér erum hans þegnar; fyrir vora skuld og ofs til nota, var hann þústrum fleginn, og hrætt í hans áfönu; til vorrar réttlætningar var hann ályftadur af Hofud-prestunum daudans sekur, ofs til málbóta og affötnar var hann áflagadur; ofs til huggunar og eptirdæmis gjörði hann þá góðu játningu fyrir Pílató; fyrir vorar sakir var hann húðstrýktur, og hans þyrniskýning forlíkadi vora drambsemi; vorar syndir bær hann uppá tréd, og negldi vort skuldabréf með sér á krossinn, því hann erfíðadi í vorum syndum, og tók þær af ofs. Vér erum sælir að vér eigum hlutdeild í hans þínu, vér reidum ofs alleina á hans réttlæti, en ekki vort egid, og misunnum ekki þeim sem treysa á sjálfa sig, þó öll veröldin hrósi þeim; vor krossfesti Jesús er vor konungur, og vér viljum hann einann að eiga, en látum heiminn fara sem hann vill. Það er ofs fyrir minnstu þó heimurinn vörði ofs lítills, því hann hefir áður óvyrðt Jesúm. Heimurinn trúir því hann vill, allt þágang til hann finnur hvað hann skal, hann hatar það sem satt er og gott, þegar einhverju líklegu, sem spillingu mannanna fellur í gæð, verður framkastað þar í móti, en hann hlítur þó að verða undirgefinn þeim Drottni, sem

aldrei missir sitt vald, og hans Syni, hvørs rífi heimstins börn svo mjög forsmáð hafa, en Fadirinn hefir þó allt vald og allann dóm í hendur fengið. Hann hlítur að hlífa naudugur undirgefinn hans orði sem dæmir hann, og eilífðinni sem ngr er fyrir hendinni; hvörju miklu betri er eðki vor kostur, sem Jesú hlífum með lífum vilja og trúum á hann. Lofadur sértu, og eilíflega lofadur, Drottinn Jesús! fyrir þína endurlausn, og fyrir það þú hefir unnt of að vera í þínu rífi. Pílatús kalladi þig Konung Gyðinga, en þú ert ei að eins þeirra Konungur, heldur og einninn vor; endimærk jafdarinnar hefir þinn himnestur Fadir gefið þér til arfleifar. Þitt ríki mun æfinlega vara til veraldar enda, þó Djosullinn og öll helvítis makt stríði þar á móti, því að þú hefir því sjálfur lofad. Þér sé dýrd og pris að eilífu—Amen.

En, Guds börn! látum of, nú og ætíð einsetja of, bæði að halda fast við Krísti andlega ríki, og að gjöra of þess verduga með því að fylgja hans fótsporum, verum trúadir til Guds eins og hann, þolinmóðir í voninni, stöðugir í bæninni, brennandi í andanum, alvorlegir og samhuga í fjærleikanum, eptir því sem Guds náð fær verkad með sérhvörjum af of, og eins og Postullinn Páll, krossfestir heiminum og heimurinn krossfestur of, svo meguum vér öruggir vera, að þessi vor Konungur, sem undireins er vor Hófuð=prestur að eilífu, inngeginn einu sinni í það allraheilagasta, með fórn síns líkama fyrir Gudi til að bjóða fyrir of og forlíka fyrir öll vor afbrot, tekur of til sín þegar honum er þóknarlegt, og of best hagat, inni sitt eilífa

dýrbarrífi, hvar Gud er allt í öllu; þar að vera, og þar að prísfa hans ómetanlegu velgjörninga, hvörja vér þá fáum betur þekkt eun nú, í æðilegustu sambúð við sjálfann hann, uppsprettu allrar vorrar sælu, unni-öfs Gud blefsaður um aldir. Amen.

Símta Míðvikudags Præðitun í S o s t u.

Þér uppbyggid leidi Spámannauna, og segid: hefdum vér lifað á dögum fedra vorra vildum vér eðli hafa verid þeirra lagsmenn í að lifláta þá, segir Jesús við Gyðinga, en undireins gífur hann þeim til kynna, að hann muni fenda til þeirra Spámenn, Spekinga og Skriftlærda, og muni þeir engu betur við þá höndla, enn fedur þeirra við Spámenn Gamla-Testamentisins, já, að þeir muni aflífa sjálfann Soninn, sem þó kénndi þeim miklu roksamlegar og stadfesti kénningarnar miklu kröptuglegar, enn allir Spámenn, og þetta rættíft litlu síðar, og það svo freklega, sem ljóft er af píslar sögu Drottins, hvörfu þeir með ákésðarfullri grimd, öffóktu og áklogudu það íaklausa Lambid Guds, hröktu hann frá einum ránglátum dómara til annars, og þóktust aldrei nógsamlega géta svalað sér á hans píslum. Eyo það má undrum sæta, þegar menn lesa eður heyra, að Guds útvalda fólk hrópar óaflátanlega yfir sínum velgjörara, tað burt þennann og géf öfs Barrabam lausann, krossfestu hann,

frosðfestu, frosðfestu, hans blóð komi yfir oss og
 yfir börn vor, á meðan Pílatus heibinn maður
 og ránglátur dómari segir: eg finn enga sök með
 honum, hvað illt hefur þá þessi gjört, tafið þér
 hann og frosðfestið, eg vil að eins refsða honum og
 láta hann lausann; já, sjálfur Gúdas í sinni or-
 væntingu var búinn að sanna hans sakleysi; hvað
 gat valdið þessu, bræður mínir? mundu Gyðingar
 hafa brennt svo við Kristum, ef þeir hefðu víst vit-
 ad, að hann var sá sanni fyrirheitni Messías? eða
 því vissu þeir það ekki? vita máttu þeir að hann
 var saklaus, og hafði auðsýnt þeim marga og
 stóra velgjörninga, þó aldrei hefði þeir vitad að
 hann Guds Sonur var; en af því það var ekki
 samþæmt þeirra tilætlun, að hann væri eins og
 hann var, þá blíndu þeir sjálfa sig, svo hann
 hlaut hardlega að vanda um við þá, einkum þar
 allt þeirra sinni var holdlegt, og stærstædt Guds
 vilja, hér af reynti sig það beifka hatr sem þeir
 höfðu á honum, hvort þeim kom um síðir til
 þeirrar óhæfu, að þeir heingdu hann á tré og löst-
 udu hann dauðann; vér viljum sjá hvort ekki geng-
 ur allt eins til fyrir mörgum sem kristnir kallast,
 að þeir af hinum sömu orsökum sem Gyðingar
 verða Kristis óvinir, og er á þessu því nándur eng-
 inn efi, því hann segir sjálfur: Mannsins Sonur
 mun útsenda sína Engla, að samansafna úr hans
 ríki vondum og góðum; hann mun stícla saund-
 um til sinnar hægri handar en fíðunum til hinn-
 ar vinstri; Guds ríki er líkt því neti sem innihel-
 ur marga fiska vonda og góða, og margt fleira
 þessu líkt, hvað allt á að stíklast um fríðindóms-

ins ólífu meðféunendur. Vér viljum enn frammar sjá að þeir sem ógudlegir eru í fristinni, eru réttir Jesú óvinir, frammar enn heidingjar, já, rétt uppá sama máta og Gyðingar, og þó verri þeim í því, að þeir hafa miklu minni affögun. Af þessu viljum vér hugleida: hvörninn minn=fristnir og hræsnaðarnir breyta eptir Gyðingum í að ossættja Jesum, og í öðru lagi: hvörninn sannir Jesú eptirfylgjendur eiga að leita eftir við að breyta eptir hönum aptur á móti, í þjáning og ossóttum, og hverja huggun þeir geta tekið sér af hans hörmúngum í upplefnum Texta.

Drottinn Jesú! sem villt að þín bitra þína komi sem flestum til nota, veittu þíns anda náð og aðstoð til þessa fyrirtekis, þinni mistúnarfullu elsku til dýrðar, Amen.

Svo sem það er víst, að Guds forsjón hefir látið Endurlausnarann í heiminu koma á þeim tíma þegar mannkyninu var mest þörf, þegar sönn Guds þekking var að mestu undir lok lidin bæði hjá Gyðingum og heidingjum, en þó þar hjá, margar þjódir komnar undir eitt ríki, sem var hjá Rómverfka, í hverju meðal heidingjanna mikid náttúrufrjó var uppveitt: að, hvar af orsakadist, að bæði var auðveldara að taka á móti Jesú lærðómi, og hæggra að útbreida hann fljótt á meðal margra þjóða; svo er og hitt efalaust, að Gyðingarnir hafa aldrei verri veridur Guds villja mótsmánnari, enn á hans tilkomudögum, ella hefdu þeir ei gétad orðid til þess að fordæma og aflífa hinn heilaga Guds. Þar mi

Jesús hlaut að líða fyrir mannfýnið, og undir eins að gveikja ljós síuna heilögu orða þegar myrkranna mækt stóð sem hæðst, var það samkvæmt Guds vísdomi og gjæðsku, að láta hann í heiminn koma, þegar hans útkjörna fólk var mest fordjarfð orðid; en nú mætti einhver spyrja, hvört Gyðinganna forfedur hafi ei eins vundir verid? eg meina, nei. Þeir fornu Ísraeltitar allt til herleidíngarinnar, voru að sonnu opt mæglunarsamir, óhýðnir lögmálinu, vanþekkingarfullir, og afgudadýrkendur, en ekki er þess gétid, að þeir hafi þá ofsfótt og hatad almennt Guds Spámenn, þegar undanteknir eru nokkrir ógudlegir Koníngar og þeirra ráðgjafar, svo sem Achab, Manassés og Jójachim, því er varla líflegt að þeir mundu hafa gengid svo langt í vondskunni að aflífa Guds Son, sem svo mörk og mikil gjæðskuverk gjörði, og svo mörk tákn—já sjálfir Gyðingar á hans dögum hefdu traudlega aflífað hann, ef þeirra oddvitar hefdu þá ekki verid Pharisearnir og hinir Skriftlærðu Hofud=prestar, sem flestir fylgdu Phariseanna lærðómi. Eptir þá Babylonísku herleidíngu aflögdu Gyðingar alla afgudadýrkun, hún var því ekki hjá þeim á Krísti dögum, og þekking þeirra á Ritningunni hafði mikil aukist, þó þeir brúfudu hana ekki rétt, svo höfdu þeir og framforum tekid í mörkum öðrum manulegum vísdomi, hvað kom þá til að þeir, og einkum Pharisearnir, sem vífastir þóttust vera, voru verri enn þeirra ófróðu og afguda dýrkunarfullu forfedur nokkurntíma verid höfðu. Partil liggur svar, það sama sem Jesús sagdi við Phariseana: ef þér værud blindir þá hefduð þér ekki synd, en nú fyrst þér segid vér

sjáum, þá blifur yðar synd, þetta var orsök; Phariseanna ránga innbyrting um þeirra vísdóm, heilagleika og fullkomlegleika, þar þó þeirra vísdómur var ekki nema mannaafetningar, vísdómur veraldar þessarar og heimsta hjá Gudi, þeirra heilagleiki ein-tóm skynhelgi og útvoortis verk og kom ekki nærri hjartanu, og þeirra fullkomlegleiki ekki annað enn ó-nýt innbyrting, þar hann var grundatur á þeirra eigin fróptum án Guds; þessi þeirra ránga mein-ing gjörði þá drambsama, svo þeir fyrst forsmáðu Jēsum, þareftir fengu til hans daudlegt hatur og of-sóktu hann, allt til þess þeir gátu komid alþýðunni, sem blindadist af því Jēsus var litilmótlegr enn þeir ætludu Messías mundi verða, til að fylgja sér. Þessi sjálfbyrging-skapur er af öllum hlutum enn í dag, það móttæðilegasta Krists lærdomi, og leidir þá suma sem þó hafa meðtekið hans nafn, og heitid honum trúnaði, fyrst til að forsmá hann, og síðan til að hata hann og krossfesta að nýu. O! herra Guð! hvílkann dóm munu ei þessir á sig fella, hvörjum Jēsus er með allri sínni elsku krossfestur afmáladur, benjum og b'óðundum bláðinn fyrir þeirra skuld, og þeir hafa þaradauki játað sig og svarið undir hans nafn, en ganga þó í fótspor hans fjandmanna Phariseanna og Hófud-prestanna? mun ei Jēsu blóð ókallad koma yfir þá þeim til hegningar, er það forsmá þanninn? Hvað gjöra þeir sem eru skirðir til að trúa á Jēsu dauða og afneita hans óvinum, meðal hvorra hræsnin og sjálfs heilagleikinn er hinn mesti, þeir sem meðtaka hans sakramentum, til minningar hans elsku í þínumni, en hafa þó enga sanina trú til hans forþéauftu, enga þek-

ingu á sínu syndum og vanmætti, en þykjast algjörðir, og enga elstu á honum fyrir hans þínu, meir enn svo, að þeir taka hvörja gyrd sem þeim í hug kémur fram yfir hans vilja, yfirgefa hans kross og hans hlýdni fyrir hvörn lítinn hagsmun, fyrir hvörja, smá ómun veraldarinnar, fyrir hvörjar fortölur annara sér ógudlegri, hvört hæði = yrdi sem spottararnir framkasta móti Guds orða sannleika — yfirgefa þeir ekki Jesúm sinn Endurlausnara og fylla flokk Phariseanna, eins og almúgi Gyðinga, en gjöra þó miklu meir á móti þekkingu sinni en hinir gjördu? Hvað gjöra þeir sem látað vera þegnar Jesú ríkið, hvort ei er af þessum heimi, en heidra þó aud og virdingar meira enn sinn Frelsara, þykir enlisverðt um hans náð hjá tímanlegri sælb, forsma þá fátæktu og undirþryktu sem bera hans mynd, og gæta valla heyrt talad um Jesú kross? forsma þeir ekki Jesúm og hans lítilmótlegleika, eins og Phariseanna áhángendur, og hafa þó miklu meiri þekkingu en þeir? mundu þeir ekki hafa assalad sér Jesúm, og fyllt flokk Hofud = prestanna og Skriftlærðra, hefði þeir verid á þeirra dögum? Þó kunna þeir að segja eins og Gyðingar: hefðum vér verid á dögum Hofud = prestanna, vildum vér ei hafa verid þeirra lagsmenn í lífláti Jesú.

Hvað gjöra þeir sem þykjast vera lærðir, og einir hafa lykil vitskunnar, og vera lærendur í Jesú ríki, en burtkasta þó hans forþénustu, og kenna eintóma mannaferðinga eins og Pharisearnir, góð verk, útvortis kærleika og ólmusugjörðir eins og þeir, sjálfstættlæti fyrir Gudi eins og þeir, útleggja ritninguna eptir eginn vilja, leggja mönnum uppábyrði

hins strængasta síða-lærdóms, og býrði samvitstunnar í stöðinni fyrir hugsöslun Jesú frídægingar eins og þeir, og hafa þó svarid sig. umdir Jesú lærdóm, og gégnumgengid hann miklu betur enn hinir? Þessir hygg eg frammar öllum öðrum fölli flokk Phariseanna og Hofud-prestanna; þeir þykjast síðsbyrgir og hafa því hinn sama anda sem þeir. Jesúm látafst þeir vyrða, en meta þó mest sína speki, og eru því hræsnarar, fræðildir alvörugéfnir Jesú trúu þegna, hatandi hans kross, þó þeir látiast unna hans síða-lærdómi. Þeir eru þeir því dýrinu sem Jóhannes umgétur í hans Opínberunum, það leit út eins og lambid, en taladi, það er kénndi eins og drefinn, eins og heidnir heimspékningar, sem fríðnina hötudu, Celsus, Porphyrius og Súlíanus Keisari. Þeir eru þeir Biskupinum af Laodicea, sem þóttist auðugur og víð, og hafa allsnægtir, en vissi ekki að hann var fátækur og voladur, blindur og fatlaus, hvorsvegna herrann réði honum að kaupna af sér gull það í eldi væri reynt. Það er Jesú sanna krossvísdom sem reyndur er í ofsóknanna eldi, og hínagadtil hefir alla óvini yfirunnid. Þessir gleyma því, að Gud hefir það útvalid sem lítilmötlegt er fyrir heiminum, að Jesú rífi er ekki af heiminum, og gétur því ekki ordid samkvæmt þeim lærdómi sem leitar lofthýrs af mönnum, og þetta er það sama sem orsakadi ofsóknir Phariseanna og Hofud-prestanna við Jesúm. Í þessara tölu eru spottararnir, sem í raun réttir eru samrar meiningar og hinir, en gánga berara fram í því að hæða Guds ord, og burtkasta allri Gudlegri opinberan, þeir eru samlikir Jesú áflagendum Hofudprestinum sem fordæmdu Jesúm, og

heim verri í því, að þeir eru heitbundnir aður við hann og vita betur enn hinir. Þeir krossfesta sjálfum sér Guds Son að nýju, og til þeirra má heimfærast, það sem Postulinn Páll segir í Pistlinum til Ebrestra 10 Kap: Ef vér fellum frá með afsetningi, eptir það vér höfum fengid nákvæmanti flíking fannleiksins, þá er ekki framar nokkurt syndaoffur eptir, heldur ógnarleg dómsins eptirbid og brennandi vandlæti, sem fortæra skal uppreistarmönnum. Því, þegar nokkur yfirtredur Mósis lögmal, missir hann vægðarlaust lífid eptir tveggja edur þriggja vitna sögn; hverfu miklu meiri hegning megid þér þá ekki ætla að hitti þann, sem sýnir Guds Syni forsmán, og vörðir sáttmálans blóð, með hverju hann helgður var, sem óhreint, og óhyrðulega breytir við náðarinnar anda. Þér vitum hvor hann er sem segir: mín er hefðin; eg vil endurgjalda, segir Drottinn. Og enn framar: Drottinn mun dæma sitt fólk; hverfu ógnarlegt er að falla í hendur lifanda Guds. Þessi málsgrein sýnir ofs, Guds börn, að svo víst sem það er að Gud gat enganu hlut gefid ofs betri enn sinn Son, hvarfyrir Jesús og svo tekur það til dæmis uppá hans elsku, og Sonurinn gat enga stærri elsku sýnt ofs, enn að deyja í vorum syndum, svo fá og engir yfirtrodslumenn þvílíkt straff sem þeir, er fulltróðir eru í Jesú lærðómi, og burtkafta honum af eiginlegri illsku sinni, en kenna í stadinn eintómamannamálærðóm. En svo sem þessir, og allir aðrir í Krists ríki, sem holdlega eru sinnadir, ganga í fótspor Pharíseanna og Höfudprestanna í því að ossækja Jesum, sumir meira, sumir minna, og kenna

þó margir af þeim, allir þeir sem ekki eru forherðir í gubleysinu, fyrir Guðs og Endurlausnarans náð að snúast, ef þeir í tíma láta Guðs anda við sig ráða, svo sem skrifad stendur, að nokkrir af Hofudprestunum hafi síðar gjörst trúnni hlýðgir; svo stunda þar á móti allir sannir Jesú elskendur eptir að laga sig eptir honum í lífi og lídun, hvar um eg vil nokkud tala í þinni síðari greininni.

Svo furðanleg sem Gyðinga heyrpt var við hið saklausu Guðs Lamb Jesú, svo var líka, og enn þá furðanlegri vorð Endurlausnara óumræðilega þolinmæði í þessum. Hann hafði sveittst blóðinu í Grasgærdinum undir ofraun vorra synda, hann hafði þar bundinn verid af sínum óvinum, svikinu af sínum Þærisveini, yfirgefinn af sínum vinum, afneitad af Péttri, fordæmdur fyrir sakleysi, áklagadur í Þinghúsinu, spottadur af Heróde, húðstrýktur af Pílató, krúndur með þyrnum, barinn og hæddur af hans þrælum, og nú lofsins er hann dæmdur til dauða, fleyrður út með krossinn blóðrifa og sundurframinn, og negldur á hann milli tveggja spillvyrkja, svo sem væri hann þeirra vestur; í öllum þessum óstöfum heyrift ekki af honum einn qveinstafur yfir hans óvina hardýggi, ei heldur og enn síður yfir Guðs ráði að gefa hann þau inn í syndugra hendur. Hann bar meiri umhyggju fyrir sínum ótrú og vanþaklátu ættmönnum Gyðingunum enn sjálfum sér, þegar hann bar sinn kross, og konurnar grétu hann, þá hann sagði: grátid ekki yfir mér, grátid heldur yfir sjálfum yður og börnum yðar. Í þeirri sömu stuttu ræðu, áminnti hann ennú alla þá sem

eptir vildu taka, til endurvittunar. Ad sonnu svar-
 adi hann ekki Pílató, þá hann spurdi hann ad:
 hvadan hann væri, en ad það ekki hafi orsakaft af
 nockurskonar þykjun, heldur af Guddómlegum vís-
 dómi. Þar Pílató hefdi orðid Jesú andsvar ad
 heimsta, þótt hann géfid hefði, og þessum þanninn
 verid fyrir svín fastad, það sýnir Jesú andsvar
 strax á eptir uppá Pílati stórvrði, ad hann hefði
 vald til ad krossfesta hann og láta hann lausann;
 þá gat Jesús ekki bundist ordanna, því Guds dýrd
 lá við, hann vildi engum láta tileigna valdid nema
 Gudi, en var þó svo högvær við Pílatum, ad
 hann ávítadi hann ekki fyrir hans drambsemi, held-
 ur assakadi hann framar Gyðingum, og undirveis
 gaf honum hugvefju, þegar hann sagði: eigi hefdir
 þú nockurt vald yfir mér, nema þér væri géfid
 það hét ad ofan, fyrir því hefir sá meiri sund
 er mig ofurseldi þér. Loksins iansigladi hann sína
 dæmalausu þolinmæði og gæðgjæðsfu, með því ad
 bidja fyrir þeim sem krossfestu hann. Þanninn
 vill Jesús ad slúir sonnu Þarrisveinar séu lyndir,
 feli allt á Guds vald, elski alla menn, og bidji
 fyrir þeim sem þá ossækja. Þetta er líka sá rétti
 vísdomur þegar ad er gáð, því hvör sem veit
 og trúir fullkomlega ad Gud sé réttlátur og góður,
 kann ei annars enn vera fullvísun, ad hann end-
 urgéldur rifuglega allar þær þjáningar, sem hans
 vègna, og hans nafni til dýrdar umbornar eru.
 Hann veit og líka ad mennirnir gjöra ætíð rángt af
 vanþekkingu, og eru því framar aumkunarverdir,
 sem þeir framar eru ósók í henni sjálfir, því
 þarmed leida þeir yfir sig Guds réttlætis straff,

sem bæði er stráengt og lángvinnu. Og þar vér allir af sjálfsbáðum værum einn vísir til að blindast í ógudlegleikanum, nema Guð hefði loðað oss með sinni náð til að sjá sannleikann, þunnum vér því síður að reidast neinum ógudlegum réttilega fyrir hans blindni og illsku við oss, þar vér vitum ekki, hvort Guð hefir gefið honum sama tækifæri og náð til apturhvarfs sem oss er gefin; það sem ljósast liggur fyrir augunum, er að sá, sem oss ofsjækir fyrir sakleysi, baki sjálfum sér hegninguna, en oss ómetanlegt endurgjöld af Guði, hversvegna oss byrjar frammar að aumka hann enn hata, og þessa kynni Jesús að krefja af oss, þótt ekki hefði hann sjálfur á undan gengið; hafa þess og dæmi gefið meðal heidinna manna, er þó hafa ekki mikil haft að segja af Guðs réttlæti, og eptirkomanda lífi, að þeir hafa tilgefði jafavel banamönnum sínum; hvörfu miklu frammar ættum vér þá ekki að breyta eptir Jesús, í fjærleikanum til Guðs dýrðar og manna velferðar, allrahelzt þar vér eigum að gjöra það fyrir hans sakir, en hann hefir að fyrri bragði fýnt oss svo óútfegjanlegann fjærleika, að oss er ómögulegt að endurgjalda, þótt vér gjordum allt það sem hann ástilar. Þar fyrir utan hljótum vér hans dæmi að fylgja sjálfum oss til sálshjálp, því vér getum ekki hlutdeild haft með honum í hans dýrð, nema vér legum oss eptir hans sinni slagi, og lífjustum honum í lídun og þolinmæði. Þor Frelssari leið sjálfskráfa, hann var einn sáll þótt aldrei hefði hann líðið; vér getum ekki sælir orðið nema vér lídum þolinmóðlega. Hann leið fyrir aðra, það heimitir hann ei af oss;

vér egum að líða fyrir sjálfa oss, og vera þolinmóðir af þacklæti við Guð og hann, í von þeirrar eilífu sælu sem hann hefir oss afrekað, hjá hverri að hörmúngar þessara tíma eru ekkert að reikna. Hann var vorkunlátur og hjærleiksfullur við sína ofstöfnara, sem vóru vanþacklátir við hann, og fullir haturs og lasta, þar hann þó var sjálfur heilagur, og þurfti ei að vorkenna þvermóðugum syndurum, þar á móti heintir hann alla af oss vorkun og hjærleika við þá sem eru eins og vér, syndugir og ránglátir og hafa mást þegid minni Guðs náð til að sjá sannleikann enn vér, og þó heitir hann oss, ef vér á þennann hátt líkjumst honum, sem þó er nærsta öfullkomin líking, að vér stulum vera með honum þar sem hann er, og hafa hlutdeild í hans eilífa ríki — hvílikt er þetta? oss syndugum, ef vér gjörum það sem oss er meir enn skyldugt, hlutdeild í eilífu ríki með Gyni Guðs? O! hvílikt elska! ó! hvílikt fasinna, að vilja ei til þess vinna fyrir stutta líðun, þótt hún væri aldrei svo stráung. Margur hefir unnið fyrir ástíðinginn vin svo miklar þrautir af einsömlum hjærleika, að þau gjæði hafa enganveginn samsvarað þeim, sem í aðra hönd hefir verið að taka, og stundum hafa þau engin verið. Já, margur hefir útgéfið rósemi sína og lucku og sjálft lífið fyrir að fá sýalad um stundarsakir einhverri gyrnd sinni, sem þó hefir enga sælu áunnid; skyldum vér þá ekki vilja útgéfa allann jærneftann munad, og allar holdlegar tilhneigingar fyrir vörri Endurlausnara, sem tók uppá sig helvítis qualir vör vegna, og það þó til að ávinna oss eilífa og ómurræðilega sælu. En svo skyldugt, svo náttúrulegt, svo ómíðsandi sem

það er fyrir ofi, að breyta þanninn eptir Jesú í polinmæðinni og fjærleikanum, svo lítið sem vér fjæmumst í samjöfnud við hann, þótt vér gjörðum þari allt hvað mannlegri náttúru væri mögulegt, þá er þó hann sem ekki upplaut sínum munni til annars enu að biðja fyrir sínum qvolurum, hann sem þegjandi bar Guds reiði, svo vorkunsamur við ofi, að hann refur ofi ekki frá sér, þó kunni útaf að bregða þessari stýldu vorri. Hann vill að síni þína komi ofi til nota, þegar hann sjer að eini einlægni vora í því að elsta hann, og að reina til að breyta eptir honum; hann eblir ofi smám saman með sínum Anda, og sleppir ekki hendiinni af ofi, því hann er trúr. Þegar vor vilji er same qvæmur hans vilja, þó það legmál sem í vorum limum er hertaki ofi stundum naubuga undir syndarinnar legmál, þá vill hann ætíð vera með ofi, og styrkja ofi þángadtil að hann gjörir ofi þacknæmilega fyrir sínum himnesta Födur. Hann veit vora vondska, þá sem með ofi býr, og hvorsu törpeldt er að sigra hana; hann hefir sjálfur sagt að holdið væri veift þó andinni væri reidubúinn. Hann hefir með sinni þínu veitt ofi aðgáng til náðarstólsins í sínu blóði, svo að vér verðum ekki dæmdir eptir strauugum rétti, þó margt útaf veri; allt svo lengi vér ekki forsmáum hans forþénustu, né leggjumst í illgrynís syndir, eigum vér fyrirgefningar von; þó er ofi því valdara sem ofi er meira fyrirgefð. Elstan til Jesúm er ofi borgun fyrir að hann elstar ofi, og hún aptrar sjálfskrafa öllum illgrynís syndum, en hans elsta gjörir ofi víssa um sáluhjálpinu, því hann glatar engum af þeim sem

hans Gadir gaf honum, heldur réttlætir hann þá sem hann hefir kallad, ef þeir falla ei viljandi frá, en hvörja hann hefir réttlætta, þá hefir hann og dýrðlega gjört. O Drottinn Jesús! hversu mikid á eg, vesæll maður! að þacka þinni elsku, þinni þolinmædi, þinni þínu og dauða, þinni þellun til þínar þecklingar. Hefdi eg ekki heyrt það orðid af þrossinum, væri eg fyrir laungu glataður, hefdir þú ekki daglega látið brína það fyrir mér, væri eg kaldur og dofinn við alla þína velgjörninga, hefdir þú ekki optínnis leidd mig á réttann veg, væri eg langt afvega genginn, en nú er eg af þinni náð það eg er, hólpinn í voninni þótt mig vanti mikid á að uppfylla þitt lögmál, og erfingi eilífs lífs fyrir þig. Byrðstu, Drottinn! að láta sem flesta af oss, þínum kristnum, verða njótandi þinnar miklu elsku, og skilja oss við vorar syndir, svo vér fáum æ betur og betur að þeckja og verðuglegar að þrifa þínar ástgjafir við oss, og að síðustu svo fullkomlega sem sköpudum flépnium er framast unnt, í því eilífa ljósinu, hvar að er gnótt fagnadarius og gleðilegt líf til þinnar hægri handar, Amen.

Sjötta Miðvikudags Prédikun

í S o s t u.

Því lengur sem vér fylgjum því saklausá Lambi Guðs álangdar á eptir, í hans þínu, með vorum

þannkum, því berlegar sjáum vér það satt að vera sem Pétur segir: 1 Pét. 3, að hann hafi ei að eins lídð fyrir oss, heldur einninn gæfið oss dæmið eptir að fylgja. Vér höfum nú sýnd hann hlýðnast Föðurnum allt til dauða, allt til dauðans á krossinum, vér vitum að hann er fyrir vora skuld færður og leimstráður, því það var ómögulegt, að hann sem allt sitt líf í gænum gjörði Guds vilja, gæf um fríng, gjörði gott og græddi alla, var sifelsdótt á bænum til Guds, og kénndi að trúa stöðugt á hann, já, að hann sem sagði sig að vera Guds egin Son, og gjörði fleiri og stærri furðuverk af gudlegum fræpti því til styrkingar, enn allir Spámenn samantaldir, til að styrkja þeirra kóllum af Gudi, og lofsins gaf sig viljugann í þínuna, þá hann hafði sýnt að hann gat felið alla sína óvini með einu orði, að hann, segi eg, væri af Gudi, sem er sjálf gjæðskan og réttlætis, ofurseldur í hendur sína óvina fyrir sína egin skuld. Eins ómögulegt er það, að hann hafi þínu og dauða uppið sig tekið, alleina til að innfigla sinn lærðóm eins og Þíslarvottarnir, því hann er höfundur trúarinnar, og hans lærðómur hefur að eilífu orðið óstæðfestur fyrir það, nema Gud hefði uppvakið hann aftur af dauða. En með því það reyndist ómögulegt að hann af dandanum haldinn yrði, þá hefur Gud sannað með hans upprisu, að hann væri Guds Sonur, hefur kénnt þann sanna lífsins veg, lídð saklaus, og dáð fyrir mannfynsins syndir, og á þessum reksendum grundar Páll Postuli allann Kristiundóminn, þar hann segir: ef Kristur er ekki upprísinn, þá er vor trúðing ónót, þá er og yðar

trúi ónít, 1 Cor. 15, en svo sem það er mi víst, að Kristur hefir lídið fyrir oss, og er dáiinn á krossinum fyrir oss, svo erum vér líka svo gott sent dáið með honum, uppá það vér með honum upprísum, og lífum réttlætinu, það er upprísum til að lífa nýju lífaði; vér gétum ekki haft blutdeild í hans danda, nema vér höfum líka blutdeild í hans upprísu. En að upprísa með honum í þessu lífi, hvað er það annað ena að breyta eptir honum í lífi, lídun og danda? svo vér sjáum hér af að þetta gétur ei aðstíllist heldur enn sólin og byrtan, að tilreikna sér Guds Sonar forþénustu, og að breita eptir honum af fremsta megni, hvað Postulinn kallar að eptirfólga hans dæmi. En af því að þessa vors bleðsada og elsturika borgunar-manns eptirdæmi, stýr hvað segurst í hans pínu á krossinum, og auglýsir sig þar í hinni allrafullkomnnstu elstu til Guds og náungans, til Guds, í því að vera hlýðinn og þolinmóður, í gégnum þar óútmálanlegustu píslir allt í dandánn, og til mannanna, í því að fyrirgefa óvinunum, annast sér nákomna, hugga hrelða, og örugga gjöra alla þá sem á hann trúa, hvað eitt og sérhvört má finna í fullkomnasta máta, í þeim síðustu bleðsudu ordum sem hann taladi fyrir sitt andlát, hver ord eg þori að segja, athugnd í sínum réttu fringumstæðum, eru þau allra hjartnæmustu og algjördustu sem nokurntíma hafa telud verid, þá vil eg í Drottins nafni, hugleida þau nokkud um sinn, ásamt öðrum fleiri atvikum pinunnar vors Drottins sem þar, að líta, hvar til hann géfi sína náð, að verda megi samkvæmt hans vilja, honum

til þýrðar, og hans endurleyfsum til góðrar eptirtektar, Amen.

Vér heyrðum ekki alls fyrir laungu, að sá heilagi, saklausfi, og góðgjarni Jesús, Guds eginn Sonur, var af ógudlegum stálkum, eptir stórar og margar misþyrmingar, lofsins negldur á krossinn millum tveggja stígamanna; víð að hugleida slíkt, mætti eg vel spyrja: hvor veit nockurttíma svo margar og stórar velgjördir, andlegar og líkamlegar, eins og hann hafði andspunt bæði vinum og óvinum, hann sem aldrei brúkaði sitt vald til annars enn gjöra gótt, meðan hann umgæfist á jörðinni, svo illa launadar? hvor hefir heyrt þvilíkt sakleysfi svo herfílega meðhöndlad? hvor veit nockurt dæmi til að þvilíkt hátígn hafi svo vanþýrðt verid? hafi nockurttíma sá saklausfi haft orsök að gremjast illri meðhöndlan, sá góðgjarni vanþeckinni, og sá forsmáninni sem til hárrar tignar var af Gudi settur, þá var nú öllu framar orsök til þess alls fyrir Jesúm; flestir mundu þeir og orðid hafa, sem ásamt hefðu mist traustid á Gudi, ætlad hann mundi eckért um sig hyrda, og orðid óþolinmódir yfir því að vera svoleidis af honum ofurseldir sínum óssóknurum, og það því framar, sem þeir hefðu þóttst betur hafa stundad hans vilja og trenst honum þángadtil, því svo er manulegum veikleika varid, hellst meðan forgangumanninn vantadi, hvörn vér nú höfum í Jesú Krísto, hvarfyrir og svo enginn af þeim heilegu í gamla Testamentinu finnst, sem ekki yrði óþolinmódur í einhverju, þegar mannaunirnar urðu mjög þúgar, sem ljóst er af dæmi Jobs, Mósis, Elíæ og

Jeremíæ; en hvað gjörir nú Jesús í margfalbt meiri eyndum og hugraunum staddur? hann sýnir ekkert vantraust á Gudi, enga óþolinmæði, heldur talar til hans með því alúðlega nafni, Fadir! hann sýnir enga reiði, enga óþeknun við sína qualara heldur bíður: Fadir! fyrirgef þeim, því þeir vita ei hvað þeir gjöra — hver getur nú ímíndad sér þvílíka gæðgjæðsku? hér er í fámm orðum uppfylling allra Guds bodorda, sá heitasti fjærleiki til Guds og nálingans, hér er það eptirbreytnisverðasta dæmi, og vér höfum enga affökun frá að breyta þareptir; þarsæm hann leid svo mikid af elsku til vor að fyrirbragdi, erum vér meir enn skyldugir að gjöra eins fyrir hans sakir, sem þó undireins er vor vegna, til þess vér fáum að líkjast honum í dýrdinni. Vilji nokkur segja, að ofs mönnum sé ómögulegt að elsta þannig Gud og nálingann, Jesús hafi vitad að hann var Guds Sonur, og að sín píná mundi ei lengi vara, síðan mundi hann innganga í sína dýrd, hann hafi og vitad að sínir qualarar mundu baka sér straff þessa heims og annars, þá lítur sá nærsta órétt á þetta allraheilagasta eptirdæmi. Þeink þó, ó! maður! Jesú manndómlega náttúra hlaut þó einsaman að líða, og í þínunni hefir guddómurinn mikinnpart hulið sig fyrir henni, sem sýndi sig best í hans qualahrópi, að sonnu vissi hann að hann var Guds Sonur, og mundi innan flams inn-ganga í sína dýrd, en sú huggun sem hann gat af þessu fengid, var nú svo sem frábægd, svo að hann gjæti líðid í þínum syndum, hann sá nú ekkert annað en það sem nærst var fyrir hendi, því hann vildi ei annað, sjá, en það var að vera hæddur af

fínum óvinum í þínum, og innann þamð verða
 yfirgefian af Gudi, og líða helvítis bitrustu þíslir.
 En þú sem líður óendanlega miklu minna, og hefir
 þó margfaldlega tilunnid, en veitst, ei síður enn
 Jesús, að þú ert Guds barn, og stalt ríkja með
 honum í dýrdinni, ef þú líður hans vegna, því
 skýldir þú ekki vera þolinmóður? hann þenkti ekkert
 til þess straffs sem Guds réttlæti mundi steypa yfir
 síná qualara, heldur aumkadi af hjarta þeirra
 blindni, og það fyrir þeim af alvöru, sem augljóft
 er af því að margir af þeim umvengtust, og trúðu
 síðan á hann án efa fyrir þessa hans dýru bæn; já,
 margir af Prestunum, sem voru enn hardsvínadri
 enn þessir fávísu heidíngjar og almúgi Gyðinganna,
 hlýdnudust síðan trúnni, svo að vér sjáum að Guds
 ríki var ekki frá Gyðingum tekið, fyrrenn þeir höfðu
 fengið hentugleika til að sannfæra um hans upp-
 risu, orðið varir við heilags Ruda sendingu yfir
 Postulana, höfðu heyrt þeirra kénningar og sjed
 þeirra fraptaverk, og það í margt ár, og hrundid
 lofsins frá sér sanuleikanum; ei að síður er þeim
 enn í dag frambodin trúin á Jesúni og náð Guds
 eins og öðrum þjóðum, ef þeir vildu í móti taka.
 Sammlega hefir þá Guds Sonar forþénusta og elstu-
 lega fyrirbén og svo náð til þessara hans' offéna-
 ara og qualara, og hann hefir tilgæfid þeim af hjarta,
 óbedinn og midt undir áreitíngunum allar þeirra
 misþyrmingar; því skýldir þú þá ekki sem miklu
 minni órétt líður tilgæfa af hjarta, þar sem þú
 stalt þó ríkja með honum, en Guds réttlæti
 gétur annarskostar ekki tilgæfid þér foróftun þeir-
 ar stóru náðar sem þér er tilbodin, heldurenn

Þyðingum, uppfra því þeir höfdu fylgt mæli þyðenna.

Þegar nú vor blefsaði Frelfari þanninn hefir kénnt oss með sínu dæmi að uppfylla Guðs lög-
mál með fjærleikanum, hvart hans þíslarvottar
hafa margir honum extírfylgt, og þarmed þýnt að
slíkt væri eigi mannlegri náttúrn, með Guðs Anda
hjástöð, ómögulegt, þegar Jesús var áður á und-
an gænginu, þá kénnt hann þarmæst að uppfylla
einar og aðrar sérdeilis stýldur, svoléidis, að trúin
og fjærleikurinn verði þeim jafnan samfara. Ekért
steytir hann um stríðsmennina sem skipta hans klæð-
um, ekért um þá sem gengu framhjá og höddu
hann, jafnvel ekki. Höfud - prestana sem bríxludu
honum um hans fjærleiks og misfunarverk, og
traustid á Guði. D! hvørsu sárt mátti það ekki
stéra hans sálu, og er þó enginn efi á að hann
hefði ennú verid reidubúinn til að áminna þá þeim
til sálar velferðar, ef það hefði til nokurs komid;
ennú mundi hollum áminningum af hans munni,
ekki ansað verid hafa öðru enn því bitrari bríxlýrd-
um, því nú var það framkomid, að hans álit var
vidurstýggilegra enn annara manna, en tunga þeirra
upptendrud af helvíti, Sak. 3. Hér var því ekki
tími til að tala, og hér þagði það meinlausu Lamb-
id Guðs. É þessu segja Guðspjallamennirnir, að
þeir spillvyrkjar sem með hönum vóru krossfestir
hafi hædt að honum, með því að kressja hann til
að hjálpa þeim niður af krossinum, hvormed þeir
lögðu hann og sig að jofnu, og álíta hann eins
sinnadann, en það er nokund óljóst hvort að eins ann-
ar þeirra, edur báðir nokund, vóru sefir í þessu, og

annar hafi síðan uppvaknað við Jesú högværu aðferð, og andmótt af hjarta — hvort heldur sem er, þá stóð Jesú aðeins fram við hvert atvik, og þrengist ekki. Meðan hann er spottadur af öllum þegir hann, en uddirins og sá eini ræningi bidur hann minnast sín þá hann komi í ríki sitt, vill hann ekki sleppa tælfærinu til að hugga og hjálpa, hann upplifur sínum munni til að blefða, og segir: í dag staltu vera með mér í Paradís. Með þessu orði auglýsti hann að hann Guds Sonur væri, og að hann ætti heimvön í sölunni, og svo þeir sem á sig tryði, hann huggaði með því harimþrúgunni ydrandi sýndara, gaf hinum öðrum enn að nýja tælfæri til að endurvittast, og sýndi þeim öllum sem nærri voru sína góðgæmi, og fasta trínadortraust á sínum Föður, svo útvalin og full af gudsómlegum vísðómi, eru þessi hans síðustu orð, svo margar verkanir mátti sérhverj þeirra hafa; þessir hann og gæfist oss dæmi hérmed, að vér stöndum aldrei svo vant viðkomnir vera, að vér gjæfum oss ei tóm til að hugga hvelða, og bjarga sálu vors nátniga með Guds orði og góðum ríðum þá hann þess leitadi. Hann vildi nú ei láta það ógjört, áður enn hið þingasta; stíðid uppáféll, að hughrenska og sjá farborda sínni sorgbitnu Móður. Hann vísar henni til þess Lærisveins er hann mest elskadi, því hann þekkti hans elstu á sér, og hans ljúfsyndi, og segir: sjá! þar er þinn Sonur, og til Lærisveinsins segir hann: sjá þú! þar er þín Móðir. Þetta er nokkurskonar testament eður síðasta ráðstofun vors Frelsara, sem hann vístei að þessar sínar elskudu persónur mundu taka fullgýðt, og láta sér

vera umhugad eptir að breita, og það því framar
 sent nú var ekki tíni margt aðtala; hann víste líka
 að eptir sína upprisu mundi hann ekki margt á
 jörðinni sjá, edur géta gífur sig við jafnefnum
 hlutum, hans móðir þurfti og hjálpar og huggun-
 er við, þágangadtil hans upprisa væri stén, og það
 var ekki hans að eptirskilja hana aðstodarlausa,
 jafnvel þó ei hefði átt að vera nema fáa daga.
 Hann vildi líka kenna of þér með að sjá fyrir vor-
 um ástfólgu, áður enn þauðans síðasta stríð að-
 fjæmi, og fela þá þeim á hendur sem of væri best
 viljadir, ástrífastir og mjúfhyndastir við þá sorg-
 bitnu eins og Guðspjallamaturinn Jóhannes var,
 hvorjum öll hans eptirlátin skrifað héra það vitni,
 að hann hafi verið fullur ljúfhyndis og fjærleika til
 Guðs og síns Frelsara, og svo nálingans, og þess-
 vegna sérdeilis, svo gæðfeldur, verið sínum Meistara.
 Nú hafði Jesús nær þrjár stundir hángrt á kross-
 inum, og líðid allslags qualir með þolinmæði sem
 vér gófum gjört of úrinðan um, bæði á sálu og
 líkama, hans hefud var afsært af þyrnibroddunum,
 allur hans líkami af soipunum, og sundurtogadur
 á krossinum, hans hendur og fætur gégnum graf-
 ar með járngæddum, hans hjerta qualid af flæpraun-
 um, bráttum og vanþæklæti þeirra sem hann vildi
 allt gott gjöra, af hugraun að sjá sína harmþrúng-
 nu vini, af tilhugum þeirrar ólúcku sem hans egid
 fólf mundi yfir sig steypa, og allir þeir sem með
 ydrmarleysi og vanþæð mundu vanþyrda þessa hans
 dæru þínu, en þingadtil hafði hann þó haft nokk-
 urn styrk af síns Fæðurs og sínum egid guddómi,
 til að þola öll þessi ófæð, nú var það þid allra

þingsta eptir, svo ógnarlegt, að allt það sem hann hafði þingad til lídids, að frátækinni hans þúngu sál-arqvöl í Grasgardinum, var sem ekkert móti því að reikna. Það stélsfílega tímabil fór í hönd, þá Það-irinn byrgdi sinn guddóm fyrir honum, og undir eins hans egin guddómur sem geisli Þodurkíns duldi sig fyrir hans manndómlegu náttúru, og eptirstíldi hana einsamla í óútfegjanlegum eyndum. Gudspjallas-mennirnir segja: að myrkur hafi gjörst yfir allt landid, og sólin mist sitt skyn, og sumir halda þetta myrkur hafi verið yfir allann heiminn, hvar-till sagnabækurnar gæfa líkindi. Medál annars skrif-ar Phlegon leysingi Hadriani Keisara, að um þær mundir hafi þvílík formyrkvun um sex stund-id verið á sólunni, að engin þvílík hafi fyrir stéð, og stjörnur hafi sjed um allann himininn á midjum degi. Þessi formyrkvun var og ekki eptir náttúr-legu edli, af tunglskins qaungu fyrir sólina, því það var í fyllingu og rétt í móts við hana, held-ur hefir hún orðid samfara Guds reidi, og sviptir hans náðar byrtu, frá hans elskulega; með hverju móti hún eginlega hefir stéð, veit Gud einn, en það er auðsjed, að allir hlutir hafa nú orðid sam-taka í því að hrella vorn Lausnara fyrir vorar syndir. Hann var nú fordæmdur í þessum myrkr-um, lá undir allri Guds reidi fyrir syndina, og öllum fordæmdra píslum, hann fann enga hugsvöl-un og var allur ordinn að bálvan fyrir ofs, allar myrkranna ógnir stormudu nú á hann af öllu afli. O madur! þú sem leikur þér að syndinni, kémur þér ekki til hugar hvorsu þúnga reidi Guds Somur hefir af þér tekið, svo þú sleppur þarsýrilek frá

öllum þínum glæpum, ef þú lætur hans óumræðilegu qvæl vinna að eins svo mikil á þig, að þú til það lætis við hann láttir af þeim og betrir þig. Hugfar þú ekki að þessi hans óumræðilega elska að líða þó líft þín veana, krefji af þér mikillrar elsku apturá móti. að þú kröfsfestir hana ekki að nú með móthróan'egum syndum, og að þér muni búið það sama straff sem hann leid, ef þú ekki þekkir stýldu þína, og notar þér hans fengna frelsi frá gjörðum syndum. Muntu geta búið við þann reiði eld Guds almáttugs, sem varð hans heilaga Syni svo óbærilegur. Þessi Guds Sonar elska er svo stór, að allt vort hjarta nægir ekki til að endurgjalda hana, þar á er grundud sú skylda, að vér offrum honum og hans vidurkénningu, ei að eins vorum pyndum og lykingum, heldur lífi og blóði ef þörf gjerist, hvað þó ekki gétur heitið endurgjald, heldur það læti af vorri hendi, því þó vér mættum allar píslir líða fyrir hans nafn, er það sem ekkert á móti því sem hann þóldi saklaus vor vegna. Hér eru einninn grundud orð Páls Postula er hann lýsir bálvun yfir þeim sem ekki elska Jesúm Krístum, ekki það að nokkur verði edur eigi að vera þvingadur til þeirrar elsku með hótum bálvunariunar, þvíad elskan lætur sig ekki þvinga, og engin bálvun er í Jesú Evangelíó, heldur hins vegna að þeir geta enga hlutdeild haft í blesuninni edur Jesú endurlausn, sem enga elsku sjna honum til það lætis fyrir hans óumræðilegann fjærleika. Þessa hræðilegu qvæl hefir Jesús líðid þegjandi, eptir því sem ráða er, allann þann tíma sem myrkrid stóð yfir, hann hefir þá svo að segja ekki fundid svo

mjög á meðan til líkamans sáru þínu fyrir yfirgnæfanlegum þúnga óbærilegrar sálar ángistar, sem engir mannlegir qveinstafir megna að útstíra, en þá hefir hann offrad kröptugu hrópi og táraföllum fyrir Guði, sem Þostulinn umgétur, Ebr. 5. Hann hefir þá h'otid með sínum einúngis manndómi að berjast við Djöfulinn og he'vitis mátt, og eckért annað hjálpad honum til að standast enn það, að hann var Guðs trúf þjón, heilagur og víssi ecki af synd. En af þessu þúnga stríði, og því að hans eginu guddómu var þá manndóminum hulinn, hefdum vér ecki svo gjörta vitad, hefdi hann ecki hrópad um niundu stund: Gud minn! Gud minn! því hefir þú yfirgífir mig. Þvílíkt hróp, þvílíkir qveinstafir hafa aldrei heyrst af nokrum píslarvotti, og þó eru nokkrir svo sjálsblindir, sem hryggilegt er til að vita, jafnvel þeir sumir á vorum dögum, sem þykjast hafa lykil vitstunnar, og öðrum fremur æfdir vera í Guðs orða þekkingu, að þeir meina Jesúm alleina lídja hafa til að stadfesta sinn lærdóm, og sem samleiðans píslarvott, hann sem þó er trúarinnar hefundur og fullkomnari, Guðs Sonur, og sá af hvors krapti allir píslarvottar hafa gladdir í dauðann gengid. Þvílíkt fásinna er að þenkja að hann vegna einnar saman líkamans þínu og án þess að bera mannanna syndir og Guðs reidi, stýldi þanninn hrópad hafa, og sýnt á sér minni hugarhreifsti enn hans píslarvottar, af hverjum sumir hafa lídja leingri og jafnvel hardari qualir af mannanna höndum, og það þess heldur sem hann víssi að nú mundi stammt að bíða þess að qvölunum létti. Hann hafði ætíð

kallad Gud sinn Födur, jafnvel í Grazgardinum í
 hans mestu sálar ángist, en nú hrópar hann: Gud
 minn! Gud minn! Gud sýndist nú ekki léngur vera
 hans Födir, heldur strárgur dómari, svo sem þeirra
 fordæmdu. Já, þar er enginn efi á, að helviti hef-
 ir ekki nokkra þá qvöl til, sem nú hefir ekki með fyll-
 sta mæli gengid yfir þann heilaga Guds, annars
 hefði hann ekki borid alla Guds reidi. Mannsins
 sál hafði svo margfalda meira syndgad enn líkam-
 inn, sem verkmeistarinn er verksferinu sekari, nú er
 þar á ómælanlegur misrunur, þessvegna hlaut Jes-
 ús að líða ómælanlega miklu meira á sinni allra-
 heilögustu sálu enn á líkamanum, og það því held-
 ur, sem hans sálar qualir voru miklu stæm-
 ur enn líkamans. Hann fékk nokkra endurnæringu stömu
 eptir sitt quala hróp. Gudsþjallameennirnir segja
 að hann hafi vitad að allt var uppfyllt, allt Guds
 réttlæti var friðpægt, öll hans reidi og straff út-
 stadið, öll syndanna byrði borin í þessum Jesú
 quala tínum, öllu aflofid nema sjálfum daudanum,
 sem nú var framar hvíld enn syndastraff fyrir
 Jesúm sjálfum, þó hann væri naðsýnlegur fyrir
 vora fullaægjuggjörð. Föðursins og Jesú sjálfs
 guddómur styrkti nú aptur hans mannlegu náttúru,
 en líkamans kraptar voru nú öldungis upphornad-
 ir sem von var til, svo nú var að öllu leiti fram-
 kominn Spádómur Davíds um Messías Ps. 22.
 hvorsu hann mundi herfilega útleikinn verda.
 Þessvegna hrópadi hann: mig þyrstir; þáði og
 svo soðunina þó hún væri nokkud beytt. Hann
 hafði svo margt stríðara útstadið, og nú hósti hann
 því yfir, að seft syndanna væri að fullu goldin,

Guds réttlæti uppfyllt og Spátómarnir framkomnir sem uppá hans þínu hljóðudu, og sagði: Það er fullkomnad. Þetta gat enginn einrægis maður, því síður syndugur maður sagt, í þessu fríngumstæðum sem Jesús var þá, hann einn sem hafði gjört allann Guds vilja, og líka hafði nú vald til að leggja sína sálu sjálfur frá sér, kunnir svo að tala, en vér getum á vort dandassundu sagt það alleina í hans nafni, edur í tilliti hans, þegar vér deyum í trúnni á hann, því þá eru allar vorar skuldir af honum loðnar, og allt vort réttlæti fullkomnad í honum; hann hefir þessvegna talað þetta ord. ofis til hugghrenstingar, og undireins kénnt þeim sem undir dandann eru sjálfir búnnir í trúnni, að þeir huggi sjálfa sig og sína eptirþeyandi vini, með von sáluhjálparinnar. Já, eilíflega blefsadur sértu, trúfasti Frelfari! sem allt hefir fullkomnad vor vegna og yfirhst því, ofis til trúarsyrtingar. Gef þú ofis, að vér aldrei görum ofis þinnar fullkomnumar óverbuga, með því að vörða lítills þína dýru þínu, edur slá flöku vid í þeirri elstu sem vér af öllum lífs og sálar fröptum erum þér stýldugir aptur að sýna, bænhæyr það, góði Herra! fyrir þíns dýra nafns sakir, Amen.

Vor Endurlausnari sýndi í sínum fyrstu ordum á krossins gálga, meiri umhyggju fyrir öðrum enn sjálfum sér, en því meir sem áldur hans þínu, eru þau því framar sjálfum honum vidkomandi; þó öll svoleicis, að náð gétu til vor, ofis til eptirteftar og sáluhjálpar, en með því síðasta ordi, hefir hann bædi fjed fyrir hvíldarstæð sinnar egin sálar, og kénnt ofis að deya. Hann hrópadi upp hárt

röddu og sagði: Fadir! í þínar hendur fel eg minn Anda. Með þessu sýndi hann það satt að vera, sem hann áður sagt hafði: enginn tekur mitt líf frá mér, eg legg það af mér sjálfur, eg hefði vald til að leggja það af mér og taka það aftur, þetta vald fékk eg af mínum Föður. Hans íbúandi guðdómur var aftur tekinn til að samverka manndómnum, og gat viðhaldið lífinu, og lífgað að fullu sinn eginn líkama ef hann vildi, en hann vildi nú deya til að innfigla sitt endurlausnarverk, og aðfyllja sína sálu með hennar íbúandi guddómi frá líkamnum, þar fyrir hrópaði hann hárrí röddu til að sýna þetta sitt vald, hvað öllum öðrum náttúrlegum mönnum hefði verið ómögulegt, eptir svo margar og mismiklar afstæðnar þjáningar; hann kallaði nú einninn Gud sinn Föður, því nú hafði hann velþóðnan til hans og hans endurleystu, og þar með vildi Jesús gefa öllum nærverandi til kynna, að hann hefði ennú þid sama traust á honum sem í upphafi sinnar þínu. Þareftir fól hann honum sinn anda í hendur, og gaf ofs þar með eptirdæmi að gjöra eins á vorri dauðastundu, en þá hljótum vér áður að hafa bliid ofs undir dauðann í fleiru, á líkann hátt og vor Jesús. Svo gjörði hans píslarvottur Stephanus, hann sagði þá hann var grýttur: Drottinn! Jesús! medtak þú minn anda. Hann ákallaði Jesúm og fól honum sinn anda, því hann sá hann þá standa á hægri hlið Gudi, og elskadi hann, en hann vissi að hann og fadírinn eru eitt; þessvegna er það óhætt að afhenda sálu sína vorum Jesú, hennar Lausnara, eins og sjálfum föðurnum. Enn því að eius gat Stephanus dgid með

Jesú ord í muninum, að hann hafi eftirfylgt Jesú í sínu lífi, og hið sama útheimtist af öðs.

Ritningin segir að dauði réttláttra manna sé dæmatur fyrir Drottni, en öllu framar má það segja um Jesú dauða, af hverjum allra réttláttra manna réttlæti og sálubjálplegur dauði hængir. Þetta dæmi síns Sonar dauða, sýndi Guð í þeim miklu furðuverkum sem þá tilbáru. Fortjald Musterisins risnadi, því að Presta-dómur Bévítanna var á enda, og aðgángurinn opnadar einum og sérhverjum fyrir Jesú dauða til þess allraheilagasta Guðs. Jörðin skalf, því hennar Drottinn í mannlegu holdi gæddi hana, björgin klofnuðu, því nú var sá tími kominn, að steinarnir skýldu missa sína hörku, og heidnir dýrkendur stokka og steina, verða að Abrahams sonum, Guð vildi burtkaða steinhjartad úr þeim, og gefa þeim hjótlegt hjarta. Steinarnir hlutu og að klofna til þess að grafirnar yrðu opnadar, þar með teiknadi Guð, að dauðinn væri af hans Gyni í sigur uppsveigdur, hann mundi upprísa og margir heilagir með honum og í hans frapti, til ódauðlegs lífs, og dauðans og grafanna makt fara hnignandi þadan ífrá, allt til þess er hún verði af þeim sem nú dó öldungis eyðilegd í alls holds upprísu. Sér með var og teiknud hin andlega upprísa, sem þá strax byrjadist við Krists kross, þá Hundradshöfðinginn og margir aðrir meðfélagar samuleikar, en algjörlega hófst á Hvítasunnudögum, þá sá nú deyandi Jesús sendi sinn Anda, og margir daglega upprísu til að trú á hann, hvær síðan hefir viðhaldið, og viðhaldið mun til veraldar enda.

Var þá Jesti dandi, svo foraktanlegur sem hann var fyrir ógudlegum Þharissæis og öðrum veraldlega sinnudum mönnum, yfir allann máta dýrmætur fyrir Gudi og Födur, háttignarlegur fyrir Englum og Hofud-englunum, huggunarsamlegur og jálnhjálplegur fyrir öðs, en stélfílegur dandanum og Djöflinum, og öllum Guds óvinum, hvaraf vér sjáum, að Guds dómur eru mjög ólíkir holdlegra sinnadra manna dómum, og stulum þaraf taka öðs óbrygðanlega huggun á móti öllum raungum dómum og áliti veraldarinnar, því hún hlýtur þó að lýtum, hvört hún vill eður ekki, að koma undir dóm Guds og vors af mönnum forsmáda Frelsara, en hann hefir fyrir sagt sínum trúum eftirfylgjendum þeirra dóm með þessum ordum: Sælir eruð þér, nær mennirnir höllmæla yður og ofsækja, og tala í gegn yður alla vondstu fyrir míns nafns satir, þó ljúgandi, sagnid þér og verid gladdir, því yðar verðkaup er mikid á himnum — hvört er það mikla verðkaupid? Það hann sjálfur hefir keypt öðs með sími bitru þínu og danda, hans sjálfs dýrd í hvarja hann er sjálfur innenginn, og vill taka öðs þángað til sín. Láttu öðs, Drottinn minn! ekki fara á mis vid notin af allri þinni þínu og dýra danda, svo vér megum eilíflega þakka þér þína miklu elstu, sem vér getum ekki hér í þessu veikla holdi verðuglega þakkað. Þér, með þínum himneska Födur og heilogum Anda, sé æfinlegt vald, dýrd og fraptur, um aldir alda, Amen.

Sjounda Midvikudags Prædikan í S o s t u.

Svo opt sem vér hugleidum edur heyrum rædt um vors meðalgångara og borgunarmanns. Jesú bitru þínu, þá mættum vér jafnan minnast þeirra lærdoms og huggunarríku orða Postulans Páls, er hann framsetur í sendibréfi sínu til Galatas 2. 20. Sonur Guds elskadi mig, og gaf sig sjálfann út fyrir mig. Með þessum ordum sýnir Postulinn svo eptirtakanlega sem augljóslega, bæði vors Trélsara guddómlegu hátign, þar hann nefnir hann Guds Son, og líka hitt, hvað dýrt hann hafi kostad vor borgun, að hann hafi gefid sig sjálfann út fyrir oss. Þetta hlýtur hvor sá ávallt að hafa í minni, sem gyrnist að leita hugsvölunar sálu sinni, og styrkingar trú sinni í Jesú þínu; því nema vér við hvort atvik þarí, minnumst þess, að það er Sonur Guds sem þetta lidur, þá kunnum vér ei heldur odlast réttann frapt af hans píslum. Það kann að sonnu verka hjá oss náttúrlega meðaunþun yfir honum, sem þeirri manneskju er lidur órétt og ofríki, en það verkar þó enga trú, engann grundvöll fyrir trú vora, og enga huggun. En þetta, að það er Sonur Guds, sjálfur Gud í mannlegu holdi, sem fleginn og húðstríktur er, sem liggur flatur á jörðunni, og líka sem hylur sirt andlit í duptinu, sem sveitist blóði, og er negldur á krossinu; það sýnir oss hvorsu dýrmæt hans þína er, og þá meiga vorar sálir falla í forundran af gleði,

yfir þeim ómetanlega Guds hjærleika, að hann sem er almáttugur Gud, vildi þó líða þetta af mœnum, fyrir mennina, hann sem með einu orði, með minnstu bendingu gat endilagt alla sína óvini hefði honum svo þóknast. En hvað gagnstætt var það ekki hans vilja? hann var reidubúinn að drekka þann kálk er hans faðir hafði honum æfíð, já, aðdrátt hann að öllu; leidd því fús og viljugur allt það yfir hann ganga hlaut, án þess að mótpægja í hinu minnsta vilja síns hinnefta Föðurs, og þetta er öf þeim dýrmæt huggun. Því álitum vér hans líðanir sem þess manns, sem með valdi er yfirfallinn, og hlífur að líða óréttinn hvört hann vill edur ei, þá þynni það að sonnu hræra öf til reiði, yfir svo ógudlegri meðhöndlun, til hrygðar og samþrúningar yfir honum sem rángt er tilgjört; en það er öf lítil gleði. En þegar vér minnumst þess hvörtu viljugur hann lagði sig undir píslirnar, þá smökum vér þann sætleika sem þarinni er fólgin, svo þegar vér lítum til hans í uppbyrjun hans þínu í græsgardinum, þá hann var lífari maðki enn manni, (Mf. 22.) þá látum öf til hugar koma að það var hans vilji; þegar vér sjáum hann bundinn við stólpann í Pílati dómhúsi og svo ómíttunsamlega háðstríktann, þá aðgjætum, að það var honum þóknalegt, og hefði það ei verið hans vilji, svo hefði hvorki bönd, fjötur edur nokkur mætt megn að honum að halda; þegar vér sjáum hann negldann á krossinum, svo vitum að naglarnir voru ei það er héldu honum, héldur hans elsta; hún knúði hann til að gefa sig út fyrir öf, og af hans pílla stærð fáum vér glöggvast þekkt hans grunulausu elstu,

hvað dýrt hann hafi orðid að betala vorar syndir,
 og hvað mikid vor fálubíð þósi hann kostad,
 þar hann, sem þó var heilagur, saklaus, ófleckað-
 ur og syndurunninn fráskilinn, er sem sá stærsti ill-
 vorki meðhöndladur vor vegna. Hérá er því
 grundvællud vor sanna gleði og vegsæmd, vor hugg-
 un og frelsi. Þar fyrir skal ofs, við yfirvegan Jesú
 písla, ætíð hugfast vera, að það er Sonur hins hæfsta
 sem Aldur fyrir ofs, og það gjörir hans þínu
 dýrmæta og freptuga. Hans písla stærð skal og
 innþreingja sér í vorar sálir, og ganga ofs til
 hjarta. Það fyrri skal verka hjá ofs trúna og
 styrkja hana; það síðara alvarlega hræra vor
 hjortu til þæðlætis, audmýktar og yfirbótar. Og
 með því vér nú af síðasta parti Píslarsögu vors
 Frelsara heyrðum strax, hverfu hann gaf sitt líf
 út fyrir ofs, þá viljum vér og um stund stadnæmast
 með vorum þaukum hjá hans freysi, og með frísti-
 legri andækt og athugasemi aðgjæta hans dauda,
 hvaraf vér viljum þá sérdeilis yfirvega, fyrst hans
 hátígn sem hér er dáinn, og í annann
 máta hans miklu elstu, er Enúdi hann til
 að gefa sig í daudann. En, ó Jesú! þú sem
 dáinn ert fyrir vorar syndir, veittu ofs aumum synd-
 urum sem þú hefir svo dýru verði keypt, fulltíngi
 þinnar náðar, svo að yfirvega þetta dýrmætasta og
 allra gleðiríkasta efni, að það verði ofs ilmur lífs-
 ins til lífsins, og freptur Guds til eilífrar fálu-
 hjálpar, Amen.

Þegar vér aðgjætum að það er Sonur Guds sem
 dáinn er fyrir ofs, þá sjáum vér glöggt, að vor

borgunarmáður er guddómleg persóna, ekki eintómis
 maður, ekki heldur einasta heilagur maður, því fá
 heilagaasti af öllum Ádams nidjum, megradi eng-
 ann veginn að endurleysa heiminn, heldur hann sem
 frá eilífd var ályktadur að vera stýldi heimsins
 Frelfari, hann um hvörn Engillinn taladi til
 Maríu, segjandi: þad heilaga sem af þér mun
 fæðast, skal nefnast Sonur Guds. Þessi er hann
 sem frelsað hefir sitt fólk af þess syndum. Evo þad
 er Sonur hins hæfsta sem söfnudinn hefir útvegad.
 Þar fyrir þegar Ritningin talar um, hvorsu dýrmæt
 og kröptug Krists þína sé, þá nefnir hún helst Guds
 Son. Gud hlífoi ekki sínum eginn Syni, heldur
 gaf hann út fyrir ofs alla, segir Pálus: Róm.
 8. 32, og þegar Jóhannes vill hugga alla trú-
 ada með Jesú blóðs=krapti, þá er sem honum
 vprdist þad ei nóg, að hann nefnir Jesú blóð, held-
 ur segir hann: Jesú Kristi Guds Sonar blóð
 hreinsar ofs af allri synd. 1 Jóh. 1. Með hvör-
 jum ordum hann ljóslega þhvir, hvorsu dýrmætt,
 kröptugt og fullkomid þad lausnargjald sé, sem út-
 lagt er fyrir ofs, og hvorsvegna þad sé svo dýrmætt,
 sem er sökum þess, að þad er Guds eingétins Son-
 ar. Guds Sonur tók uppá sig vort hold og blóð
 til þess hann kynni líða og deyja. Þar fyrir, hvorsu
 andaktuglega sem þér yfirvegum Jesú sáru píslir, svo
 fáum vér ekki fundid í þeim nokkra sanna huggun-
 edur krapt, nema vér í öllu því hann leid, aðgjæt-
 um hans hátign; að þad sé Guds Sonur sem allt
 þetta líður fyrir ofs, sem fleginn er, hæddur og þind-
 ur, sem gvartar yfir að hann sé af Gudi yfirgefinn;
 og þetta þhvir ofs, hvorsu dýrmæt, kröptug og

huggunarfull Krists pína sé, að það hafi verið ómögulegt að eins manns dauði, hvað heilagur og saklaus sem hann annars hefði verið, hefði gétad betalað heimans myndir, því þarsfem syndararnir eru óteljandi, og ferhvor þeirra hefir drógt ótolulegana fjölda synda, svo hlaut og það gjald og straff sem þar eptirfylgti, að vera óendanlegt. Svörnin kunnai þá eins manns lídan, alleina um fáar stundir, hvorfu bitur jem hún var, nægja til lífningar því lífri skuldamergd, slíks margfjölda syndara; að qvitta þær myndir sem fleiri eru enn allt jarðarinnar dýpt, og allar stjörnur himinsins? Þar er engin lífning edur jöfnudur milli svo margra syndara, og þeirra synda, og fárra stunda lídana, það mótti vörðast allt of lítill betalingur; en þó segir Ritningin, að vér séum dýru verði keyptir. 1 Cor. 6. 20. En þegar vér aðgætum að vígtugleiki Krists pínu sé eðli einasta fölginn í hans heilagleika og sakleysi, heldur í hans guddómi, þá er það ei að undra, þótt hans pína hafi óendanlegann frapt, og sé að eilífu dýrmæt. Þar fyrir sjáum vér og, að Ritningin í þessu efni um vora endurlausn, vísar ofþ ei einasta til Jesú sakleysis, heldur og sérdeilis til hans guddóms. Slíkann Biskup skýðum vér hafa, segir Paulus: sem væri heilagur, saklaus og syndurunum frástílinn (þar nefnir hann Jesú sakleysi) og hærri enn himininn, þar talar hann um hans guddóm. Ebr. 7. 26 og enn aptur: sjá mikli Gud og Frelfari Jesús Kristur, hefir gefið sig sjálfann út fyrir ofþ. Lát 2. 13. Viljum vér því óðlast nokkra sauna og réttgrundada huggun af Krists pínu, þá minnumst ei einasta

hans heilagleika og sakleysis, heldur hans eilífa guds-
 dóms, og festum ávalt vora þánka við þetta, að
 hann sé Sonur Guds sem líðið hefir fyrir oss, og
 héraf kómur það, að Guds andi vísar oss ætíð í
 Ritningunni, nær talað verður um dýrmæti Jesú
 pínu, til vors Frelsara Guddóms. Þessvegna
 þóknadist og svo Gudi að midt í síns Sonar bitrustu
 píslum stýldi hátign hans Guddóms hvað allra
 ljófast framskýna. Menntu mundu síst þenkt hafa,
 að þá Jesús var í hinni djúpustu nidurlægingu, lík-
 ari maðki enn manni, að hann þá auglýsti sinn Gud-
 dóm, en vér sjáum hann varla nockurstaðar aug-
 ljósari enn þá, og viljum vér undireins sjá almætti
 og vanmátt, hátign og audvörðulegleika, undrun-
 arlega dýrd og veifleika, þessa svo gagnstæða
 hluti, þá megum vér fylgja vorum Frelsara inni
 Gethsemane, og uppá Golgatha, og þá fáum
 vér undireins sjed Jesúm eins og þann aumasta
 mann, og eins og Guds Son. Að sonnu getum
 vér sjed þetta optar, því þegar hann fæddist, og lá
 sem fátækt og litilsháttar barn í einni jötu, þá op-
 inberaðist á jörðunni fjöldi himneskra hersveita, dýrd
 Drottins leyptradii fríngum fjárhýrðarana, og
 stjarnan lét sig sjá í austur álfunni; og hvað ljós-
 lega tilkynnti þetta eðli hátign þessa nýfædda
 barns? þegar hann lét sig flíra sem maður, þá opn-
 uduft himnarnir yfir honum, heilagur Andi kom yfir
 hana, og röddin af himni vitnadi undir eins að
 hann væri Guds Sonur. En svo þekjaulega sem
 vér fáum hér sjed Jesú hátign midt í hans djúpu
 nidurlægingu, þá sjáum vér hana þó aldrei eins
 augljóft og í hans pínu, því þegar hann hélt á

krossinum sem illvyrki, og dó sem maður, þá gjörtist
 myrkt yfir allt, bjergin klosnuðu, grasirnar lufust
 upp, sólin misti sitt skyn, og þeir dauðu stóðu upp
 af grófunum. Og um hvað vitnar nú allt þetta?
 án efa um það, að hann sem hér deyði væri meiri
 enn eintónis maður, svo vér hljótum að undirtaka
 með Hundradshöfðingjanum: sannlega var þessi
 rétlátur maður og Guðs Sonur. Þegar hann var
 fanginn í Grasgardinum um myrkva nótt, þá lýsti
 hans guddómur sem um bjartasta dag. Þar mæt-
 ir honum mikill flokkur með sverðum og staungum,
 og hann gæf móti þeim og sýnr: að hvörjum leit-
 id þér? þeir svörðu: að Jesú af Nazareth.
 Hann sagði til þeirra: eg em hann; við það hörs-
 undu þeir til baka og féllu til jarðar. Hversu
 undrunarlegt almætti! hversu augljós Guddómur!
 hvílikt almættis orð, eg em hann! þvílíkt máttar-
 orð hefir aldrei af nokrum manni talad verið. Í
 fyrstu sköpun hét það, verði og það vord, og hér,
 eg em hann, og hans óvinir lágu fallnir; þeir
 höfðu útbílid sig með vopnum, því þeir hafa vænt
 að hans Þerisveinar, vinir og elskendur mundu
 verja hana, þeir voru útbúinir líka sem í stríð, og
 hann gengur vopnlaus einsamann þeim á móti, og
 enginn þeirra dröfist að leggja hönd á hann. Er
 þetta eðli óræf staðfesting uppá hans Guddómi, að
 hann strax í uppbyrjun sinnar þípu gjörir bert, að
 öll mannleg makt og vald funni honum ekkert að
 gjöra án hans vilja, svo það stóð í sjálfs hans valdi,
 hvað mikid þeir aðgjörðu. Þeir féllu ei einasta við
 hans orð, heldur síðum vér af fríngumstæðunum að
 þeir lágu fallnir svo lengi hann vildi; hann hlaut

því sjálfur lífa sem reisa þá upp aftur, er hann sagði: ef þér leitið að mér, þá látið þessa fara. Hverninn fengu nú þessir síðan bundid hann, húðstríkt og krossfest, þar þeir gátu ei staddist eitt hans ord? Þanninn auglýsti vor Frelsari allstadar í sinni þínu sína Guddóms hátign, svo vér jafnan í hugleiðingum hans þílla minnumst þess, að hann sem gengid hefir í borgun fyrir oss, sé ekki einungis maddur, heldur og undireins sannur Gud, hvarfyrir borgunin fyrir syndina sé fullkomin, þar sé ei sjáluhjálp í nokkrum öðrum. Hans forþénusta heyrir öllum til án mismunar, allir megi tileinka sér hana og allir séu honum jafn nálægir. Þvílíkur er hann sem dýnn er fyrir oss dauðaseka, hvers andvana líkama vér nýlega heyrðum lagðann í gröfina.

En svo nauðsynlegt sem það er að vér allstadar t hugleiðingum Jesú þínu, minnumst þess að hann sé Guddómleg persóna, sem gjort hafi fullnustu fyrir oss, svo nauðsynlegt er það og, að vér í annann máta minnumst hans omætilegu elstu, er knúði hann til að líða þíllir og dauða. Allt hvað hann leid, leid hann með súðasta vilja, ekki sem sá er líða hlítur, hvort hann vill edur ei, engin mækt, engin þvingun, engin bond, kunnu það að verka, heidur hans súð vilji. Hans elsta fangadi hann, batt og negldi á krossinn; við hvort högg sem hann var fleginn, við hvort sár sem hann var sardur, við hvorja háðung sem hann mátti líða, þá skulum vér ei svo lífa til þeirra banda er það útréttu, að vér þó ei frammar lítum til Jesúm, er það leid, og undir eins látum oss til hugar koma: þetta högg vilði

hann fá, þetta sár hafði hann ályftað; því svo heitt elstæði hann ofð, að hann lagði sig undir allt þetta og vildi það svo vera láta, svo mikid vildi hann líða og ei minna, allt hvað yfir hann átti að koma, vissi hann laungu áður enn það stæði; hestri honum þóknast, gat hann auðveldlega umflúid sína þínu, en hans fúsleiki að líða gjörði hans offur Föðurnum svo þóknanlegt; að Pálus þessvegna segir um hann: að hann hafi gífur sjálfann sig förnfæring og offur, Gudi til sætleiks ylmis. Eph. 5. 2. Þessi sæta ylmis er hans fúsleiki, því að í stöðinni þess, að offurdýrin í gamla Testamentinu, sem slátrast áttu, voru færð með valdi, þá frambar Sonurinn sig hér sjálfkrafa offur fyrir sinn Föður. Sjálfkrafa fór hann upp til Jerúsalem, móti sinna Lærisveina ráði, og sagði þeim fyrir að Mannsins Sonur mundi þar framseldur verða heidugjum, og hann mundi verða fleginn, smáður og hræktur; og að þeir mundu húðstreikja hann og aflífa. Luc. 18. 21. Sjálfur gæf hann sínum óvinum á móti í Graegardinum, og sýndi þeim hvað hann gjæti gjört af hann vildi, og hvað lítid þeir megnudu honum að gjöra móti hans vilja, og þá hann hafði sýnt þeim þetta, gæf hann fús til sinnar þínu. Estan knúdi hann því til að líða þíllirnar; ó! hvílikt elstunnar afgrunn, sem hvorki Engla né manna skilningur fær ransafad, eda íminðað sér þess dýpt; og héri þrífur Gud sinn hjærleika við ofð, að Kristur er dæinn fyrir ofð þá vér vorum enn syndugir. Rómv. 8. Enginn tók hans líf af honum, heldur lagði hann það út sjálfur. Vér meigum því í Jesú þínu, ei álíta neðud það er framkom

við hann, sem fæð af hendingu, heldur sem verkan
 hans kjærleika, og af hans egin ásettu ráði, að það
 skyldi svo sté; þar fyrir svo lausar og lídugar sem
 hans óvina hendur voru til allrar óhæfu, svo grimd-
 arfull þeirra hjörtu, svo blygdunarlaus þeirra ord,
 svo gátu þeir þó ei meira aðgjört, enu það, sem
 hann bæði vissi fyrir og vildi láta við sig fram-
 koma; þetta byrjadi honum að líða, sagði hann
 sjálfur, og innnganga síðan í sína dýrd. Lúf. 24.
 Sérur talár svo Postulinn Pétur; eptir það
 hann var af áður ásettu Guds ráði og fyrirhugan
 ofurseldur, hafði þér tekið hann fyrir hendur ránglátra,
 og krossfest hann og líflátid. D. Eb. 2. 28. og
 enn aptur segir hann: Heródes og Pilatus, og
 aðrir heidingjar, og Ísraels fólk, hafa gjört hvað
 þín hönd og þitt ráð hafði áður fyrirhugað að
 sté skyldi. Post. Eb. 4. 27. Vér sjáum því að
 margir hlutir í Kristi þínu gengu lengi öðruvísi
 en hans óvinir höfðu tilætlað. Það gæf eðli ept-
 ir þeirra ráði heldur hans vilja, allt Gýðinganna
 ráð hafði áhyktad, að grípa hann ei á hátíðisdegin-
 um, edur um hátíðina, þeir óttudust upphlaup af
 fólkinu, því þeir vissu að margir elstuðu hann; og
 þetta var áhyktad tveim dögum fyrir Pásta; en á
 sama tíma segir Jesús til sinná Lærisveina: þér
 vitid að eptir tvo daga eru Pástar, og Mannsins
 Son mun ofurseljast að hann krossfestur verði. Matth.
 26. v. 5. Gýðingar höfðu áhyktad að grípa hann
 eðli á Pástabátidinni, en hann þar á móti sagt að
 það skyldi sté. Þeir meintu það stæði í þeirra valdi
 að gjöra þetta nær þeir vildu, en það hlaut að
 ganga eptir hans ordum, og eðli þeirra ráði. Vér

kynnum og þenkja, þar Gyðingar vildu hafa Jesum af dögum ráðid, svo höfdu þeir og sjálfir gétad það hæglega gjört. Hann var og af þeim dæmdu-
 ur frá lífinu, þeir áhyktuðu hann margfínna dauda sekann. Þeir höfdu ennú vald í þeim sökum, sem snertu þeirra trularbrögð, og gudlastanir, og svo sem þeir eptir það gríttu Stephanum, svo má það vörðast undarlegt, að þeir skyldu þá ei sjálfir taka lífid af Jesú. En Jesús hafði sagt hvada dauda hann skyldi deya, hann skyldi krossfestast, þar fyrir varð hann þá að takast af lífi af þeim heidnu Rómverjum, það stóð þá ekki í Gyðinganna valdi, heldur hans sjálfs, nær og hvörnir það skyldi sté. Synir ekki þetta með sterkustu röksemdum vors Frelsara elstu, hans fúsleika að líða, að hann nidurradadi og affamtadi það sjálfur sem hann leid? Og því dýpra vér stögnumst í þetta efni, því stærri verður hans elsta fyrir engum hins innra mannens, og því framar hljóta vor hjörtu að uppöfást til elstu og þacklætis við hann aptur á móti. Hann leid ekki einasta á lífamanum, heldur og á sálunni. Hann leid af monnum hvörja hann elstadi, og til hvorra frelsunar hann var í heiminn kominn; hann gaf sig til að líða allt það sem allir Adams nidjar höfdu með syndunum forþenad. Hann lagði sig undir síns himnesta Föðurs hrís, til að gjöra fullnustu í vörn stad fyrir allt það sem Guds stranga réttlæti útheimti fyrir syndina. Hann gaf sig undir sinna óvina vald, því nú var þeirra tími og mátt myrkra, nú lét hann því eptir þeim að gjöra allt það við sig, er þeir upphugsad fengu, án þess hann með sínum guddóms

fræpti hindræði þá. Hann lagði sig undir lög-
 máls-
 id, eðli einasta til að uppfylla það, með því að
 gjöra allt það er öðs byrjæði að gjöra, hvarum
 Þáluð talar á þennann hátt; hann gjordist lög-
 málinn undirgæfinn, Gal. 4. 4. Þesdur lagði
 hann sig undir lög málsins bólvæn, svo hann feingi
 fullnægt þess stræungu krosfum, og gjordist bólvæn
 fyrir öðs. Gal. 3. Hann lagði sig undir syndar-
 ænna og mórðingjænna hendur, til að líða háðung
 og þínu, allt til hins síðasta blóðsdropa, já, gaf sig
 sjálfann út fyrir öðs. Hann smæðaði helvítis áng-
 isti í sinni sálu í Getsemane, þá mátti hann líða þá
 óbærilegu skælfingu sem þeir fordæmdu líða, er hann
 titræði og skælf og hans sála gjordist hrygg allt í
 dauðann, og aptur á krossinum, er hann qvættæði
 yfir, að hann væri af Gudi yfirgæfinn. Hann mátti
 og með sárustu tilfinningu líða Þæriseinænna ótrú-
 skap, einn þeirra ferræð hann, ænnar afneitæði hon-
 um, hinir æðrir yfirgæfu hann og flúðu frá hon-
 um. Í einu orði: hann hlaut að líða allskónar
 háðung og vanæyrðu er hugfast kunní, hann mátti
 heyra sinn gúðdóm, sín fræptæverk, og velgjörninga
 lastaða. Sinn líkama lagði hann undir allar út-
 vortis píslir, lét sig húðstríka, þyrnitrína, sínar
 hendur, fætur og síðu gégnun stínga, svo hann gaf
 sig bæði með sálu og líkama til að líða allskýns
 qvælræði. Og allt þetta leidd hann án saka, einasta
 vor vegna. O! hvörsu heitt hefir hann elskæð
 öðs? hér kænna nú hver í sinn stad að segja: þetta
 allt hefir Sonur Guds líðid fyrir mig; bæði leidd
 hann í minn stad, því hann leidd það sem eg átti
 að líða; einninn leidd hann mér til hins besta, og

ad eg skyldi vera fri. Sin vegna leid hann ekki, hann var áu allra saka, heldur leid hann fyrir oss. All lídan og pína er í sjálfu sér ekkert annað enn straff syndarinnar, svo ef maðurinn hefði ekki syndgað, svo hefði heldur engin lídan verið; en svo sem menn gjöra sinn vilja, og leita sinnað áðæggju með því að syndga, svo er það og áptur réttvíst fyrir Guði, að þeir með því að líða hið illa, straffist fyrir syndina. Svo gétur þá Jesús pína ei annað verið enu syndanne straff — en hjá honum var engin synd; hann segir ei einasta um sig sjálfur: hvör yðar kann að straffa mig um nokkra synd? Jóh. 8. 46; heldur hlutu hans óvinir allstadar að vitna það sama um hann. Hans forræðari sagði: eg forræð saklausu blóð. Hans dómari varð að segja: eg finn enga sök með honum. Pílati Húsfrú fær að sjá þetta í svefni og lætur segja honum: haf ekkert að gjöra með þann réttláta. Hvorsu fagurt skyn hans sakleysi þegar Heródes, svo ógudlegur sem hann var, dyrðist þó ei að fella nokkurn dóm yfir Jesúm. Sá heidni Hundrads-hofðingi hlaut að segja: sannlega var þessi maður réttlátur og Guðs Sonur. Ræninginn á krossinum fann og þennann sannleika, því hann meðkynði að Jesús hefði ekkert óstíðanlegt gjört. Og allt það sem hann var sakfelldur fyrir, var svo ósatt og óréttvíst, að hann vildi ei svara þartil, hvorsvegna það féll af sjálfu sér, já, sjálfar áflaganirnar vituðu um hans sakleysi, svo hlaut það að sté, og svo saklaus var hann. Hann var það óstíðaða Guðs Lamb, víssi af engri synd, og aldrei voru nokkur svif fundin í hans munni. Þar inni er fólgin vor dýrmætasta hugg-

un, að vér vitum hann leid fyrir vorra synda skuld, í vörn stad, og ofs til hjálpræðis. Enginn sannleiki er því optar framsettur í Ritningunni, ofs aumum syndurum til gleðifullrar upphafunar, enn þessi: sannlega þá bar hann vor fránfdæmi, og vorum þínum hlód hann á sig, fyrir vorra misgjörda sakir er hann særður, og fyrir vorra synda sakir er hann lemstradur, Esaiás 53. 4. Nú vitum vér, vor missunfami Frelsari! að enginn kann ofs frammar að ásaka, nú erum vér skjærulausir fyrir þig, því þú hefir lofid vora skuld allt til hins síðasta penings; lofður sé Gud, sem ofs auðsýnt hefir sína undrunarlega góðgyrni! Svo djúpt sem vor náttúra nidurlægdist fyrir fall vors fyrsta fæðurs, svo hátt er hún aftur upphafin, þá Sonur Guds gjörðist maður til að líða vort straff. Nú þurfum vér ei meir eilífðina að óttast, því fyrir Jesú frídægjandi dauda, með hvörjum hann hefir frelsað ofs frá þeim eilífa, kunnum vér hughraustir og án ótta að líta fram til hennar. Vörð Frelsara kross skal því jafnan vera vor æðsta hugsvölun, vorrar trúar og vonar grundvöllur og fullvíska. Hversu öruggir megum vér nú ei meðfenna hann krossfesta? vér syndararnir, reidinnar börn, því fyrir hann einann og ei nokurn annann verðum vér frelskir. O! að vér því aldrei gleymdum, hversu dýru verði vorar sálir keyptar eru, heldur fengjum ávallt fest vora sjón á honum, sem deyandi hefir ofs daudasefum lífid til arfstöfu afreðað, að þar með mætti upplýsgast vort sinni, styrkjast vor trú, og vér æ meir í einni lífandi von stadfestast, til hvörre vér kalladur erum fyrir Evangeíum. Fyrir.

þessar hugleiðingar vörðstu, gjæðsturíki Þrællari!
 að styrkja oss í trúarinnar og vonarinnar óbragð-
 ullri fullvísu. Þát þersýrir þín Anda fróptugu
 náð svo hræra vor hjörtu, að þau mætti upp-
 tendrast af brennandi elsku til þín, og innilegustu
 eptirlaungun að gjerast þér æ nánari. Þát aldrei
 nokurn af oss, þínum frelindum, gleyma þínum ó-
 mælilega hjærleika, eða lítis meta þína þínu; þeg-
 ar vér freistumst til holdlegs andvaraleysis, þá
 minn oss á þá forsjálni og árvefni, með hverri
 oss, sem þín nafn játendum, byrjar að framganga
 á lífsins vegi; að vér ei sjálfir með syndsamlegu
 framferdi sviptum oss þeirri sælu sem þú hefir
 oss útvegad, edur gjörum oss óverðuga til að
 eblast hlutdeild í þeirri náð, sem þú svo dýru hefir
 tilkostad. En honum sem oss kanu að varðveita
 án vanja, og framleida fyrir augliti sinnar dýrd-
 ar óstraffanlega með fögnudi, þeim sama vorum
 Guði og Lausnara sé dýrd og völd, og styrkleiki
 og mækt, frá eilífd til eilíðar, Amen.

